

Den religiøse legitimeringen av lederløst jihad i *Inspire*

Ferdinand Hauge

Masteroppgave i religionshistorie

60 studiepoeng

Institutt for kulturstudier og orientalske språk

UNIVERSITETET I OSLO

Våren 2015

Den religiøse legitimeringen av lederløst jihad i *Inspire*

Ferdinand Hauge

Masteroppgave ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk

Det humanistiske fakultet

Universitetet i Oslo

Våren 2015

© Ferdinand Hauge

2015

Den religiøse legitimeringen av lederløst jihad i *Inspire*

Ferdinand Hauge

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

IV

Sammendrag

Denne masteroppgaven handler om al-Qaida på Den arabiske halvøys engelskspråklige magasin *Inspire*. Oppgaven dokumenterer hvordan lederløst jihad forsøkes religiøst legitimert av magasinet, og analyserer hvorvidt magasinetets målgruppe kan forstå den religiøse argumentasjonen som presenteres som troverdig. Dokumentasjonen bygger på primærtekster, det vil si de 13 utgavene av *Inspire* som per mai 2015 har blitt utgitt. Analysen gjøres ved hjelp av uavhengige engelskspråklige kilder som er lett tilgjengelige for magasinetets målgruppe.

Oppgaven dokumenterer den religiøse argumentasjonen som ligger til grunn for flere sentrale elementer ved al-Qaidas rettferdiggjøring av jihad. Disse elementene er al-Qaidas rett til å erklære jihad uten aksept fra statsledere, retten til å føre jihad på grunn av religionsforskjeller, hvorfor sivilister er legitime mål og hvordan lederløst jihad konkret legitimeres, eksemplifisert ved en artikkelserie kalt "Open Source Jihad". I tillegg redegjør oppgaven for organisasjonen al-Qaida og *Inspire* som magasin, samt hvilken sammenheng disse opptrer i. Den forklarer også teorien om lederløst jihad, slik den har blitt forklart av Marc Sageman.

Forord

Jeg ble tatt opp som masterstudent i religionshistorie ved Universitetet i Oslo høsten 2013. Arbeidet med denne oppgaven startet sommeren 2014 og det ble avsluttet våren 2015.

Formålet med denne oppgaven er todelt. Jeg skal analysere hvordan lederløst jihad blir religiøst legitimert i nettmagasinet *Inspire* og jeg skal vurdere hvorvidt den religiøse argumentasjonen kan fremstå som troverdig for magasinet sine lesere. Det jeg ikke skal gjøre er å vurdere om *Inspires* tolkninger er riktige eller gale i henhold til islam. Jeg tar ikke stilling til det spørsmålet, og det er ikke meningen at noe i denne oppgaven skal kunne tas til inntekt for verken det ene eller andre standpunktet.

Oppgaven er bygd opp slik at den hele veien fører mot en forklaring på hvordan den religiøse legitimeringen av lederløst jihad presenteres i *Inspire*. Det vil si at etter at jeg har redegjort for metodebruken som ligger til grunn for oppgaven i kapittel 1, gitt en introduksjon til al-Qaida som organisasjon og *Inspire* som magasin i kapittel 2 og forklart teorien om lederløst jihad i kapittel 3, vil oppgaven gradvis forklare hvordan lederløst jihad legitimeres. I kapittel 4 dokumenterer jeg hvordan det legitimeres at al-Qaida har rett til å erklære jihad og på hvilket grunnlag de kan erklære jihad. Hvis al-Qaida ikke er i stand til å legitimere denne retten, vil det bety at de heller ikke har noen rett til å legitimere lederløst jihad. Det vil si at det må foreligge et forsøk på en religiøs legitimering for retten til å erklære jihad og under hvilke omstendigheter det er tillatt, for at lederløst jihad skal være en mulighet. I kapittel 5 dokumenterer jeg på hvilket religiøst grunnlag artikkelforfatterne i *Inspire* hevder retten til å ramme sivile mål. Det er viktig for lederløst jihad, fordi personene som utgjør lederløst jihad sjelden er i stand til å ramme befestede mål. I kapittel 6 dokumenterer jeg den religiøse legitimiteten som hevdes for lederløst jihad, eksemplifisert gjennom en artikkelserie kalt "Open Source Jihad". Jeg gjør også et dybdestudium av retten til å stifte skogbranner, som er blant forslagene *Inspire* presenterer for lederløst jihad. Kapitlene utgjør hver for seg et trinn på veien mot en forståelse av den religiøse argumentasjonen som ligger til grunn for lederløst jihad, og samlet skal kapitlene dokumentere hvordan *Inspire* forsøker å legitimere lederløst jihad.

I arbeidet med oppgaven som foreligger her, er det flere som fortjener en takk. Jeg vil takke Universitetet i Oslo, nærmere bestemt Institutt for kulturstudier og orientalske språk ved Det humanistiske fakultet, for at jeg har fått lov til å skrive den. Veilederen min, Ragnhild

Johnsrud Zorgati, har vært til stor hjelp underveis og jeg retter også en takk til henne. Medstudentene mine har kommet med flere gode og nyttige innspill. Dette gjelder i særdeleshet Lasse Kristoffer Grotdal, som kontinuerlig har tipset meg om relevante saker gjennom arbeidsperioden. Også Mari Mathilde Borgen og Jørgen Richardsen fortjener å bli personlig takket for deres bidrag. Jeg vil dessuten takke familien min for den støtten og interessen de har vist i denne perioden. Den største takken retter jeg til de norske skattebetalerne. Uten dere ville dette prosjektet ha vært en umulighet. Jeg takker dere ydmykt og håper at jeg har ytt skattepengene deres den rettferdighet de fortjener.

Innholdsfortegnelse

1	Metode.....	1
2	Al-Qaida og <i>Inspire</i>	5
2.1	Forskningsslitteratur	6
2.2	Al-Qaida.....	9
2.2.1	Religiøs tilhørighet.....	9
2.2.2	Organisasjonens oppbygning	9
2.3	<i>Inspire</i>	13
2.3.1	Målgruppe	13
2.3.2	Innhold	14
2.3.3	Lignende magasiner	15
2.3.4	Primus motorer.....	17
2.3.5	Magasinets navn.....	20
2.3.6	Viktige koranvers for arbeidet med <i>Inspire</i>	22
2.4	Oppsummering	22
3	Lederløst jihad.....	23
3.1	Begrepsavklaring.....	24
3.1.1	Islamisme	24
3.1.2	Terrorisme	26
3.1.3	Radikalisering.....	28
3.1.4	Virtuell sosial bevegelse.....	29
3.2	Lederløst jihad.....	30
3.2.1	Den globale islamistiske terrorismen	31
3.2.2	Den islamistiske terrorismens tre bølger.....	34
3.2.3	Den tredje bølgen	37
3.2.4	Det islamistiske internettet	39
3.3	Oppsummering	41
4	Den religiøse legitimeringen av jihad	42
4.1	Historisk bakgrunn	42
4.2	Al-Awlakis generelle respons	45
4.3	Hvem kan erklære jihad?.....	47
4.4	Hvorfor kan man erklære jihad?.....	49

4.5	Terrorisering av de som lever i sikkerhet.....	54
4.6	<i>Fatwaer</i>	58
4.7	Al-Awlakis avsluttende kommentarer.....	58
4.8	Oppsummering	60
5	Sivile mål.....	61
5.1	Adil al-Ababs begrunnelse	62
5.1.1	Sivilister og militære	62
5.1.2	Hvorfor er sivile legitime mål?	64
5.2	Anwar al-Awlakis begrunnelse	72
5.2.1	Stridende og ikke-stridende.....	72
5.2.2	<i>Bayat</i>	73
5.2.3	Drap av ikke-stridende og fortsettelsen av jihad.....	75
5.2.4	Hvilke typer angrep er legitime?	77
5.2.5	Legitimiteten av gift-, kjemiske- og biologiske våpen.....	77
5.3	Oppsummering	80
6	Open Source Jihad.....	81
6.1	Seriens mål	81
6.2	OSJs religiøse budskap.....	82
6.3	Den religiøse legitimeringen av skogbranner.....	86
6.3.1	Hanafi-skolen	90
6.3.2	Maliki-skolen	90
6.3.3	Shafi'i-skolen.....	92
6.3.4	Hanbali-skolen	92
6.3.5	Zahiri-skolen	93
6.3.6	<i>Mujtahideen</i>	94
6.3.7	Al Nadaris konklusjon.....	95
6.4	Oppsummering	95
7	Konklusjon	96
	Register.....	99
	Litteraturliste	102

1 Metode

Problemstillingen jeg har jobbet ut i fra har vært: Hvordan legitimerer al-Qaida på Den arabiske halvøy lederløst jihad fra et religiøst ståsted gjennom deres magasin *Inspire*, og hvor troverdig kan dette religiøse budskapet fremstå for magasinetts lesere? I arbeidet med denne oppgaven har jeg gått frem på følgende måte i behandlingen av primærtekstene:

Jeg har lest hver utgave av *Inspire* minimum to ganger. Artikler som har utkrystallisert seg som relevante har jeg lest flere ganger. Kun et fåtall av de aktuelle artiklene har blitt tatt med i oppgaven. Grunnen til det er fordi jeg har valgt å fokusere på det kvalitative fremfor det kvantitative. Mengden passende materiale til denne oppgaven var stort, og det ville vært umulig å analysere artiklenes religiøse budskap i særlig grad hvis jeg hadde inkludert alle de aktuelle artiklene i oppgaven. Derfor baserer min analyse seg på et dybdestudium av utvalgte artikler. Jeg har forsøkt å velge ut representative artikler for magasinet, men det er mulig at resultatet mitt ville blitt annerledes dersom jeg hadde valgt ut andre artikler.

Når artiklene siterer koranvers har jeg sett på dem opp mot andre engelske oversettelser av de samme versene, for å forsikre meg om at *Inspires* oversettelser virker rimelige. Jeg har også lagt ved den norske oversettelsen av de samme versene for at oppgaven skal være lesbar for personer med manglende engelskkunnskaper. De norske koransitatene er hentet fra Einar Bergs koranoversettelse fra 1989, utgitt av Universitetsforlaget. Alle de norske versene er gjengitt ordrett slik de fremstår i denne oversettelsen. De norske versene vil stort sett være å finne i fotnoter, men dersom den norske oversettelsen er direkte relevant for sammenhengen vil verset opptre i teksten.

De fleste koranversene som er brukt i de utvalgte *Inspire*-artiklene har jeg valgt å analysere ut fra tre uavhengige *tafsir*-verk (korankommentarer skrevet av lærde). Disse er skrevet av Abdullah Yusuf Ali, Mufti Muhammad Shafi og Sayid Abu Ala Mawdudi. Jeg har valgt ut tre ulike *tafsirer* for å minimere feilmarginen min i analysearbeidet. Det garanterer likevel ikke at min analyse av versene er feilfri. Undertegnede er ikke arabiskkyndig, og har derfor ikke mulighet til å lese de arabiske korankommentarene. Jeg er avhengig av å lese engelske utgaver. Det er en ulempe, både i denne sammenhengen og for muligheten til å etterprøve påstander som fremmes i *Inspire* på grunnlag av arabiske bøker, for eksempel *hadith*. Jeg mener likevel ikke at det å kunne arabisk er nødvendig for å arbeide med denne oppgaven,

ettersom *Inspire* er et engelskspråklig magasin rettet mot engelskspråklige muslimer med få eller ingen arabiskkunnskaper. Ved tvilstilfeller i mitt analysearbeid har jeg latt tvilen komme *Inspire* til gode. Det har jeg gjort fordi jeg ønsker å se om det religiøse budskapet kan fremstå som troverdig for magasinet målgruppe. Dette betyr at jeg ikke har oppsøkt andre islamske kilder som kan motsi det budskapet som presenteres i *Inspire*, utover det som eventuelt kommer frem i magasinet artikler. Jeg poengterer at jeg til enhver tid har prøvd å forholde meg nøytral til spørsmålet om al-Qaida på Den arabiske halvøys islamforståelse er rett eller gal. Dersom jeg har formulert meg keitete eller på andre måter gitt inntrykk av det ene eller det andre, har det ikke vært min mening.

Tafsirene jeg har valgt å benytte meg av er, som nevnt, skrevet av Abdullah Yusuf Ali, Mufti Muhammad Shafi og Sayid Abu Ala Mawdudi. Alle foreligger i en engelsk utgave, førstnevntes *tafsir* i engelsk originalutgave, mens de to andre er oversettelser. Utvalget av engelske *tafsirer* er ikke i nærheten av like rikt som det arabiske utvalget, og det var derfor et begrenset utvalg kommentarer å velge mellom. Alis korankommentar er tilgjengelig hos diverse nettbutikker og på biblioteker, og er enkel å oppdrive hvis man går inn for det. Shafis og Mawdudis kommentarer ligger fritt tilgjengelig på internett. De to siste har jeg spesifikt valgt ut fordi de er så enkelt tilgjengelig, og dermed er de aktuelle for *Inspires* målgruppe å lese, hvis de skulle ønske å se koranversene i en annen kontekst enn den som foreligger i magasinet. Ali er valgt ut fordi han er kjent som en moderat stemme, og kan derfor fungere som en motsats til budskapet som presenteres i *Inspire*.

Abdullah Yusuf Ali (1872-1953) var en britisk-muslimsk lærd som skrev *The Holy Qur-an: Text, Translation & Commentary*. Han kunne både engelsk og arabisk flytende¹, oversatte Koranen etter beste evne² og har lagt til sine kommentarer til versene. Kommentarene har han forsøkt å holde korte, for å gi leseren et så komplett og konsist overblikk som mulig.³ Oversettelsen hans med kommentarer er fortsatt populær blant engelskspråklige. Det kommer til uttrykk ved at den stadig trykkes i nye eksemplarer.

¹ Abdullah Yusuf Ali, *The Holy Qur-an: Text, Translation & Commentary*, 3. utg. (Lahore: Shaikh Muhammad Ashraf, 1938), s. iii.

² *Ibid.*, s. iv.

³ *Ibid.*, s. v.

Muhammad Shafi Deobandi (1897-1976) var en pakistansk muslimsk lærd. I denne oppgaven omtales han som Mufti Muhammad Shafi på grunn av hans tittel som stormufti⁴ av Pakistan.⁵ Han tilhørte deobandi-bevegelsen, en undergren av Hanafi-skolen. Deobandi-bevegelsen oppstod i byen Deoband nord for Delhi i India i 1867. Det er en konservativ islamforståelse som ligger til grunn, og deobandi-bevegelsen sammenlignes av Gilles Kepel med wahhabismen i Saudi-Arabia⁶, som i dag er den statsbærende religionen i Saudi-Arabia. Shafis *tafsir, Ma'ariful Qur'an* ("Koranens visdom"), ble skrevet på urdu og har senere blitt oversatt til engelsk og publisert på internett.

Sayid Abu Ala Mawdudi (1903-1979) var en pakistansk muslimsk lærd. Han grunnla det politiske partiet Jama'at-i-Islami⁷, hvis mål er å gjøre Pakistan til en islamsk stat. Mawdudi er kjent for moderat islamisme. Det betyr at han ønsket å innføre islamske lover, men han ville gjøre det fredelig gjennom overtakelse av institusjoner. Likevel er det elementer i hans politiske ideer som kan tas til inntekt for voldshandlinger⁸, og noen av dem ble videreutviklet i en mer radikal retning av Sayyid Qutb.⁹ Mawdudis *tafsir* heter *Tafheem ul-Quran* ("Mot forståelse av Koranen"), og ligger fritt tilgjengelig i en engelsk oversettelse på internett.

I artiklene i *Inspire* refereres det ofte til *hadith*er. Det er svært varierende hvor nøyaktige de ulike artikkelforfatterne er med å oppgi referanser til hvor de ulike *hadith*ene er hentet fra. Enkelte ganger oppgis det ingen referanse, andre ganger bemerker de hvilken samling den er hentet fra, mens i atter andre tilfeller gis det presise kildehenvisninger. Jeg har vært svært nøye med å dobbeltsjekke at alle *hadith*ene som det refereres til i *Inspire* eksisterer, og at de presenteres i en rimelig utgave. For å dobbeltsjekke hver enkelt *hadith*, uavhengig av om det er oppgitt kildehenvisning eller ikke, har jeg søkt etter dem ved hjelp av søkemotorer på

⁴ Stormufti er den høyeste stillingen man kan ha innen religiøs rett i et sunnimuslimsk land.

⁵ Mufti Muhammad Taqi Usmani. *Shaykh Mufti Muhammad Shafi': The Grand Mufti of Pakistan*. Deoband.org, oppdatert 04/12-2011, <http://www.deoband.org/2011/12/history/biographies-of-scholars/shaykh-muhammad-shafi%E2%80%98-the-mufti-of-pakistan/> (14/05-2015).

⁶ Gilles Kepel, *Jihad: The Trail of Political Islam*, overs. av Anthony F. Roberts (Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2002), s. 58.

⁷ Øystein Sørensen, *Drømmen om det fullkomne samfunn: Fire totalitære ideologier - én totalitær mentalitet?* (Oslo: Aschehoug, 2011), s. 176.

⁸ *Ibid.*, s. 179.

⁹ *Ibid.*, s. 180.

internett eller ved å gjøre et søk etter dem i engelske oversettelser av de mest anerkjente *hadith*-samlingene. Jeg oppgir referanser til hvor man kan finne de engelske oversettelsene av *hadithene* fortløpende der jeg mener det er nødvendig. Alle *hadither* har blitt oversatt til norsk av undertegnede, og de er å finne i fotnotene.

2 Al-Qaida og *Inspire*

15. april 2013 gikk det av to trykkokerbomber i nærheten av mållinjen for Boston-maratonen. De kostet tre personer livet og skadet 264 andre. I den påfølgende politiaksjonen for å pågripe de mistenkte gjerningsmennene mistet en politimann livet og ytterligere 16 personer ble skadet. Det var brødrene Tamerlan og Dzhokhar Tsarnaev som var ansvarlige for dette. Under politijakten ble Tamerlan drept, mens Dzhokhar ble arrestert. Under avhør skal Dzhokhar ha avslørt at han og Tamerlan fant bombeoppskriften de benyttet seg av i en artikkel i magasinet *Inspire*.¹⁰ Hvorvidt Tsarnaev-brødrene var påvirket av *Inspire* også på andre måter er vanskelig å gi et sikkert svar på, men spesielt Tamerlan var en flittig leser av nettsteder med jihadistisk materiale, og annen relatert litteratur. Dette inkluderte *Inspire*.¹¹ Etter å ha blitt funnet skyldig på alle tiltalepunkter¹², ble Dzhokhar Tsarnaev dømt til døden i mai 2015.¹³

Også i andre sammenhenger har *Inspire* blitt funnet på personer som har hatt vilje til å utføre terrorangrep. José Pimentel, som ble arrestert mens han planla å bombe New York, var i besittelse av magasinet. Det samme var de tyske konvertittene Christian Emde og Robert Baum.¹⁴ De ble arrestert da de forsøkte å ta seg inn i Storbritannia med dokumenter som kunne brukes i terrorismeøyemed (i Storbritannia er det ulovlig i det hele tatt å være i besittelse av *Inspire*). Dette resulterte i at begge ble stilt for britisk rett og dømt til henholdsvis 12 og 16 måneders fengsel.¹⁵ Senere dro Emde og Baum til Irak og sluttet seg til

¹⁰ Michael Isikoff, Pete Williams og Erin McClam. *Search of Tsarnaevs' phones, computers finds no indication of accomplice, source says*. NBC, oppdatert 23/04-2013, <http://usnews.nbcnews.com/news/2013/04/23/17877288-search-of-tsarnaevs-phones-computers-finds-no-indication-of-accomplice-source-says?lite> (13/10-2014).

¹¹ Thomas Durante. *Investigators discover Boston bombs were detonated by a remote control as suspect admits he learned to build the devices from Al Qaeda propaganda magazine*. The Daily Mail, oppdatert 23/04-2013, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2313782/Dzhokhar-Tsarnaev-Boston-Marathon-bomber-admits-learned-build-bomb-Inspire-magazine.html> (02/04-2015).

¹² NTB. *Kjent skyldig i maraton-terror, risikerer dødsstraff*. NRK, oppdatert 08/04-2015, <http://www.nrk.no/verden/kjent-skyldig-i-maraton-terror-1.12300910> (11/05-2015).

¹³ Ralf Lofstad. *Dzhokhar Tsarnaev dømt til døden for Boston-terroren*. Dagbladet, oppdatert 15/05-2015, <http://www.dagbladet.no/2015/05/15/nyheter/utenriks/usa/boston/boston-bombene/39202058/> (19/05-2015).

¹⁴ Gabriel Weimann. "Lone Wolves in Cyberspace". *Journal of Terrorism Research*, vol. 3, utg. 2 (høst 2012), s. 83.

¹⁵ BBC. *Germans jailed over UK terror offences*. BBC, oppdatert 06/02-2012, <http://www.bbc.com/news/uk-16910536> (11/05-2015).

Den islamske staten, hvor sistnevnte begikk et selvmordsangrep i 2014.¹⁶ Sammen tyder disse historiene på at *Inspire* i ytterste konsekvens kan bidra til å inspirere til terrorisme.¹⁷

Inspire er navnet på et engelskspråklig magasin som utgis av al-Malahem Media, medieorganisasjonen til *al-Qaida fi Jazirat al-Arab*, eller al-Qaida på Den arabiske halvøy som gruppen kalles på norsk (heretter referert til som AQAP, forkortelsen stammer fra organisasjonens engelske navn, *al-Qaeda in the Arabian Peninsula*, og blir også brukt på norsk). AQAP er også kjent som *Ansar al-Sharia* (Shariaens hjelpere/tilhengere).¹⁸ Det navnet må ikke forveksles med andre grupper som går under samme navn, for eksempel *Ansar al-Sharia* i Libya. Jeg kommer konsekvent til å bruke forkortelsen AQAP i min omtale av gruppen.

I dette kapittelet skal jeg gi en introduksjon til organisasjonen al-Qaida og magasinet *Inspire*. Jeg skal kort redegjøre for al-Qaidas oppbygning, med et særlig fokus på AQAP. Videre skal jeg også se på de grunnleggende elementene i *Inspire*, deriblant magasinets antatte grunnleggere, navnevalget, hvilken sammenheng det opptre i med mer. Tanken er at denne introduksjonen skal gjøre leseren bedre kjent med organisasjonen og magasinet før jeg begynner på selve analysearbeidet.

2.1 Forskningslitteratur

Om al-Qaida finnes det store mengder forskningslitteratur, både i bok- og artikkelform, men om *Inspire* er det langt mindre. Noen unntak finnes imidlertid. Under følger et lite utvalg av dem. Det er ikke meningen å gjengi arbeidene i deres helhet, men heller å gi en pekepinn på hva de handler om slik at den interesserte leser eventuelt kan fordype seg i dem.

Susan Currie Sivek ga ut *Packaging Inspiration: Al Qaeda's Digital Magazine Inspire in the Self-Radicalization Process* i 2013. Som tittelen antyder handler artikkelen om *Inspires* rolle i

¹⁶ John Hall. *Revealed: Two jihadis deported from Britain turn up fighting for ISIS in Iraq - one as a commander and the other a suicide bomber who blew himself up in propaganda video*. The Daily Mail, oppdatert 22/12-2014, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2883351/Two-jihadis-deported-Britain-turn-fighting-ISIS-Iraq-one-commander-suicide-bomber.html> (03/04-2015).

¹⁷ Terrorism er et omstridt begrep. For en forklaring på hvordan jeg forstår og bruker begrepet, se kapittel 4.

¹⁸ U.S. Department of State. *Terrorist Designations of Ansar al-Sharia as an Alias for Al-Qaida in the Arabian Peninsula*. U.S. Department of State, oppdatert 04/10-2012, <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/10/198659.htm> (12/03-2015).

selvradikaliseringprosessen. Spørsmålet Sivek ønsker å besvare med artikkelen er hvordan innholdet og stilen i *Inspire* forsterker selvradikaliseringprosessen slik den har blitt beskrevet av Scott Helfstein. I følge Helfstein består denne prosessen av fire stader: bevissthet, interesse, aksept og implementering.¹⁹ Ved hjelp av dette analyserer Sivek de ulike elementene i *Inspire*, og finner blant annet at språkbruken til tider imiterer vestlig populærkultur.²⁰

En annen forskningsartikkel som også fokuserer på magasinets språkbruk er *Language use in the Jihadist magazines Inspire and Azan*, utgitt av David B. Skillicorn og Edna F. Reid i 2014. Foruten *Inspire* tar denne artikkelen også for seg *Azan*. *Azan* er et lignende magasin som *Inspire*, og jeg kommer tilbake til det senere i kapittelet. I artikkelen analyserer Skillicorn og Reid ordfrekvensen i magasinene, før de analyserer de to magasinene på bakgrunn av den. De finner blant annet ut at selv om magasinets målsetninger er å motivere leserne til å begå bestemte handlinger, er andelen handlingsverb og betydningsfulle adverb som brukes liten og de er ofte abstrakte. Artikkelforfatterne tror at grunnen til det er at *Inspire* ikke bare skal gi leserne et visst trossett, men også få dem til å handle. Skillicorn og Reid spekulerer dessuten i at *Inspires* artikkelforfattere mangler kunnskap om hvordan man motiverer folk. Magasinenes kompleksitet trekkes også frem som høyere enn hva mange tror at tilfellet er i islamistisk propaganda. Kompleksiteten tilsvarende den man finner i vanlige vestlige magasiner.²¹ Den store variasjonen i språkbruken i *Inspire* vies også plass. Artikkelforfatterne så at det var et tydelig språklig skille mellom de første åtte utgavene av magasinet (med unntak for nr. 3 og nr. 7) og utgavenummer 9 til 12. De første utgavene ble antakelig skrevet av Anwar al-Awlaki og Samir Khan i kompaniskap, mens de øvrige har blitt skrevet av andre.²² Grunnen til utskiftingen av magasinets forfattere er at al-Awlaki og Khan ble drept i 2011, før den niende utgaven var ferdig.

Inspire Magazine: A Critical Analysis of its Significance and Potential Impact Through the Lens of the Information, Motivation, and Behavioral Skills Model, skrevet av Anthony F.

¹⁹ Susan Currie Sivek. "Packaging Inspiration: Al Qaeda's Digital Magazine *Inspire* in the Self-Radicalization Process". *International Journal of Communication*, vol. 7 (2013), s. 590.

²⁰ *Ibid.*, s. 595-596.

²¹ David B. Skillicorn og Edna F. Reid. *Language Use in the Jihadist Magazines Inspire and Azan* (publisert 23/01-2014), s. 32. Tilgjengelig på: <http://ssrn.com/abstract=2384167>.

²² *Ibid.*, s. 33.

Lemieux, Jarret M. Brachman, Jason Levitt og Jay Wood, er en annen forskningsartikkel om *Inspire*. Den ble utgitt i 2014 og analyserer magasinet betydning og potensielle innvirkningskraft i lys av en modell som tar mål av seg å forklare oppførsel. Det konkluderes med at *Inspire* kan forsterke den potensielle avlingen av terrorisme, men at det etter all sannsynlighet ikke er den eneste faktoren som spiller inn i radikaliseringsprosessen. De advarer derfor mot å overdrive betydningen av *Inspire*, men de regner samtidig med at magasinet vil være en viktig publikasjon på sitt felt i den kommende tiden.²³

Jeg har til gode å finne et verk hvor det religiøse budskapet som fremlegges i *Inspire* har blitt viet særlig oppmerksomhet. Det mener jeg er uheldig, ettersom det går frem av magasinene at den fremste motivasjonsfaktoren for AQAPs handlinger er islam. Samir Khan skriver blant annet i en tidlig utgave av magasinet at det ikke er Israels behandling av palestinere eller USAs behandling av muslimer rundt omkring i verden som er grunnen til at muslimer blir jihadister. Grunnen er basert på teologi og *fiqh* (islamsk rettsvitenskap). I følge Khan er jihad *fard'ayn* (individuellt obligatorisk) for alle muslimer fra øst til vest.²⁴ Khans påstand om at religion er viktigere enn politikk bekreftes av magasinet redaksjon i en senere utgave. Som svar på et innsendt spørsmål om AQAP er enig i alle påstandene som ble fremsatt i *al-Jazeera* (qatarsk fjernsynskanal) tv-serie "9/11 Decade", svares det at det er gruppen ikke. Det ble særlig reagert på at videoklipp med Osama bin Laden ble holdt tilbake av tv-stasjonen. I følge *Inspires* redaksjon ble det gjort fordi videoklippene var fulle av religiøs diskurs, og at *al-Jazeera* dermed endrer al-Qaidas fremtoning. Al-Qaida er "*all about religious discourse*".²⁵ Redaksjonen følger opp med å skrive at alt al-Qaida sier, gjør og planlegger er hentet i religionen. Hvis *al-Jazeera* hadde vist klippene med bin Laden ville massene fått en forståelse av hvorfor bin Laden, og følgelig al-Qaida, har gått til krig mot Vesten, hevdes det.²⁶

Til gjengjeld har jeg ikke funnet en eneste setning som tyder på at andre grunner settes høyere enn religionen i noen av utgavene av *Inspire*. Andre grunner trekkes frem som faktorer, men

²³ Antony F. Lemieux m.fl. "*Inspire Magazine: A Critical Analysis of its Significance and Potential Impact Through the Lens of the Information, Motivation, and Behavioral Skills Model*". *Terrorism and Political Violence*, vol. 26, nr. 2 (2014), s. 367-368.

²⁴ Samir Khan. "The Central Issue". *Inspire*, nr. 4 (vinter 2010), s. 12.

²⁵ Redaksjonen sitert i Al-Malahem Media. "Inspire Responses: Responding to inquiries". *Inspire*, nr. 8 (høst 2011), s. 7.

²⁶ *Ibid.*, s. 6-7.

de presenteres aldri som viktigere faktorer enn islam. Derfor mener jeg at det er riktig av meg å fokusere på den religiøse argumentasjonen i *Inspire*.

2.2 Al-Qaida

Al-Qaida er et navn som er kjent for de fleste, ettersom det er en organisasjon som har påtatt seg ansvaret for flere terrorangrep. Det mest kjente angrepet er antakelig angrepene mot ulike mål i USA 11. september 2001.

2.2.1 Religiøs tilhørighet

Religiøst tilhører al-Qaida salafismen. Kort fortalt er salafisme en retning innen islam hvor det å vende tilbake til en bokstavelig tolkning av Koranen og *hadith* (den profetiske tradisjonen, beretninger om hva Muhammed sa og gjorde) tillegges stor betydning.²⁷ Begrepet salafisme kommer fra *al-salaf al-salih*, som betyr "de rettroende forfedrene". De rettroende forfedrene regnes vanligvis for å være de tre første generasjonene etter den islamske profeten Muhammeds død (år 632). Salafister viser ofte til en *hadith* nedtegnet i Sahih Bukhari 8:76:437, hvor Muhammed karakteriserer folk av sin egen generasjon og de to etterfølgende generasjonene som "de beste blant folk".²⁸ Salafister kan komme i mange varianter med tanke på hvilke fremgangsmåter de støtter. Al-Qaida blir plassert i den kategorien som kalles jihadi-salafisme. Det er et begrep som har blitt mer populært i de senere år og som beskriver voldelige salafister.²⁹

2.2.2 Organisasjonens oppbygning

Emiren, eller lederen, for al-Qaida er egypteren Ayman al-Zawahiri. Han overtok lederskapet i organisasjonen etter Osama bin Ladens død i 2011. Utover det sentrale al-Qaida har organisasjonen også flere underavdelinger og alliansepartnere. Blant de tilknyttede underavdelingene er AQAP.

²⁷ Thomas Hegghammer. "Jihadi-Salafis or Revolutionaries?: On Religion and Politics in the Study of Militant Islamism". I *Global Salafism: Islam's New Religious Movement*, red. av Roel Meijer (London: Hurst & Company, 2009), s. 249.

²⁸ Sindre Bangstad. *Salafisme*. Store Norske Leksikon, oppdatert 22/12-2014, <https://snl.no/salafisme> (03/04-2015).

²⁹ Hegghammer. "Jihadi-Salafis or Revolutionaries?", s. 251.

AQAP oppstod som følge av en sammenslåing mellom al-Qaida i Jemen og al-Qaida i Saudi-Arabia i 2009. Den ble hovedsakelig bygget rundt den jemenittiske organisasjonen, muligens fordi den saudiarabiske delen hadde blitt svekket som følge av en opprulling av saudiarabiske sikkerhetsstyrker.³⁰³¹ Den antatte emiren av gruppen er Nasir Abd al-Karim al-Wuhayshi, også kjent som Abu Basir. I videoen hvor sammenslåingen mellom den jemenittiske og saudiarabiske delen av al-Qaida ble annonsert, fortalte Wuhayshi at han var den nye organisasjonens leder.³² Hvorvidt det stemmer har siden blitt trukket i tvil. Den panarabiske avisen *al-Hayat* skrev i 2010 at de via godt informerte sikkerhetskilder hadde fått vite at den egentlige lederen var Qasim al-Raymi, og at Wuhayshi bare var en frontfigur.³³ Danske Morten Storm, som ble tatt opp som medlem av AQAP i 2012³⁴ mens han jobbet som dobbeltagent for vestlig etterretning, forteller derimot at Wuhayshi er AQAPs emir³⁵ og at han selv avla *bay'ah* (ed) til ham.³⁶ Hvem som i realiteten er AQAPs emir er uvesentlig i denne sammenhengen, men det fungerer som et godt eksempel på hvor vanskelig det kan være å fastslå hvem som er hva i al-Qaida. De opererer ikke med offentlig tilgjengelige referater eller andre dokumenter som kan bekrefte eller avkrefte spekulasjoner som denne. Som jeg dokumenterer senere i dette kapittelet var det også knyttet usikkerhet til Anwar al-Awlakis rolle i AQAP. Uavhengig av om Wuhayshi er AQAPs emir eller ei, har både han og andre antatte topper i organisasjonen uttalt at de vil rette sine angrep mot den nære fienden i Sana'a og Riyadh (det vil si mot jemenittiske og saudiarabiske myndigheter), mot vestlige interesser i regionen og mot mål i selve Vesten.³⁷ I *Inspire* brukes uttrykket Vesten og vestlig uten at begrepene konkretiseres spesielt ofte. Al-Awlaki eksemplifiserer det blant annet ved å

³⁰ Dag Leraand, *Al-Qaida på Den arabiske halvøy*. Store Norske Leksikon, oppdatert 07/10-2014, [https://snl.no/Al-Qaida på Den arabiske halvøy](https://snl.no/Al-Qaida_på_Den_arabiske_halføy) (13/10-2014).

³¹ Christina Hellmich, *Al-Qaeda: From Global Network to Local Franchises* (London og New York: Zed Books, 2011), s. 131.

³² *Ibid.*, s. 129.

³³ *Ibid.*, s. 131.

³⁴ Morten Storm, *Agent Storm: My Life inside al-Qaeda* (London: Penguin Books, 2014), s. 284.

³⁵ *Ibid.*, s. 272.

³⁶ *Ibid.*, s. 284.

³⁷ Hellmich, *Al-Qaeda*, s. 129-130.

vise til USA, Israel og Storbritannia.³⁸ Vesten kan derfor forstås som fortrinnsvis europeiske og nordamerikanske land, i tillegg til Israel.

I tråd med AQAPs uttalte ambisjoner om å ramme den nære fienden, vestlige interesser på den arabiske halvøy og mål i Vesten, har de utført aksjoner som har hatt dette som mål. Eksempler på denne typen aksjoner er forsøket på å drepe Muhammad bin Nayif, den saudiarabiske viseinnenriksministeren, i et mislykket selvmordsangrep i 2009³⁹ og angrepet mot magasinet *Charlie Hebdo* i Paris i januar 2015, som de har påtatt seg ansvaret for.⁴⁰ Angriperne hevdet dessuten, i følge vitner, at de kom fra al-Qaida i Jemen, en referanse til AQAP. Dette gjentok Chérif Kouachi, en av gjerningsmennene, i et intervju med CNN kort tid før han ble drept av fransk politi.⁴¹

Ettersom fokuset i denne oppgaven vil ligge på AQAP skal jeg ikke vie mye plass til de øvrige fraksjonene som sammen utgjør al-Qaida. Jeg nevner dem for å vise organisasjonens sammensetning.

Al-Qaida i Det islamske Maghreb (AQIM) har tilholdssted i Nord-Afrika. De ønsker å styrte regjeringene i regionen som de ikke oppfatter som tilstrekkelig islamske. Gruppen har også åpnet for å angripe mål utenfor regionen, fortrinnsvis i Spania og Frankrike, som til dels var underlagt muslimsk styre i Middelalderen.⁴² Som jeg dokumenterer i kapittel 4, later det til at elementer i al-Qaida regner alt land som på et eller annet tidspunkt har vært underlagt muslimsk styre som muslimske områder.

Avdelingen som i en periode het al-Qaida i Irak var en del av organisasjonen inntil gruppen brøt med al-Qaida i januar 2014. Flere år før gruppen brøt med al-Qaida hadde den skiftet navn til Den islamske staten i Irak, og tok siden navnet Den islamske staten i Irak og

³⁸ Anwar al-Awlaki. "The New Mardin Declaration: An Attempt at Justifying the New World Order". *Inspire*, nr. 2 (høst 2010), s. 34.

³⁹ Gregory D. Johnsen, *The Last Refuge: Yemen, Al-Qaeda, and America's War in Arabia* (New York og London: W. W. Norton & Company, 2013), s. 247-250.

⁴⁰ Rita Katz. *AQAP Claim of Responsibility for Charlie Hebdo Attack Illustrates Group's Reach, Planning*. SITE Intelligence Group, oppdatert 14/01-2015, <http://news.siteintelgroup.com/blog/index.php/entry/343-aqap-claim-of-responsibility-to-charlie-hebdo-attack-illustrates-group%E2%80%99s-reach,-planning> (18/03-2015).

⁴¹ Thomas Joscelyn. *Paris terrorist reportedly claimed ties to Anwar al Awlaki, AQAP*. The Long War Journal, oppdatert 09/01-2015, http://www.longwarjournal.org/archives/2015/01/paris_terrorists_rep.php (23/03-2015).

⁴² Dag Leerand. *Al-Qaida i Maghreb*. Store Norske Leksikon, oppdatert 07/10-2014, https://snl.no/Al-Qaida_i_Maghreb (13/10-2014).

Levanten (også kalt Den islamske staten i Irak og Syria). I juni 2014 erklærte lederen deres, Abu Bakr al-Baghdadi, at de hadde opprettet et kalifat med ham selv som kalif. Organisasjonens navn ble endret til Den islamske staten (IS).⁴³ I likhet med AQAP gir også IS ut et engelskspråklig magasin. Det heter *Dabiq*, og jeg kommer tilbake til det senere i kapitlet.

Per mai 2015 opererer IS både i Irak og Syria, men Zawahiri ønsket ikke at det som var al-Qaida i Irak skulle trenge inn i Syria. Han ville at gruppen skulle holde seg til Irak, mens al-Nusrafronten tok seg av al-Qaidas krigføring i Syria.⁴⁴ Nusrafronten bekreftet sin troskap til al-Qaida og emir Zawahiri etter at IS brøt ut.⁴⁵ I ettertid har det blitt rapportert om tilnærmelser mellom Nusrafronten og IS, spesielt etter at de amerikanskledede luftangrepene startet høsten 2014.⁴⁶ I mars 2015 benektet Nusrafronten for at de hadde planer om å bryte med al-Qaida.⁴⁷

Al-Qaida på Det indiske subkontinentet (AQIS) er det nyeste tilskuddet på al-Qaida-stammen. Opprettelsen ble annonsert i en video utgitt av *As-Sahab Media*, al-Qaidas medieorganisasjon, i september 2014. Gruppen svarer for Taliban-lederen Mullah Muhammad Omar.⁴⁸ Taliban er en av al-Qaidas alliansepartnere.

Den somaliske organisasjonen al-Shabaab ble formelt tatt opp som en del av al-Qaida i 2012.⁴⁹ Både før og etter sammenslåingen har al-Shabaab stått bak terroraksjoner. Blant de

⁴³ IS blir også omtalt som Da'esh.

⁴⁴ Ahmed S. Hashim. "The Islamic State: From al-Qaeda Affiliate to Caliphate". Middle East Policy Council, <http://www.mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/islamic-state-al-qaeda-affiliate-caliphate> (20/05-2015), s. 7.

⁴⁵ Thomas Joscelyn. *Al Nusra Front says it will comply with Zawahiri's orders*. The Long War Journal, oppdatert 04/05-2014, http://www.longwarjournal.org/archives/2014/05/al_nusra_front_issu.php (13/10-2014).

⁴⁶ Haaretz og Reuters. *Islamic State and Nusra Front move toward alliance amid coalition strikes in Syria*. Haaretz, oppdatert 29/09-2014, <http://www.haaretz.com/news/middle-east/1.618222> (13/10-2014).

⁴⁷ Ben Ariel. *Al-Nusra Front Reaffirms Allegiance to Al-Qaeda*. Arutz Sheva, oppdatert 10/03-2015, <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/192377#.VQLxweG6S5I> (13/03-2015).

⁴⁸ Bill Roggio. *Al Qaeda opens branch in the 'Indian Subcontinent'*. The Long War Journal, oppdatert 03/09-2014, http://www.longwarjournal.org/archives/2014/09/al_qaeda_opens_branc.php (13/10-2014).

⁴⁹ Bill Roggio og Thomas Joscelyn. *Shabaab formally joins al Qaeda*. The Long War Journal, oppdatert 09/02-2012, http://www.longwarjournal.org/archives/2012/02/shabaab_formally_joi.php (13/10-2014).

mest kjente er to bombeangrep i Kampala, Uganda, i juli 2010⁵⁰ og angrepet mot kjøpesenteret Westgate i Nairobi, Kenya, i september 2013.⁵¹ Sistnevnte angrep ble viet en spesialutgave av al-Shabaabs eget magasin, *Gaidi Mtaani* (Gatas terrorist). Dette magasinet kommer jeg også tilbake til senere i kapittelet.

2.3 *Inspire*

Inspire er, som nevnt, et engelskspråklig magasin. Det legges ut på internett i pdf-format og kan i prinsippet leses av hvem som helst med en fungerende internettilkobling. Per mai 2015 har det blitt utgitt 13 utgaver av magasinet. Den første utgaven ble publisert sommeren 2010, mens den foreløpig siste kom i desember 2014. Et spesialnummer om Palestina kalt *Palestine: Betrayal of the guilty conscience* ble også gitt ut av samme medieorganisasjon. Flere av artiklene i magasinet var kopiert fra *Inspire* og utformingen var også den samme. Fordi magasinet ikke er en direkte del av *Inspire*-serien, vil det ikke bli tatt med i betraktningen i denne oppgaven. Det vil kun de 13 numrene som bærer *Inspire*-navnet bli.

2.3.1 Målgruppe

Flere av utgavene av *Inspire* har blitt oversatt til andre språk, deriblant russisk, urdu og arabisk, men magasinets originalspråk er engelsk. Fra tid til annen etterspørres det personer som kan hjelpe til med oversettelser.⁵² Den tiltenkte målgruppen er antakeligvis muslimer med bedre engelskkunnskaper enn arabiskkunnskaper, og som er bosatt i vestlige land. Dette fremgår også av flere artikler i magasinet. For eksempel svarer AQAPs antatte emir, Nasir al-Wuhayshi, på et spørsmål om hvilke råd han har til muslimer i Vesten på følgende måte:

My advice to my Muslim brothers in the West is to acquire weapons and learn methods of war. They are living in a place where they can cause great harm to the enemy and where they can support the Messenger of Allāh. There is no meaning in life if the Messenger of Allāh is cursed while they listen to and see such crimes being committed in front of their eyes. It is not enough to defend him, may my mother and father be sacrificed for him, to participate in demonstrations and protests because these

⁵⁰ Sudarsan Raghavan. *Islamic militant group al-Shabab claims Uganda bombing attacks*. The Washington Post, oppdatert 12/07-2010, http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/07/12/AR2010071200476_2.html?sid=ST2010080504294 (13/10-2014).

⁵¹ Daniel Howden. *Terror in Nairobi: the full story behind al-Shabaab's mall attack*. The Guardian, oppdatert 04/10-2013, <http://www.theguardian.com/world/2013/oct/04/westgate-mall-attacks-kenya> (13/03-2015).

⁵² Se bl.a. al-Malahem Media. "Inspire is looking for...". *Inspire*, nr. 8 (høst 2011), s. 7.

methods would not stop the West which is already used to them. (...) **O Muslims rise up in defense of your Messenger:** a man with his knife, a man with his gun, a man with his rifle, a man with his bomb, by learning how to design explosive devices, by burning down forests and buildings, or by running over them with your cars and trucks. (...) If you cannot fight, then you should emigrate from the land where he [Muhammed] is being cursed because such a land is awaiting the wrath of Allāh. (...) If you fail to emigrate, then at least boycott the disbelievers and proclaim the oneness of Allāh, *Walā'* and *Barā'* [lojalitet og fiendskap] and pray to Allāh to make a way out for you.⁵³

Wuhayshi råder muslimer i Vesten om å gripe til våpen for å forsvare Muhammed. Hvis man ikke kan slåss, bør man emigrere, og hvis man ikke kan emigrere bør man boikotte de vantro og proklamere Allahs enhet, *walā* og *barā* og be om at Allah finner en vei ut for deg.

Bakgrunnen for utgivelsen av magasinet oppgis primært å være et kall og inspirasjon til jihad (i betydningen hellig krig⁵⁴) i den engelskspråklige verden. Det sekundære målet er å gi alle inspirerte muslimer i Vesten den operasjonelle kunnskapen de trenger for å være i stand til å utføre angrep i Vesten.⁵⁵

2.3.2 Innhold

Innholdsmessig er magasinet ganske rikt. Noe av det som trykkes er gjengivelser av allerede publisert materiale. Det er ikke uvanlig at noe av det er utdrag fra bøker. Dette er blant annet tilfellet for en artikkelserie som går under navnet "The Jihadi Experiences". Den er hentet fra Abu Mus'ab al-Suris bok *The Global Islamic Resistance Call*. Bokens originalspråk er arabisk, men utdragene som publiseres i *Inspire* har blitt oversatt til engelsk.

Annet materiale man finner i *Inspire* kan også være tilgjengelig andre steder, uten at det nødvendigvis betyr at materialet ikke er originalt. Dette gjelder for eksempel en artikkelserie som kalles "Open Source Jihad", hvor leseren får instruksjoner i hvordan man kan lage bomber, grunnleggende våpentrening, hvordan man mest effektivt kan starte skogbranner osv. Instruksene er ofte ordnet slik at de nødvendige ressursene man trenger for å følge rådene er lett tilgjengelige.

⁵³ Wuhayshi sitert i al-Malahem Staff. "Interview with Shaykh Abu Basir: The Head of al-Qa'idah in the Arabian Peninsula". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010), s. 17.

⁵⁴ Begrepet jihad kan også referere til en persons indre kamp mot det onde i seg selv og i verden, for eksempel kampen mot egoisme. Denne bruken av jihad-begrepet berøres ikke i denne oppgaven. Alle referanser som gjøres til jihad vil heretter vise til betydningen hellig krig.

⁵⁵ Yahya Ibrahim. "Letter from the Editor". *Inspire*, nr. 9 (vinter 2012), s. 4.

Noe av materialet er helt originalt. Dette gjaldt i større grad mens Anwar al-Awlaki fortsatt var i live (mer om ham senere i kapittelet). Etter hans død har mengden originalt materiale avtatt. Al-Awlaki svarte på innsendte lespørsmål og skrev flere dyptgående artikler.

2.3.3 Lignende magasiner

Inspire er ikke det første og heller ikke det siste magasinet i sitt slag. Opp gjennom årene har det blitt utgitt mange forskjellige jihadistiske magasiner. Mesteparten av denne typen litteratur har blitt gitt ut på arabisk, et språk som anses for å være mer autentisk enn engelsk og andre språk, og som derfor foretrekkes innenfor sjangeren.⁵⁶ Selv om arabisk er det foretrukne språket finnes det likevel flere magasiner som har blitt gitt ut med engelsk som originalspråk.

Mens Taliban styrte Afghanistan (1996-2001) ga de ut et månedlig magasin kalt *The Islamic Emirate* på engelsk. Det ble utgitt for første gang i juli 2000, og blant artiklene i den første utgaven fant man blant annet "No terrorist camps in Afghanistan" ("Ingen terroristleirer i Afghanistan") og "Extraditing Osama bin Laden would be scorning a pillar of our religion" ("Å utlevere Osama bin Laden vil være å håne en av vår religions søyler").⁵⁷ *The Islamic Emirate* ble ikke utgitt via internett.

Jihad Recollections er derimot et eksempel på et nettmagasin av eldre dato enn *Inspire*. Det som er verdt å bemerke når det gjelder *Jihad Recollections* er at det ble produsert av Samir Khan mens han fortsatt bodde i Nord-Carolina i USA.⁵⁸ Han var inntil sin død en sentral skikkelse i produksjonen av *Inspire*.

Gaidi Mtaani gis ut av al-Shabaab. Magasinets språk er fortrinnsvis swahili, men enkelte tekster er på engelsk. Grunnen til at dette magasinet er interessant, selv om magasinets originalspråk ikke er engelsk og følgelig har en annen målgruppe enn *Inspire*, er at det i den andre utgaven av *Gaidi Mtaani* ble annonsert at magasinet var "inspirert av *Inspire*" og at *Inspire* fungerte som en motivasjonskilde i deres arbeid.⁵⁹ Man skjønner at *Inspire* har vært en

⁵⁶ Thomas Hegghammer. *Un-Inspired*. Jihadica, oppdatert 06/07-2010, <http://www.jihadica.com/un-inspired/> (13/10-2014).

⁵⁷ Michael Y. Dartnell, *Insurgency Online: Web Activism and Global Conflict* (Toronto, Buffalo og London: University of Toronto Press, 2006), s. 55-56.

⁵⁸ Rusty Shackelford. *American Based Jihad Magazine Analyzed*. The Jawa Report, oppdatert 08/04-2009, <http://mypetjawa.mu.nu/archives/197166.php> (13/10-2014).

⁵⁹ Abu Sayf. "Mhariri". *Gaidi Mtaani*, nr. 2 (Rajab 1433/juni 2012), s. 3.

inspirasjonskilde hvis man sammenligner utformingen av de to magasinene. Likheten er absolutt til stede, selv om *Gaidi Mtaani*, målt i antall sider, er tynnere. Ved sin blotte eksistens har *Inspire* altså bidratt til å fostre et annet magasin.

Dabiq er i likhet med *Inspire* et engelskspråklig magasin som gis ut via internett. Det gis ut av IS og den første utgaven ble publisert sommeren 2014. Motivasjonen for utgivelsen av *Dabiq* ser ut til å være og skape legitimitet for det nyopprettede kalifatet og å lokke til seg personer som kan bosette seg i Den islamske staten.⁶⁰ Jeg har ikke funnet noe som tyder på at det er noen kobling mellom *Inspire* og *Dabiq*.

Azan er et annet magasin som kan sammenlignes med *Inspire*. Det gis ut av Taliban i Khorasan (en region som ligger delvis i Afghanistan og delvis i Pakistan).⁶² Magasinets navn spiller på den islamske tilkallelsen til bønn (*adhan*), som i dette området uttales *azan*. I likhet med *Inspire* gis også *Azan* ut på engelsk og inneholder oppfordringer om å begå terrorangrep i vestlige land. Det er også verdt å merke seg likheten i utformingen mellom de to magasinene. Den første utgaven av *Azan* kom i mars 2013, nesten tre år etter det første nummeret av *Inspire*. Det er derfor nærliggende å tro at *Azan*, i likhet med *Gaidi Mtaani*, har latt seg inspirere av *Inspire*. Denne antakelsen underbygges ved at det vises til *Inspire* for informasjon om hvordan man skal komme i kontakt med *Azan*.⁶³

Det har også blitt gitt ut flere fysiske magasiner av samme kaliber i vestlige land, og det ligger en rekke videoer med samme tema tilgjengelig på internett. *Inspire* inngår derfor i en større kontekst.

⁶⁰ Dabiq. "A Call to Hijrah". *Dabiq*, nr. 1 (Ramadan 1435/juli 2014), s. 11.

⁶¹ Dabiq. "A Call to all Muslim Doctors, Engineers, Scholars, and Specialists". *Dabiq* nr. 1 (Ramadan 1435/juli 2014), s. 11.

⁶² Tufail Ahmad. *Issue III Of English-Language Taliban Magazine 'Azan' Celebrates New Milestones In Global Jihadi Movement, Rejects 'Democratic Victories' Of Islamist Parties, Stresses Jihad To Eliminate Non-Islamic Systems Of Governance*. MEMRI, oppdatert 26/08-2013, <http://www.memrijtm.org/third-issue-of-taliban-magazine-azan-celebrates-new-milestones-in-global-jihadi-movement-rejects-democratic-victories-of-islamist-parties-stresses-jihad-to-eliminate-non-islamic-systems-of-governance.html> (02/04-2015).

⁶³ Azan. "Contact us". *Azan*, nr. 1 (mars 2013), s. 79.

2.3.4 Primus motorer

Anwar al-Awlaki var sammen med Samir Khan svært viktige for utviklingen og produksjonen av *Inspire* frem til begge mistet livet i et amerikansk droneangrep i september 2011.

Al-Awlaki ble født i New Mexico, USA, i 1971 fordi faren hans, Nasser al-Awlaki, studerte der. Nasser al-Awlaki ble senere Jemens landbruksminister.⁶⁴ Da Anwar al-Awlaki var syv år gammel flyttet familien tilbake til Jemen, og han hadde både amerikansk og jemenittisk statsborgerskap. Etter hvert fikk han et stipend som gjorde at han kunne studere til å bli sivilingeniør ved Colorado State University i USA. Ved siden av studiene ble han en populær predikant i moskeer i Denver-området.⁶⁵ Selv om han ikke hadde noen formell islamsk utdanning, skal han i følge nekrologen publisert i *Inspire* etter hans død ha mottatt *ijazah* (en autorisasjon til å lære opp andre på et gitt felt skjenket deg av en autoritet innen det samme feltet) på resitasjon av Koranen, kildehenvisninger og rettsvitenskap innenfor Shafi'i-skolen⁶⁶, en av lovskolene (*madhhab*) i sunni-islam. Det har ikke vist seg mulig å finne informasjon som kan bekrefte eller avkrefte denne påstanden. Det som derimot er sikkert er at al-Awlakis kunnskap om islam ble sett på som god nok til at han som 25-åring ble ansatt som imam i en moské i San Diego, California, etter at han hadde flyttet dit for å utdanne seg innenfor pedagogisk ledelse ved San Diego State University. Etter fire år i California flyttet han på seg igjen, og endte opp i Washington, D.C. Mens han bodde der ble han imam i en moské i Falls Church, Virginia.⁶⁷ I Washington, D.C., studerte han ved George Washington University og skulle ta en doktorgrad i kompetanseutvikling⁶⁸, men denne fullførte han aldri.⁶⁹

Han ble avhørt av amerikanske myndigheter fire ganger som følge av angrepene 11. september 2001. I følge Morten Storm, som kjente al-Awlaki, skal han ha følt seg trakassert på grunn av det.⁷⁰ Derfor returnerte han til Jemen i mars 2002, hvor han begynte å lage

⁶⁴ Storm, *Agent Storm*, s. 91.

⁶⁵ Ibid., s. 94.

⁶⁶ Harith Al Nadari. "My story with al Awlaki". *Inspire*, nr. 9 (vinter 2012), s. 9.

⁶⁷ Jarret Brachman. *Anwar al-Awlaki*. Encyclopædia Britannica, oppdatert 10/09-2014, <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/1736723/Anwar-al-Awlaki> (18/03-2015).

⁶⁸ Storm, *Agent Storm*, s. 95.

⁶⁹ Ibid., s. 97.

⁷⁰ Ibid., s. 96.

videoprekener på engelsk som fremstilt Vesten som fiendtlig innstilt ovenfor islam. Hans gode engelskkunnskaper og hans evne til å forklare Koranens kompleksitet på en lettfattelig måte gjorde at han nådde mange unge muslimer i den engelskspråklige verden.⁷¹ En av dem var den 21 år gamle studenten Roshonara Choudry. Hun knivstakk den britiske Arbeiderpartipolitiker og parlamentariker Stephen Timms i magen i mai 2010 fordi han hadde stemt for Irak-krigen. Choudry hadde sett flere av al-Awlakis videoer og hevdet at de var årsaken til at hun angrep Timms⁷², som for øvrig overlevde drapforsøket. Nidal Malik Hasan, som sto bak skytingen ved Fort Hood-basen i Texas i november 2009, hadde også koblinger til al-Awlaki. Det var e-postkorrespondanse mellom de to.⁷³ Choudry og Hasans koblinger til al-Awlaki forklarer ikke nødvendigvis hvorfor de begikk handlingene de gjorde eller deres radikaliseringsprosess. Et forsøk på å forklare dette faller utenfor denne oppgavens tema, og det vil derfor ikke bli gjort noe forsøk på å gjøre det. Generelt sett var al-Awlaki svært aktiv på internett og foruten videoene han la ut hadde han en egen Facebook-side, egen blogg med mer. Dette gjorde ham så prominent at han med tiden ble kjent som "internettets bin Laden".⁷⁴

Etter hvert ble han et sentralt medlem av AQAP. I likhet med problematikken vedrørende hvem som er den egentlige lederen av organisasjonen, har det også blitt reist tvil rundt al-Awlakis rolle i AQAP. Familien hans hevdet i en uttalelse at "Anwar [al-Awlaki] aldri var en 'militant'" eller at han var "lederen for al-Qaidas eksterne operasjoner".⁷⁵ Det har også blitt spekulert i at han aldri avla *bay'ah*, som kreves for å bli et formelt medlem.⁷⁶ Uansett om han var et formelt medlem eller ikke var han likefullt en viktig skikkelse i organisasjonen. Han skal blant annet ha vært involvert i å få to skrivere fylt med eksplosiver ombord i to

⁷¹ Ibid., s. 98.

⁷² Hellmich, *Al-Qaeda*, s. 153-154.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Aamer Madhami. *Cleric al-Awlaki dubbed 'bin Laden of the Internet'*. USA Today, oppdatert 30/09-2011, http://usatoday30.usatoday.com/news/nation/2010-08-25-1A_Awlaki25_CV_N.htm (13/10-2014).

⁷⁵ Familiens uttalelse sitert i Peter Finn og Greg Miller. *Anwar al-Awlaki's father speaks out against his, son's deaths*. The Washington Post, oppdatert 17/10-2011, http://www.washingtonpost.com/world/national-security/anwar-al-awlakis-family-speaks-out-against-his-sons-deaths/2011/10/17/gIQA8kFssL_story.html (23/03-2015).

⁷⁶ Yassin Musharbash. *Anwar al-Awlaki: The Death of Jihad's English-Language Mouthpiece*. Der Spiegel, oppdatert 30/09-2011, <http://www.spiegel.de/international/world/anwar-al-awlaki-the-death-of-jihad-s-english-language-mouthpiece-a-789427.html> (23/03-2015).

transportfly som skulle fra Jemen til USA.⁷⁷ Takket være et tips fra saudiarabisk etterretning ble bombene oppdaget før de detonerte.

Han fortsatte med sine internettaktiviteter samtidig som han var aktiv i AQAP. Storm hevder at han var den drivende kraften bak opprettelsen av *Inspire*. Hans kanskje viktige medhjelper i produksjonen av magasinet var den tidligere nevnte Samir Khan, som antas å ha vært magasinet redaktør.⁷⁸ Al-Awlaki og Khan jobbet med *Inspire* inntil de mistet livet i et amerikansk droneangrep i september 2011. Deres dødsfall medførte at kvaliteten på magasinet falt betraktelig. Den mest åpenbare forskjellen var at magasinet kom ut sjeldnere enn tidligere. Fra første utgave sommeren 2010 og frem til september 2011 kom det ut omtrent en gang i kvartalet, men etter det har det kommet ut mellom en og to ganger i året. Videre har artiklene blitt kortere, utformingen av lavere kvalitet, engelsken har vært dårligere osv. En konsekvens av dette har vært at artikler med religiøse temaer ikke har blitt like dyptpløyende som de var tidligere, med enkelte unntak. Dette endret seg imidlertid med utgivelsen av den trettende utgaven, som kom i desember 2014. Det var lengre, fyldigere og generelt av høyere kvalitet enn de foregående numrene. Hvem som har tatt over driften av *Inspire* etter al-Awlakis og Khans dødsfall, er usikkert. Magasinets ledere skrives av en som går under pseudonymet Yahya Ibrahim. Han har tilsynelatende hatt en ledende rolle i produksjonen over lengre tid, og kanskje er det han som er den nye drivkraften bak magasinet. Morten Storm hevder at han jobbet for å få en ung IT-student med svensk statsborgerskap til Jemen for å jobbe med *Inspire* i 2012. Det var klarert med Wuhayshi⁷⁹, men det svenske sikkerhetspolitiet satte en stopper for planene.⁸⁰ Dermed mistet vestlig etterretning en mulighet til å skaffe seg full oversikt over hva som foregikk på innsiden av *Inspire*, slik man kanskje ville ha fått ved å montere springsenheter på elektronikken som IT-studenten ville ha tatt med seg til Jemen.

⁷⁷ Storm, *Agent Storm*, s. 236-237.

⁷⁸ *Ibid.*, s. 238.

⁷⁹ *Ibid.*, s. 287.

⁸⁰ *Ibid.*, s. 295.

2.3.5 Magasinets navn

Navnevalget på magasinet er ingen tilfeldighet. Det er en religiøs referanse som er hentet fra et koranvers.⁸¹ Den engelske oversettelsen av verset som *Inspire* bruker er: "And inspire the believers to fight" (8:65). I norsk språkdrakt lyder verset: "Anspor de troende til kamp" (8:66, forskjellen mellom koranversenes nummerering skyldes ulike systemoppsett). Oversettelser fra Koranen til arabisk til et hvilket som helst annet språk, også norsk og engelsk, regnes ikke for å være fullverdige. I følge den islamske tradisjonen ble Koranen åpenbart Muhammed på arabisk, og Koranen, og følgelig Allahs ord, står uforandret til denne dag. En oversetter er menneskelig og et menneske kan av ulike grunner gjøre feil. Arabiske ord kan dessuten ha nyanser i seg som vanskelig lar seg oversette. Kort fortalt er den generelle oppfatningen at det ikke finnes noen perfekte oversettelser av Koranen, og de oversettelsene som finnes kan variere i språkbruk ettersom de er oversatt av forskjellige personer.

Oversettelsesproblematikken tas opp i *Inspire* i forbindelse med begrunnelsen for navnevalget. I følge magasinet redaktør er den vanligste oversettelsen av verbet *h̄arid̄*⁸², som brukes i originalverset, *incite* fremfor *inspire*. *Incite* er for eksempel ordet som brukes i den norske oversettelsen jeg har sitert over, da ordet blant annet kan oversettes til "å anspore". Redaktøren mener at en mer korrekt oversettelse er inspirere, motivere eller oppmuntre. For å underbygge påstanden viser redaktøren til det arabiske leksikonet *Taj al-Arus*, som siterer den klassiske arabiske lingvisten al-Zajjaj på at verbet *h̄arid̄* stammer fra adjektivet *h̄arid̄*, som betyr "en person eller et vesen som omkommer".⁸³ Hvis man inspirerer en annen til å gjøre noe ved hjelp av verbet *h̄arid̄*, sier man at med mindre de gjør det de blir inspirert til å gjøre, vil de omkomme. Redaktørens slutning er at ordet *h̄arid̄* er en inspirasjon som redder en person og veileder dem mot det som er godt for dem. Koranverset forstås dermed dit hen at Allah beordrer Muhammed til å redde muslimer ved å inspirere dem til å slåss. Denne tolkningen underbygges ytterligere ved at det vises til et annet koranvers:

O you who believe! Respond to the call of Allah and His Messenger when they call you to what will give you life (8:24).⁸⁴

⁸¹ Al-Malahem Media. "Letter from the Editor". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010), s. 2.

⁸² Her følger jeg *Inspires* transkribering.

⁸³ al-Zajjaj sitert i Al-Malahem Media. "Letter from the Editor", s. 2.

⁸⁴ Norsk: "Dere som tror, hør på Gud og Sendebudet, når Han kaller dere til det som gir dere liv" (8:24).

Redaktøren gjengir den kjente maliki-lærde Abu 'Abdullah al-Qurtubi (1214-1273) på at dette verset handler om jihad. På det grunnlaget konkluderer redaktøren med at det er jihad som gir den islamske nasjonen liv, at muslimene overlever gjennom jihad og vil omkomme uten.⁸⁵

Ingen av de engelske *tafsir*-verkene jeg benytter meg av, oversetter *hariḍ* med *inspire*. Det trenger ikke å ha noen betydning, for i *Inspire* presenteres det en forklaring på hvorfor de har oversatt begrepet som de har. I *tafsir* oversettes ordet til *rouse* (egge, oppildne), som er et synonym til *incite*. Ingen av kommentarene forklarer oversettelsen av ordet. Forklaringene av 8:65 fokuserer i stedet på at retroende muslimer vil overvinne de vantro i kamp, selv om de vantro er ti ganger så mange som muslimene.⁸⁶

For å finne ut av om *Inspires* begrunnelse for navnevalget har noe for seg, vender vi derfor blikket mot 8:24, som ble brukt av redaktøren for å underbygge 8:65. Både Abdullah Yusuf Ali og Mufti Muhammad Shafi skriver at 8:24 kan handle om jihad. Ali har flere ting å si om verset, men knyttet til det som er relevant for denne sammenhengen, skriver han:

We are asked actively to give our response in deed and life to the call of duty and conscience, for that call leads to real life, the life eternal, even though it may apparently mean in this world the loss of things that make life dear or the loss of life itself. If we refer this to Jihād, i.e., fighting in and for the Cause, both literally and metaphorically, the meaning becomes quite clear.⁸⁷

I følge Ali blir muslimer bedt om å svare gjennom både liv og gjerning når plikten og samvittigheten kaller. Det er det kallet som fører til det virkelige liv, det evige liv, selv om det kan bety at man mister noe som gjør livet godt eller mister selve livet. Når verset kobles mot jihad, blir meningen tydelig, skriver han. Med jihad viser han til både den bokstavelige og metaforiske kampen for islam. Det tyder på at han har både den indre og ytre kampen i tankene.

Shafi tar opp spørsmålet om hva det er "som gir dere liv" (8:24), og svarer ved hjelp av andre kommentatorer. De skriver at det som gir liv, refererer til henholdsvis *iman* (tro), Koranen, sannhet og jihad. Det er Ibn Ishaq (død 767) som er av den oppfatning at det er jihad som gir

⁸⁵ Al-Malahem Media. "Letter from the Editor", s. 2.

⁸⁶ Se bl.a. Ali, *The Holy Qur-an*, s. 431.

⁸⁷ Ali sitert i *Ibid.*, s. 420.

liv. Han skriver: "It means Jihād through which Allah Ta'ālā conferred honour on Muslims".⁸⁸ Det han skriver er altså at det som gir liv viser til jihad og at det er gjennom jihad at Allah (*Ta'ālā* er en æresbetegnelse som betyr noe slikt som opphøyet) har gitt muslimene ære. Shafi konkluderer med at ingen av de fire meningene om hva som gir liv utelukker hverandre. Han mener også at alle tolkningene er mulige.

Basert på det jeg har dokumentert fra *tafsir* ser det ut til at oversettelsene og forklaringene *Inspire* gir for magasinets navnevalg er mulige. Som vist, finnes det andre mulige tolkninger av 8:24 enn at det refererer til jihad, men det er samtidig en mulig og akseptert tolkning.

2.3.6 Viktige koranvers for arbeidet med *Inspire*

Foruten 8:65 er det to andre vers som er svært viktige for redaksjonen når de produserer magasinene, i følge Yahya Ibrahim. Det er henholdsvis: "And remind, for verily, the reminding profits the believers" (51:55)⁸⁹ og "And prepare for them the utmost of your power" (8:60).⁹⁰ 51:55 brukes for å minne muslimene på vers fra Koranen, *hadith* og historiske fakta, mens 8:60 oppfylles gjennom artikkelserien "Open Source Jihad".⁹¹ De tre versene, 8:65, 51:55 og 8:60 mener Ibrahim at utfyller hverandre, og sammen danner de grunnlaget for *Inspire*.⁹²

2.4 Oppsummering

I dette kapittelet har jeg gitt en introduksjon til al-Qaida og *Inspire*. Det har jeg gjort ved å vise til tidligere forskningslitteratur, dokumentere hvordan al-Qaida er bygd opp med ulike avdelinger, hvem som er *Inspires* tiltenkte målgruppe med mer. Med dette som basis beveger jeg meg videre til selve analysearbeidet. I neste kapittel skal jeg forklare teorien om lederløst jihad.

⁸⁸ Ibn Ishaq sitert i Mufti Muhammad Shafi, *Ma'ariful Qur'an*, bind 4, overs. av Muhammad Shameem og Muhammad Wali Raazi, tilgjengelig på: <https://ia902707.us.archive.org/2/items/maarifulquran-english-pdf/MaarifulquranEnglishPdf-Vol4-Page001-708ByMuftiShafiUsmaniRah.pdf>, s. 189.

⁸⁹ Norsk: "Og forman, for påminnelsen gagnar de troende" (51:55).

⁹⁰ Norsk: "Gjør klar mot dem alt dere har av stridskrefter" (8:62).

⁹¹ Open Source Jihad har blitt kort forklart tidligere i dette kapittelet. For en mer detaljert beskrivelse av artikkelserien, se kapittel 6.

⁹² Yahya Ibrahim. "Inspired by 'Inspire'". *Inspire*, nr. 11 (vår 2013), s. 19.

3 Lederløst jihad

I dette kapittelet skal jeg se på teorien om lederløst jihad med tilhørende bakgrunnsinformasjon: begrepsbruk, den islamistiske terrorismens tre bølger, lederløst jihad og sosiale grupper, og det islamistiske internettet.

Den islamistiske terrortrusselen mot vestlige land har utviklet seg i årene etter 11. september 2001. Tidligere bestod trusselen i hovedsak av strukturerte grupper som hadde tilgjengelige ressurser og en tydelig lederstruktur. Den trusselen består den dag i dag, men siden den gang har det vokst frem enda en type trussel. Uformelle og lokale grupper/individer som planlegger og utfører terrorangrep i nærheten av sine bosteder. Disse personene utgjør et desentralisert og globalt nettverk som Marc Sageman kaller "lederløst jihad"⁹³, mens Jason Burke omtaler dem som "frilansoperatører".⁹⁴ Al-Qaida-strategen, Abu Mus'ab al-Suri, tok tidlig til orde for denne fremgangsmåten. Han kaller den *al-'amal al-fardi* ("individuell handling").⁹⁵

Abu Mus'ab al-Suri heter egentlig Mustafa bin Abd al-Qadir Setmariam Nasar, men er bedre kjent som Abu Mus'ab al-Suri eller Umar Abd al-Hakim. Jeg kommer til å omtale ham som Abu Mus'ab al-Suri. Han var militærinstruktør og foreleser i de arabisk-afghanske treningsleirene mellom 1987 og 1992, og bodde etter det mange år i Spania og Storbritannia. I 1998 reiste han tilbake til Afghanistan, hvor han drev en treningsleir for terrorister og et mediesenter.⁹⁶ Han var et aktivt medlem av al-Qaida og var blant deres viktigste strateger frem til han ble arrestert i 2005. Mest kjent er han kanskje for sitt 1600 sider store verk, *The Global Islamic Resistance Call*⁹⁷ ("Det globale islamske motstandskallet"), hvor han redegjør for en rekke ting, deriblant "individuell handling". Utdrag fra denne boken trykkes jevnlig i engelsk oversettelse i *Inspire*.

⁹³ Marc Sageman, *Leaderless Jihad: Terror Networks in the Twenty-First Century* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008), s. vii.

⁹⁴ Jason Burke, *Al-Qaeda: The True Story of Radical Islam*, 3. utg. (London: Penguin Books, 2007), s. 297.

⁹⁵ Brynjar Lia, *Architect of Global Jihad: The Life of Al-Qaida Strategist Abu Mus'ab al-Suri* (London: Hurst & Company, 2007), s. 104.

⁹⁶ *Ibid.*, s. 2.

⁹⁷ *Ibid.*, s. 7.

3.1 Begrepsavklaring

I teorien om lederløst jihad er det flere viktige begreper som går igjen: islamisme, terrorisme, radikalisering og virtuell sosial bevegelse. For at den interesserte leser skal skjønne hva jeg legger i de ulike begrepene, velger jeg å definere dem først, før jeg deretter forklarer lederløst jihad.

3.1.1 Islamisme

Islamisme er ofte forstått som en politisk ideologi som går ut på at man vil at samfunnet skal styres i henhold til sharia, islamsk lov. Denne danner grunnlaget for alt politisk, sosialt og kulturelt liv.⁹⁸ Hvordan islamistiske grupper går frem varierer. Noen støtter for eksempel bruken av terrorisme, mens andre ikke gjør det. Al-Qaida er en av de islamistiske gruppene som støtter opp om terrorisme som virkemiddel. Felles for de fleste av gruppene er ideen om at islam gjennomsyrrer alle aspekter ved livet, og følgelig at religion og politikk ikke kan være atskilt.⁹⁹

Et begrep som kan regnes for å være tilknyttet islamisme er fundamentalisme. Fundamentalisme kan defineres som:

Et merkbart mønster av religiøs militantvirksomhet av selverklærte "sanne troende" som forsøker å stanse erosjonen av religiøs identitet, styrke det religiøse samfunnets grenser og skape levedyktige alternativer til sekulære institusjoner og atferder (min oversettelse).¹⁰⁰

Mange fundamentalistiske grupper, men ikke alle, har tilbøyeligheter mot vold og intoleranse. De forsøker å beskytte og styrke den religiøse identiteten ved å konkurrere med andre religiøse bevegelser og sekulære institusjoner og filosofier. Fundamentalisme har blitt beskrevet som "sterk religion". I det ligger det at de ikke svarer til det dominerende religiøse etablissement eller konvensjonelle religiøse autoriteter. De anser seg heller ikke som bundet av presedensen som er satt av tradisjonelle fortolkere og kommentatorer på religiøs lov og

⁹⁸ Kari Vogt. *Islamisme*. Store Norske Leksikon, oppdatert 09/10-2014, <https://snl.no/islamisme> (07/04-2015).

⁹⁹ Henry Munson. *Fundamentalism: Islamic fundamentalism*. Encyclopædia Britannica, oppdatert 04/12-2014, <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/1191955/fundamentalism/252668/Islamic-fundamentalism#ref883315> (07/04-2015).

¹⁰⁰ Den oversatte definisjonen sitert i Gabriel A. Almond, R. Scott Appleby og Emmaniel Sivan, *Strong Religion: The Rise of Fundamentalism around the World* (Chicago og London: The University of Chicago Press, 2003), s. 17.

hellige tekster.¹⁰¹ Når det gjelder forholdet til verden rundt, har fundamentalistiske grupper ulike måter å gjøre det på. De fire identifiserbare mønstrene er: 1) verdenserobrer, 2) verdensomvelter, 3) verdensskaper og 4) verdensavviser. En fundamentalistisk gruppe kan i løpet av sin levetid bevege seg mellom de ulike mønstrene og kan også ta til orde for flere av dem samtidig.¹⁰² De ulike mønstrene medfører at gruppene vanligvis har ulike fremgangsmåter i sin omgang med omverdenen.

Verdenserobreren søker å utsette fienden sin ved å overta kontrollen over de samfunnsstrukturene som holder fienden i live. Etter at de har vunnet kontrollen kan de dominere dem som står utenfor gruppen, utsette dem eller sende dem i kulturelt, politisk eller geografisk eksil, eventuelt tvangsomvende dem til deres sak. Verdenserobreren har dessuten ofte et dualistisk verdenssyn, hvilket betyr at de har et svart-hvitt syn på verden hvor de selv er de gode.¹⁰³

Verdensomvelterens strategi for å overvinne fienden er å omfortolke og påvirke samfunnsstrukturene, slik at det å være i opposisjon til gruppen blir vanskeligere. Samtidig tilrettelegger de for at det er fordelaktig å slutte seg til gruppen.¹⁰⁴

Verdensskaperen og verdensavviseren lar guddommen ta seg av verdenserobringen. Gruppens medlemmer avventer en form for dommedag. Verdensskaperen lager sine egne samfunnsinstitusjoner som opererer uavhengig av storsamfunnets institusjoner, og har et sterkt fokus på misjonering. Misjoneringen skjer ikke for å påvirke verden utenfor, men for å øke medlemsmassen. Verdensavviseren er langt mer innesluttet og søker ikke å bygge et parallelt system til storsamfunnet. De fokuserer i større grad på utdanning, gruppens indre liv og religiøse ritualer.¹⁰⁵

Al-Qaida er et eksempel på en fundamentalistisk verdenserobrer. Gruppen forsøkte å erobre den muslimske verden 11. september 2001 ved å ramme USA og skape en situasjon hvor

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Ibid., s. 146-147.

¹⁰³ Ibid., s. 148-149.

¹⁰⁴ Ibid., s. 149.

¹⁰⁵ Ibid., s. 150.

islamistene måtte gå med på deres krig mot Vesten, og de øvrige muslimene måtte erklære sin troskap til islamismen slik bin Laden forstod den.¹⁰⁶

De fleste islamistiske grupper vil falle inn under kategoriene verdensrobrer eller verdensomvelter, avhengig av hvilke fremgangsmåter de støtter. Noen islamistiske grupper vil reformere samfunnet gjennom valg og tar sterk avstand fra voldsbruk. Den typen islamistiske grupper vil være verdensomveltene.

3.1.2 Terrorisme¹⁰⁷

Terrorisme er et omstridt begrep. Det finnes hundrevis av ulike definisjoner av ordet.¹⁰⁸ Per mai 2015 har De forente nasjoner ikke klart å bli enige om en definisjon. Et velkjent uttrykk som oppsummerer problemet med en definisjon av terrorisme lyder: En manns terrorist er en annen manns frihetskjemper. Det henviser til at oppfattelsen av hva terrorisme er kommer an på øyet som ser, og følgelig at ulike innfallsvinkler vil gi forskjellige definisjoner. I sin bok om lederløst jihad poengterer Sageman at det er vanskelig å enes om en definisjon av terrorisme, og at de fleste tror de gjenkjenner terrorisme når de ser det, men at de ikke er i stand til å definere det. Han opererer derfor ikke med en terrorismedefinisjon, ettersom han mener at han ikke vil være i stand til å komme med en definisjon som vil tilfredsstille alle.¹⁰⁹ Norges lover definerer terrorhandlinger som:

Ulovlig bruk av, eller trussel om bruk av, makt eller vold mot personer eller eiendom, i et forsøk på å legge press på landets myndigheter eller befolkning eller samfunnet for øvrig for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.¹¹⁰

¹⁰⁶ Ibid., s. 151.

¹⁰⁷ Moderne terrorisme har blitt delt inn i fire bølger av David C. Rapoport. Den moderne terrorismen startet rundt 1880 og hver bølge varte i omkring 40-45 år før den ebbet ut. Det fantes terrorisme før 1880 også, men Rapoport trekker frem doktrine og teknologi som de viktigste katalysatorene for den moderne terrorismen. Doktrinen førte til at terrorister kunne lære av hverandre, og teknologien til at kommunikasjon og transport ble revolusjonert. Blant de fire bølgene finnes den religiøse bølgen, som i følge Rapoport startet i 1979 og som fortsatt er pågående. Rapoport's verk er en viktig del av terrorismestudier. Den interesserte leser kan lese mer om Rapoport's teori her: David C. Rapoport. "The Four Waves of Rebel Terror and September 11". *Anthropoetics: The Journal of Generative Anthropology* 8, nr. 1 (vår/sommer 2002). Tilgjengelig på: http://www.anthropoetics.ucla.edu/ap0801/terror.htm?goback=.gde_3131037_member_5798090843084578819.

¹⁰⁸ Alex P. Schmid, red., *The Routledge Handbook of Terrorism Research* (London og New York: Routledge, 2011), s. 39.

¹⁰⁹ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 15.

¹¹⁰ *Sikkerhetsloven*. Lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste, § 3, pkt. 5.

Oxford Dictionaries har en lignende terrorismedefinisjon som den man finner i Norges lover, men i en forenklet utgave. Der defineres terrorisme som "the unofficial or unauthorised use of violence and intimidation in the pursuit of political aims".¹¹¹

I begge definisjonene er det snakk om uoffisiell bruk av, eller trussel om bruk av, vold. Det vil si at statlig terrorisme ikke faller inn under definisjonene. Statlig terrorisme kan forekomme. Josef Stalins politikk ovenfor kulakkene (jordeiende bønder) kan være et eksempel på det. Kulakkene sto i veien for Stalins planer, og Richard Overy skriver at de derfor måtte gjennomgå mange prøvelser¹¹², deriblant utplassering i GULag-leirer.¹¹³ Statlig terrorisme er i denne sammenhengen irrelevant, og vil derfor ikke bli behandlet videre.

Definisjonene jeg har gjengitt vektlegger at terroristene ønsker å oppnå visse politiske mål. Jeg forstår "politiske mål" dit hen at det viser til personer eller grupper som kan falle inn under en av de fem kategoriene som Europol (organisasjonen som står for politisamarbeid innad i Den europeiske union) bruker for å kategorisere terrorisme i sine medlemsland. Disse er: 1) religiøst inspirert terrorisme, 2) etnisk nasjonalistisk og separatistisk terrorisme, 3) venstreorientert og anarkistisk terrorisme, 4) høyreorientert terrorisme og 5) enkeltsaksterrorisme.¹¹⁴ Europol kategoriserer al-Qaida som en gruppe som faller inn under religiøst inspirert terrorisme.¹¹⁵ Slik jeg forstår både norsk lovs og Oxford Dictionaries' terrorismedefinisjoner, blir al-Qaida omfattet av dem.

Abu Mus'ab al-Suri sier seg uenig i denne terrorismedefinisjonen. Han mener at terrorisme er et abstrakt ord som, avhengig av sammenhengen, kan ha en god eller ond betydning. Derfor deler han terrorisme i to deler: klanderverdig og prisverdig terrorisme. Klanderverdig terrorisme er i følge ham alle handlinger, all tale og all oppførsel som skaper frykt og skade

¹¹¹ Oxford Dictionaries, s.v. "Terrorism", <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/terrorism> (07/04-2015).

¹¹² Richard Overy, *The Dictators: Hitler's Germany, Stalin's Russia* (London: Penguin Books, 2005), s. 39-40.

¹¹³ Ibid., s. 598.

¹¹⁴ Europol, *TE-SAT 2014: European Union Terrorism Situation and Trend Report 2014* (Haag: European Police Office, 2014), s. 5.

¹¹⁵ Ibid., s. 8.

uten en oppriktig sak blant uskyldige. Eksempler på denne typen terrorisme er tyveri og urettmessige herskere, oppgir han.¹¹⁶

Prisverdig terrorisme er det motsatte av klanderverdig terrorisme. Det er terrorisme utført av de rettferdige som har blitt urettferdig behandlet. Denne typen terrorisme fjerner uretten og utføres ved å terrorisere og motsette seg en undertrykker.¹¹⁷ I følge al-Suri har ordet "terrorist" ingen negativ betydning når det brukes til å beskrive motstandskrigere eller *mujahideen* (i denne betydningen: hellige krigere). De er, skriver han, i realiteten terrorister for sine fiender, Allahs fiender.¹¹⁸ Følgelig fremgår det at han mener den terrorismedefinisjonen jeg har lagt til grunn for denne oppgaven er ugyldig, ettersom den karakteriserer al-Qaida som en terrororganisasjon på andre prinsipper enn han legger til grunn.

Al-Suris forståelse av terrorisme kommer jeg ikke til å ta med meg videre i oppgaven, men den belyser al-Qaidas standpunkt om begrepet. Samtidig eksemplifiserer det uttrykket om at en manns terrorist er en annen manns frihetskjemper.

3.1.3 Radikalisering

I likhet med terrorisme er radikalisering et begrep som kan brukes i mange sammenhenger og med ulike betydninger. Noen forfekter til og med at radikalisering ikke finnes.¹¹⁹ Som med terrorisme, er radikalisering altså et begrep hvor det er uenighet om definisjonen. Hvordan klarer terrorister som utfører terrorangrep sammen å lage en kollektiv identitet, spør Sageman, og fortsetter. Hvordan blir de et "vi" fiendtlig innstilt ovenfor sitt miljø, og hvordan klarer de å utføre ordre? Det er det essensielle problemet med radikalisering, skriver han.¹²⁰

Et grunnlag for en definisjon kan med andre ord være at radikalisering beskriver prosessen hvor folk får ekstreme synspunkter.¹²¹ Hva er ekstremisme? Det kan være politiske meninger

¹¹⁶ Abu Mus'ab as-Suri. "The Jihadi Experiences: Individual Terrorism Jihad and the Global Islamic Resistance Units". *Inspire*, nr. 5 (vår 2011), s. 29.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid., s. 30-31.

¹¹⁹ Peter R. Neumann. "The trouble with radicalization". *International Affairs*, vol. 89, utg. 4 (juli 2013), s. 873.

¹²⁰ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 22.

¹²¹ Neumann. "The trouble with radicalization", s. 874.

som er i konflikt med samfunnets kjerneverdier. I et liberalt demokrati kan det være ideologi som bryter med grunnleggende menneskerettigheter eller demokratiske prinsipper. Det kan også være virkemidlene man tar i bruk for å oppnå politiske mål. For eksempel ved at man forsømmer andre personers liv, frihet eller menneskerettigheter gjennom voldsbruk. I et slikt tilfelle kan målet være i tråd med samfunnets kjerneverdier, men det er metodene som brukes som defineres som ekstreme. På grunn av disse forskjellene skiller mange derfor mellom radikaliseringsprosessen og det amerikanske myndighetene kaller "voldelig ekstremisme".¹²²

Til tross for uenighet om hvordan man skal definere radikaliseringsprosessen er det ofte tre elementer som går igjen når man skal forklare den: klagemål, ideologi og mobilisering. Klagemålene, enten de er reelle eller innbilte, ligger i radikaliseringsprosessen sine kjerne. Når man trenger noe å rette frustrasjonen eller sinnet sitt mot, er man lettere mottakelig for en ideologi som identifiserer den eller de som er ansvarlige for den oppfattede uretten og som lover en bedre fremtid. Prosessen hvor man blir en voldelig ekstremist avsluttes ved at man mobiliseres gjennom sosiale strukturer eller grupper, enten i den fysiske verden eller over internett.¹²³ Hvordan dette passer inn med Sagemans teori om lederløst jihad, forklarer jeg nærmere i kapittel 3.2.4, Det islamistiske internettet.

3.1.4 Virtuell sosial bevegelse

Encyclopædia Britannica definerer en sosial bevegelse som en samling personer uten definerte forhold seg i mellom som deler en verdensanskuelse og/eller et sosialt mål over en lengre tidsperiode. Med en lengre tidsperiode menes en periode som er lang nok til at den ikke kan karakteriseres som en impulshandling.¹²⁴ Bakgrunnen for fremveksten av en sosial bevegelse kan være mange og varierte, men det er irrelevant her. Det viktige i denne sammenhengen er å være klar over at fremveksten av en sosial bevegelse er avhengig av en eller annen form for kommunikasjonsmedium. Tidligere kunne det blant annet bety trykkpressen, telegrafene, radioen og/eller fjernsynet. Hva ville for eksempel den

¹²² Ibid., s. 874-875.

¹²³ Peter Neumann, Maajid Nawaz og Matthew Levitt. *Combating Violent Extremism: The Counterradicalization Debate in 2011*. The Washington Institute for Near East Policy, oppdatert 07/01-2011, <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/combating-violent-extremism-the-counterradicalization-debate-in-2011> (15/04-2015).

¹²⁴ Neil J. Smelser. *Social movement*. Encyclopædia Britannica, oppdatert 26/05-2013, <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/551335/social-movement> (03/03-2015).

protestantiske reformasjonen ha vært uten trykkpressen eller borgerrettighetsbevegelsen i USA ha vært uten tv eller radio til å kringkaste talene til blant andre Martin Luther King, Jr.? I dag er internett det viktigste kommunikasjonsmediet. Takket være internett kan informasjon spres og diskuteres av en rekke aktører i nesten hele verden på svært kort tid.¹²⁵ Moderne informasjonsteknologi har dermed gjort det mulig å skape virtuelle sosiale bevegelser. Dette er bevegelser som eksisterer på, og takket være, internett. I motsetning til tradisjonelle sosiale bevegelser er det færre møter ansikt til ansikt av en virtuell sosial bevegelse, og lederskapet, hvis det i det hele tatt er et lederskap, er mer flytende og flyktig.¹²⁶ Målsetningene til en virtuell sosial bevegelse kan, i likhet med en tradisjonell sosial bevegelse, være så mangt. Fremgangsmåtene for å nå disse målene kan være varierte, og både være nettbaserte og koblet til den fysiske verden. Et eksempel på en virtuell sosial bevegelse er aktivistgruppen Anonymous, som blant annet har hacket seg inn på nettsidene til Sony og Scientologikirken. I følge Parmy Olson, som har skrevet en bok om gruppen, er du med i Anonymous hvis du tror på og definerer deg selv som Anonymous.¹²⁷ Det samme er langt på vei tilfellet med al-Qaida i teorien om lederløst jihad.

3.2 Lederløst jihad

Lederløst jihad er et konsept fremmet av Marc Sageman i boken *Leaderless Jihad*. Det er avledet fra Louis Beams teori om lederløs motstand, som Beam fremmet for at høyreorienterte militser skulle kunne fortsette kampen mot amerikanske myndigheter til tross for overveldende motstand fra FBI.¹²⁸ Konseptet lederløst jihad baserer seg på at man skiller mellom al-Qaida som organisasjon, og den sosiale bevegelsen organisasjonen inngår i. I denne sammenhengen bruker jeg betegnelsen sosial bevegelse om alle som deler al-Qaidas mål og som stiller seg positive til organisasjonens bruk av virkemidler for å oppnå disse målene. Det gjelder også dersom de ikke er formelle medlemmer av al-Qaida eller andre

¹²⁵ Nord-Korea er et åpenbart unntak.

¹²⁶ Lauren Langman. "From Virtual Public Spheres to Global Justice: A Critical Theory of Interneted Social Movements". *Sociological Theory* 2005, 23, s. 57.

¹²⁷ Carole Cadwalladr. *Anonymous: behind the masks of the cyber insurgents*. The Guardian, oppdatert 08/09-2012, <http://www.theguardian.com/technology/2012/sep/08/anonymous-behind-masks-cyber-insurgents> (20/05-2015).

¹²⁸ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 143.

islamistiske terrororganisasjoner.¹²⁹ Sageman og jeg er enige om at denne sosiale bevegelsen kan kalles den globale islamistiske terrorismen, og at den har blitt påvirket av al-Qaida.¹³⁰

3.2.1 Den globale islamistiske terrorismen

Den globale islamistiske terrorismen består av uformelle nettverk som mobiliserer personer til å begå terrorhandlinger. I ytterste konsekvens kan et slikt nettverk utvikle seg til å bli en formell organisasjon. Samtidig utgjør ikke én enkelt organisasjon, uansett hvor sterk og innflytelsesrik den måtte være, alene en sosial bevegelse.¹³¹

I motsetning til den kontrollen organisasjonen al-Qaida kan utøve over sine formelle medlemmer, kan organisasjonen ikke utøve noen direkte kontroll over hva medlemmene av den sosiale bevegelsen gjør. Det de gjør for å få sine sympatisører til å agere er å publisere materiale som kan fungere som inspirasjon¹³², og håpe at leserne handler deretter. *Inspire* er et eksempel på slikt materiale. Eksempler på terrorhandlinger som faller inn under denne kategorien er bombeangrepene i Madrid 11. mars 2004 og drapet på den nederlandske filmskaperen Theo van Gogh senere samme år. I disse tilfellene hadde ingen av bakmennene noen direkte tilknytning til al-Qaida, men i begge tilfeller var de inspirert av organisasjonen. Spanske etterforskere konkluderte med at gruppen som var ansvarlig for Madrid-bombene var inspirert av al-Qaida¹³³, mens Hofstad-gruppen, som van Goghs drapsmann var en del av¹³⁴, også var inspirert av al-Qaida.¹³⁵ Selv om aksjonene ble planlagt og utført av ulike personer

¹²⁹ Morten Storm gjør et poeng ut av at han ble invitert til å avlegge ed til Nasir al-Wuhayshi, og at det gjorde ham til et formelt medlem av AQAP. Se Storm, *Agent Storm*, s. 284. Hvorvidt det er slik at man alltid må inviteres med eller gå gjennom en prosess for å få avlegge *bay'ah*, og om det er forskjeller mellom de ulike organisasjonenes praksis skal jeg ikke spekulere i.

¹³⁰ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 31.

¹³¹ Ibid.

¹³² Ibid., s. 132.

¹³³ Lia, *Architect of Global Jihad*, s. 335.

¹³⁴ Mohammed Bouyeri var en del av Hofstad-gruppen, men handlet på egenhånd da han drepte Theo van Gogh.

¹³⁵ Marc Sageman. *Confronting al-Qaeda: Understanding the Threat in Afghanistan and Beyond*. Foreign Policy Research Institute, oppdatert 07/10-2009, <http://www.fpri.org/articles/2009/10/confronting-al-qaeda-understanding-threat-afghanistan-and-beyond> (13/05-2015).

på forskjellige steder var de likefullt bundet sammen gjennom ideologi og et felles mål.¹³⁶ Dette er eksempler på hvordan den globale islamistiske terrorismen kan opptre.

Organisasjonen al-Qaida vet ikke hvem som tilhører den sosiale bevegelsen, og kan derfor heller ikke vite hvem deres potensielle tilhengere er. Tilhengerne kan bare identifiseres etter at de har begått handlinger som setter dem i organisasjonens søkelys. Sageman mener at bombeangrepet i Madrid fungerte som bakmennenes innvielsesritual i al-Qaida.¹³⁷ Samtidig gir det al-Qaida og andre organisasjoner muligheten til å håndplukke hvilke personer og handlinger de vil godta som en legitim del av bevegelsen.¹³⁸ Jeg mener at bombene mot Boston-maratonen er et annet eksempel på et slikt tilfelle. Tsarnajev-brødrene hadde ingen direkte tilknytning til al-Qaida, men angrepet ble i etterkant hyllet i *Inspire*, og i en artikkel trykket i magasinet ble det argumentert for at angrepet deres var "inspirert av *Inspire*".¹³⁹ De trykket også et bilde av den avdøde Tsarnajev-brøren, Tamerlan, hvor han fremstilles som en martyr.¹⁴⁰

Jason Burke forstår dette fenomenet ganske likt som Sageman, men han bruker andre begreper:

Though the hardcore - the vanguard - is scattered, and the base is destroyed, the craving for jihad that sent tens of thousands of young men to seek training and jihad in Afghanistan between 1996 and 2001 is flourishing. Bin Laden's message makes sense to millions. And it is among these millions that the new wave of terrorists will continue to come. They will be 'freelance' operators who have no obvious connection to any existing group. They will, often, have no previous involvement in terrorism. They may not have access to sophisticated explosives, automatic weapons or rockets, but once they have accepted the radical Jihadi Salafist worldview they will be committed to finding the resources necessary to launch their own violent holy war, whether their weapons be a kitchen knife, a gun, a truck full of explosives or an aircraft full of fuel and passengers. For these men, jihad is a profoundly felt religious duty. It brings them something that nothing else can and they will not be diverted from it by a few extra bollards outside an embassy or by the destruction of a training camp in a far-off country.¹⁴¹

¹³⁶ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 31-32.

¹³⁷ *Ibid.*, s. 136.

¹³⁸ *Ibid.*, s. 120.

¹³⁹ Ibrahim. "Inspired by 'Inspire'", s. 19.

¹⁴⁰ Al-Malahem Media. "Uten tittel". *Inspire*, nr. 11 (vår 2013), s. 26.

¹⁴¹ Burke sitert i Burke, *Al-Qaeda*, s. 297.

Burke benytter begrepet frilansoperatører, men som det går frem av beskrivelsen han gir av de aktuelle personene er det tydelig at det er snakk om de samme som faller inn under Sagemans lederløst jihad-begrep. Burke trekker frem at basene som ble brukt til å trene opp jihadister i Afghanistan forsvant etter at Taliban-styret ble fjernet som følge av den amerikanskledede invasjonen i 2001. Sageman poengterer det samme. Det kommer jeg tilbake til senere i kapittelet. Til tross for at treningsleirene stort sett var borte, var det fortsatt mange som hadde et sterkt ønske om å delta i jihad. Konsekvensen av det, mener Burke, er at man vil se mange flere som opererer uten noen åpenbar tilhørighet til en eksisterende gruppe. Burke fremhever også at så lenge personene har omfavnet det jihadistisk-salafistiske verdensbildet vil de være klare til å begå terrorhandlinger. Dette er en annen måte å omtale det Sageman kaller den globale islamistiske terrorismen. Ordbruken deres er annerledes, men poenget er det samme.

Abu Mus'ab al-Suri brakte lignende tanker på banen allerede tidlig på 1990-tallet. Han tok til orde for utstrakt bruk av individuelle handlinger. Med det mente han voldshandlinger utført av individer uten organisatorisk tilhørighet. Den typen handlinger og initiativ trodde han at ville bli stadig viktigere, fordi de "fyller et stort hull i islam" (min oversettelse).¹⁴² I følge Brynjar Lia virket det som om al-Suri forsøkte å implementere denne ideen mens han styrte en treningsleir i Afghanistan, og i 2004 og 2005 skal han ha skrytt av de voldelige bedriftene elevene hans hadde utført etter at de hadde returnert til sine respektive hjemland.¹⁴³ Etter 11. september 2001 advarte han bin Laden om å gjenoppbygge den gamle al-Qaida-organisasjonen. I stedet ønsket han å fremme desentralisert krigføring, hvor muslimene skulle slippe å reise til et annet land for å delta i jihad. De skulle heller kjempe der de var. Håpet hans var at mange nok muslimer skulle følge oppfordringen til at denne formen for jihad brøt ut i alle vestlige land, og at krigerne skulle trene, utstyre seg og kjempe på egenhånd. Den eneste fellesnevneren skulle være ideologi.¹⁴⁴

Dette er tanker som ligger tett opp mot det som er beskrevet av Sageman og Burke. Lederløst jihad er altså ikke bare en teori som har blitt fremmet av vestlige akademikere og andre, men det er noe en av al-Qaidas fremste strateger jobbet for å innføre allerede før teorien ble fremmet. Det er med andre ord samsvar mellom al-Suris forståelse og teorien om lederløst

¹⁴² al-Suri sitert i Lia, *Architect of Global Jihad*, s. 104.

¹⁴³ Ibid., s. 256-257.

¹⁴⁴ Ibid., s. 315-316.

jihad. Samsvaret bekreftes dessuten av Sageman, som trekker frem al-Suris idé som et eksempel på lederløst jihad.¹⁴⁵

Neste skritt på veien mot en full forståelse av lederløst jihad er å se på det Sageman kaller den islamistiske terrorismens tre bølger.

3.2.2 Den islamistiske terrorismens tre bølger

Sageman deler islamistisk terrorisme inn i tre bølger. Inndelingen gjør han på grunnlag av de sosioøkonomiske karaktertrekkene ved hver bølge.

Den første bølgen bestod av dem som deltok i krigen mot Sovjetunionen i Afghanistan på 1980-tallet og som deretter sluttet seg til Osama bin Laden. Personene i denne bølgen hadde generelt sett en høy sosioøkonomisk status. Omtrent halvparten tilhørte overklassen, mens den andre halvparten var fra middelklassen. Både bin Laden og Ayman al-Zawahiri, henholdsvis den forrige og nåværende lederen av al-Qaida, kom fra overklassen. De fleste som fikk lederstillinger i denne bølgen var egyptere som hadde flyktet da egyptiske myndigheter slo ned på salafistenes virksomhet.¹⁴⁶ Egypts daværende president, Hosni Mubarak, valgte å slå ned på den som følge av flere aksjoner utført av organisasjonen al-Gama'a al-Islamiya (GI) tidlig på 1990-tallet. GI, som også var ansvarlige for attentatet på Egypts president Anwar Sadat i 1981¹⁴⁷, ble transformert til en geriljaorganisasjon og gruppen stod bak flere angrep rettet mot statsmakten. Mellom 1992 og 1996 omkom nærmere 1200 personer som følge av GIs kamp mot myndighetene, og i perioden mellom 1992 og 2000 ble rundt 100 medlemmer av organisasjonen dømt til døden av egyptiske sikkerhetsstyrker og militærdømstoler. I tillegg ble tusenvis arrestert. Mange av dem ble torturert og holdt i fangenskap uten rettergang.¹⁴⁸ GI la ned våpnene i mars 1999.¹⁴⁹

Den andre bølgen bestod av dem som sluttet seg til bevegelsen utover på 1990-tallet, motivert av de muslimske lidelsene i Bosnia-Hercegovina, Tsjetsjenia, Kashmir og på Filippinene.

¹⁴⁵ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 144.

¹⁴⁶ Ibid., s. 48-49.

¹⁴⁷ Asef Bayat. "Egypt and Its Unsettled Islamism". I *Post-Islamism: The Changing Faces of Political Islam*, red. av Asef Bayat (Oxford: Oxford University Press, 2013), s. 187.

¹⁴⁸ Ibid., s. 189.

¹⁴⁹ Ibid., s. 190.

Flesteparten i denne bølgen kom fra middelklassen, og mange av dem reiste til Afghanistan for å få opplæring, især etter at bin Laden returnerte til landet etter hans opphold i Sudan.¹⁵⁰ Andelen egyptere var langt mindre i denne bølgen, ettersom de egyptiske organisasjonene valgte å rette sitt fokus mot egyptiske myndigheter. I stedet ble saudiarabere og muslimer bosatt i Europa de viktigste medlemmene i den andre bølgen. Mange av dem deltok i kamper i Bosnia-Hercegovina, Tsjetsjenia og Kashmir. Bølge nummer to anses som avsluttet med den allierte intervensjonen i Afghanistan i 2001, som resulterte i at al-Qaidas treningsleirer ble ødelagt¹⁵¹¹⁵² og gjorde det vanskeligere for medlemmene å holde seg skjult i landet. Dette er det samme som Burke poengterte i sin behandling av frilansoperatørene. Samtidig økte myndigheter rundt omkring i verden sikkerhetsnivået med tanke på grensekontroll og overvåkning. Dette gjorde det vanskeligere for internasjonale terrorister å bevege seg like fritt som de hadde gjort tidligere.¹⁵³ Katalysatoren som brakte den andre bølgen til ende var angrepene 11. september 2001.

Mellom den andre og tredje bølgen var det en overgangsperiode på omtrent halvannet år. I følge Sageman blandet medlemmene av de ulike bølgene seg med hverandre i denne perioden.¹⁵⁴

De som sluttet seg til bevegelsen etter USAs invasjon av Irak i 2003 utgjorde den tredje bølgen. Disse var gjerne bosatt i vestlige land og var som oftest første- eller andregenerasjons innvandrere, eventuelt innvandret de selv som barn. Ettersom treningsleirene i Afghanistan var borte, ble det langt vanskeligere å slutte seg til al-Qaida. Noen reiste likevel utenlands for å bli trent opp, men de aller fleste valgte å bli værende der de var.¹⁵⁵ Al-Qaida hadde noen mindre baser i Pakistan som var operative og flere personer bosatt i Europa skal ha fått opplæring der.¹⁵⁶ Sosioøkonomisk hørte de europeiske medlemmene av denne bølgen til i

¹⁵⁰ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 49.

¹⁵¹ Lia, *Architect of Global Jihad*, s. 325.

¹⁵² Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 49.

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ Ibid., s. 49-50.

¹⁵⁶ Lia, *Architect of Global Jihad*, s. 325.

middelklassen eller lavere, men Sageman er ikke kjent med hva slags sosioøkonomisk status medlemmene fra Midtøsten hadde.¹⁵⁷

Forskjellen mellom bølgene ligger ikke i radikaliseringsprosessen, men i hvilke muligheter jihadistene har hatt for fysisk å slutte seg til al-Qaida eller lignende grupper.¹⁵⁸ Denne utviklingen har gitt opphav til det som på engelsk kalles "homegrown terrorism"¹⁵⁹, et uttrykk som viser til at terroristene er oppfostret i det samme landet som de aksjonerer i.

Etter at Sageman skrev om de tre bølgene i 2008 har verdenssituasjonen endret seg betraktelig. Fremveksten av kalifatet til IS og tilstrømningen av fremmedkrigere dit er et eksempel på det. Det samme er AQAP. Sommeren 2014 ble det for eksempel kjent at USA hadde terrorlistet den norske konvertitten Anders Cameroon Østenvig Dale. Han skal ha sluttet seg til AQAP i Jemen og fått opplæring i å lage eksplosiver av dem.¹⁶⁰ Morten Storm nevner dessuten flere han møtte mens han oppholdt seg i Jemen, deriblant en dansk konvertitt han omtaler som Ali. Ali skal ha deltatt i kamphandlinger sammen med somaliske al-Shabaab og skåret hodet av en påstått spion.^{161 162}

For å spinne videre på Sagemans tre bølger med islamistisk terrorisme på det grunnlaget, kan man argumentere for at det nå også har kommet en fjerde bølge. Denne vil omfatte personer som reiser ut for å få opplæring, for eksempel i regi av IS i Irak eller Syria. Muligheten for å reise ut for å motta opplæring er med andre ord tilgjengelig igjen. Personene som får denne typen trening kan utgjøre en sikkerhetstrussel, både i området hvor de trenes opp og i Vesten. Den franske statsborgeren Mehdi Nemmouche kan være et eksempel på det, under forutsetning av at han blir funnet skyldig av en belgisk domstol. Han skal ha oppholdt seg med jihadister i Syria i rundt ett år før han reiste tilbake til Europa, hvor han er tiltalt for å ha angrepet det jødiske museet i Brussel med automatvåpen i mai 2014. Fire personer mistet

¹⁵⁷ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 50.

¹⁵⁸ *Ibid.*, s. 134.

¹⁵⁹ *Ibid.*, s. 133.

¹⁶⁰ Ida Falch-Olsen, Jonas Fabritius Christoffersen og Fredrik Kirkevold. *Dette er den terrorsiktede nordmannen Anders Dale (35)*. TV2, oppdatert 17/07-2014, <http://www.tv2.no/a/5815714> (13/04-2015).

¹⁶¹ Storm, *Agent Storm*, s. 126-127.

¹⁶² *Ibid.*, s. 174-175.

livet i angrepet.¹⁶³ Det samme kan sies om angrepet mot *Charlie Hebdo* i Paris 7. januar 2015. Som nevnt i forrige kapittel, hadde brødrene Saïd og Chérif Kouachi koblinger til AQAP, og det har også blitt rapportert om de hadde fått våpentrening av organisasjonen i Jemen.¹⁶⁴ AQAP tok dessuten på seg ansvaret for aksjonen¹⁶⁵, noe som øker sannsynligheten for at Kouachi-brødrene jobbet på oppdrag for organisasjonen og ikke på egenhånd.

Det er med andre ord gode argumenter for å hevde at man nå har startet på en fjerde bølge av islamistisk terrorisme. Problemet med bruken av bølger som terminologi i denne sammenhengen kommer til syne ved at den tredje bølgen fortsatt er pågående. Fortsatt er det noen som ikke reiser ut for å få opplæring, men som likevel utfører terrorangrep i sine nærområder. Bombene i Boston er et eksempel på det. Spørsmålet blir da om Sagemans bølge-teori er presis nok. Man må kanskje kunne tenke seg to samtidige bølger. Jeg lar dette stå som et åpent spørsmål, men understreker at grunnen til at jeg likevel benytter meg av denne teorien er fordi Sagemans beskrivelse av den tredje bølgen, som er svært aktuell for *Inspire*, er god. Den tredje bølgen beskriver *Inspires* målgruppe, og resten av oppgaven vil derfor fokusere på medlemmene av denne bølgen.

3.2.3 Den tredje bølgen

Den kanskje viktigste virkningen av at personene i den tredje bølgen ikke fysisk slutter seg til al-Qaida eller lignende grupperinger, er deres manglende tekniske ekspertise. Mens personer fra de to første bølgene lettere kunne få opplæring i al-Qaida-drevne leirer, har de fleste fra den tredje bølgen vært selvlærte. På grunn av utviklingen av en fjerde bølge, er dette bildet i endring. Jeg poengterer at jeg skiller mellom den tredje og fjerde bølgen basert på hvorvidt de har mottatt noen form for trening. Medlemmene av den tredje bølgen har funnet bombeoppskrifter på internett og laget bombene etter beste evne. Selv erfarne bombemakere står i fare for å miste en finger eller to når de lager eksplosiver. For en utrent person er det å

¹⁶³ Anne Penketh. *French suspect in Brussels Jewish museum attack spent year in Syria*. The Guardian, oppdatert 01/06-2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/01/french-suspect-brussels-jewish-museum-attack-syria> (13/04-2015).

¹⁶⁴ Yara Bayoumy og Mohammed Ghobari. *Both brothers behind Paris attack had weapons training in Yemen - sources*. Reuters, oppdatert 12/01-2015, <http://in.reuters.com/article/2015/01/11/france-shooting-yemen-idINKBN0KK0GY20150111> (13/04-2015).

¹⁶⁵ Thomas Joscelyn. *Al Qaeda in the Arabian Peninsula claims responsibility for Charlie Hebdo attack*. The Long War Journal, oppdatert 14/01-2015, http://www.longwarjournal.org/archives/2015/01/al_qaeda_in_the_arab_2.php (13/04-2015).

lage en hjemmelaget bombe potensielt livsfarlig. Dessuten lager uerfarne bombemakere ofte bomber av dårligere kvalitet. Det resulterer vanligvis i at bomben enten ikke detonerer eller at den har svak sprengkraft hvis den gjør det.¹⁶⁶ Faisal Shahzads mislykkede forsøk på å detonere en bilbombe ved Times Square i New York 1. mai 2010 er et godt eksempel på det. Han skal til og med ha fått fem måneders grunnleggende opplæring av Tehreek-e-Taliban Pakistan i Waziristan¹⁶⁷, men til tross for det feilet angrepet hans. Det viser hvor vanskelig det er å lage en effektiv bombe. På den annen side er de allerede nevnte Tsarnajev-brødrene, som stod bak Boston-bombene, et eksempel på at det er mulig å lage effektive hjemmelagde bomber. Det er også mulig å utføre angrep uten bruk av eksplosiver. Knivstikkingen av det britiske parlamentsmedlemmet Stephen Timms, som jeg nevnte i forrige kapittel, er et eksempel på det.

I den tredje bølgen har antallet grupper økt betraktelig. Det har sammenheng med at hvem som helst kan påberope seg å være en al-Qaida-kriger. Det står i motsetning til hva tilfellet var i den andre bølgen, hvor al-Qaida kunne plukke ut de beste og mest engasjerte personene. Ingen kan hindre noen i å erklære seg som en del av al-Qaida, og det er heller ingen opptakskrav eller andre faktorer som forhindrer en person fra å føle tilhørighet til den globale islamistiske terrorismen. Dette er sammenlignbart med at enhver som føler seg som en del av Anonymous er en del av gruppen. Resultatet er at hvem som helst i teorien kan utføre terroraksjoner i al-Qaidas eller andres navn¹⁶⁸, er at aksjonene utført av personer fra den tredje bølgen holder et lavere nivå enn aksjonene utført før 11. september 2001.¹⁶⁹¹⁷⁰ Unntak fra hovedregelen finnes. Tsarnajev-brødrene er det mest åpenbare eksempelet på et slikt unntak.

Den tredje bølgen av global islamistisk terrorisme har utviklet seg til å bli et lederløst jihad. Hvert lokale nettverk planlegger og utfører angrepene sine uten noen form for samhandling med andre.¹⁷¹

¹⁶⁶ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 140.

¹⁶⁷ Yochi J. Dreazen og Evan Perez. *Suspect Cites Radical Imam's Writings*. The Wall Street Journal, oppdatert 06/05-2010, <http://www.wsj.com/articles/SB10001424052748704370704575228150116907566> (11/02-2015).

¹⁶⁸ Jeg forutsetter her at den aktuelle organisasjonen godtar aksjonen som en legitim del av sitt virke.

¹⁶⁹ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 141.

¹⁷⁰ En person tilhørende den fjerde bølgen vil stort sett være mer effektiv enn en fra den tredje bølgen.

¹⁷¹ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 144.

3.2.4 Det islamistiske internettet

Sageman deler internett opp i to hoveddeler som han skiller mellom: samlingen av nettstedet som forsyner brukerne med passiv informasjon og kommunikasjonsmidlene.

Den første delen er selve internett. Det er en samling nettsteder som forsyner brukerne med informasjon. Selv om denne delen er gigantisk er den likefullt passiv. Den er avhengig av at brukerne oppsøker spesifikke nettsteder. Slik sett fungerer internett på samme måte som bøker, aviser, radio og fjernsyn. Det er opp til hver enkelt hvilken avis man vil lese, hvilket radioprogram man vil høre på og hvilket nettsted man vil oppsøke.¹⁷² Dette er også tilfellet med *Inspire*. Det ligger tilgjengelig på internett, men man må aktivt oppsøke det for å lese det.

Den andre delen består av kommunikasjonsmidlene personer og grupper kan bruke for å komme i kontakt med andre. Dette gjelder for eksempel e-post og nettfora. På den måten ligner de på andre kommunikasjonsmetoder, som brevpost og telefon¹⁷³, men med økt tilgjengelighet og kortere potensiell responstid har internett revolusjonert folks kommunikasjonsmuligheter.

Sageman gjør et skille mellom de to delene med tanke på hva han mener virker radikaliserende. I følge ham er det diskusjonene, ikke nettstedene i seg selv, som radikaliserer. Han sammenligner det med avisartikler. Det er svært få som blir radikalisert av å lese en avisartikkel, men diskusjonen av en avisartikkel kan virke radikaliserende.¹⁷⁴ Dessuten oppsøker folk vanligvis bare informasjon som bekrefter synspunkter de allerede har. Nettstedene blir dermed bare en bekreftelse av synspunktene. Denne slutningen er det ikke alle som er enige med Sageman i. Gabriel Weimann oppgis å være en av de som mener at nettstedene i kraft av seg selv påvirker folk til å gripe til våpen mot Vesten.¹⁷⁵

Fra og med 2004 ble internett stadig viktigere for inspirasjon og kommunikasjon mellom de ulike aktørene innenfor den globale islamistiske terrorismen.¹⁷⁶ Oppblomstringen av internett

¹⁷² Ibid., s. 113.

¹⁷³ Ibid., s. 114.

¹⁷⁴ Ibid., s. 116.

¹⁷⁵ Ibid., s. 114.

¹⁷⁶ Ibid., s. 109.

sammenfalt med tettere oppfølging av potensielle fysiske møtestedet av lokalt politi. Den økte overvåkingen forhindret likesinnede personer i å møtes fysisk. Derfor begynte de i større grad å utveksle informasjon, meninger med mer over internett.¹⁷⁷ Siden 2004 har overvåkingen av internett økt og det har blitt vanskeligere å skjule sine digitale spor. Det tar *Inspire* høyde for, og oppfordrer alle som ønsker å komme i kontakt med magasinet om å bruke et krypteringsprogram de kaller *Asrar al-Mujahideen*.¹⁷⁸ Et eksempel av nyere dato på økt overvåking er pågripelsen av en ansatt hos Aker Solutions mistenkt for oppfordring, rekruttering eller opplæring i terrorisme i mai 2015. Han skal ha kommet under mistanke som følge av sin aktivitet på ekstremistiske nettsider.¹⁷⁹ Utviklingen tyder på at det blir vanskeligere å diskutere temaer knyttet til fremming av terrorisme åpent på internett. Hvilken betydning det eventuelt vil få for den globale islamistiske terrorismen er det for tidlig å si noe om.

Internett undergraver dessuten tradisjonelle terrororganisasjoners hierarki. Selv ikke al-Zawahiri eller andre lederskikkelser i al-Qaida vil være i stand til å utøve kontroll over den delen av den sosiale bevegelsen som har tilholdssted på internett. De har ingen mulighet til å forsikre seg om at eventuelle ordre de retter til sine sympatisører på internett blir utført, slik de ville hatt innenfor en tradisjonell ramme. Grunnen er at de ikke har noen forutsetninger for å vite hvem som er mottakerne av budskapet, og dermed har al-Qaida heller ingen sanksjonsmuligheter. I stedet kan de anonyme deltakerne fritt velge og vrake blant litteratur og fora. Til syvende og sist er det helt og holdent opp til hver enkelt om, og eventuelt hvordan, de skal agere.¹⁸⁰ Vellykkede aksjoner av denne typen kopieres av sympatisører, men mislykkede aksjoner blir ofte oversett av de øvrige i den sosiale bevegelsen. Dermed gis det inntrykk av at bevegelsen er mer effektiv enn den i realiteten er.¹⁸¹

Internett gjør det mulig for bevegelsen å overleve så godt som overalt det er internetttilgang, uavhengig av den tradisjonelle organisasjonens situasjon. Ettersom det ikke finnes noen medlemslister eller andre papirer som kan identifisere dem, og det heller ikke er kontakt

¹⁷⁷ Ibid., s. 110.

¹⁷⁸ Al-Malahem Media. "How to communicate with us". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010), s. 65.

¹⁷⁹ Jannicke Nilsen. *Aker Solutions-ansatt terrorsiktet av PST*. Teknisk Ukeblad, oppdatert 11/05-2015, <http://www.tu.no/industri/2015/05/11/aker-solutions-ansatt-terrorsiktet-av-pst> (14/05-2015).

¹⁸⁰ Sageman, *Leaderless Jihad*, s. 120.

¹⁸¹ Ibid., s. 122.

mellom de forskjellige personene/gruppene, er det lett å overleve i den digitale verden. Som nevnt over kan utviklingen med nettovervåkning tyde på at det vil bli vanskeligere å overleve i den digitale verden i fremtiden. Det er ikke mulig for lands myndigheter å forhandle med en virtuell sosial bevegelse som er uten fysiske operasjonsområder og ledere. Den sosiale bevegelsen kontrollerer ingen territorier og kan heller ikke ha direkte territorielle ambisjoner (de territorielle ambisjonene de eventuelt måtte ha må i så fall være indirekte, for eksempel ved at man ønsker at IS skal utvide sitt territorium). Derfor finnes det intet insentiv for at bevegelsen skal utvikle seg i en mer moderat retning eller at de skal utføre noe annet enn terrorhandlinger. Sageman konkluderer derfor med at global islamistisk terrorisme muligens vil bli en mindre risikofaktor med tiden, men at den på grunn av internett aldri vil dø helt ut.¹⁸²

3.3 Oppsummering

I dette kapittelet har jeg redegjort for teorien om lederløst jihad. Det har jeg gjort ved å forklare hva den globale islamistiske terrorismen er, hvordan Sageman deler opp islamistisk terrorisme i tre bølger og hvordan internett spiller inn. Jeg har problematisert inndelingen av islamistisk terrorisme i tre bølger og tatt til orde for at en fjerde bølge har oppstått, men konkludert med at den tredje bølgen fortsatt er pågående. Fordi den tredje bølgen er den som henspiller på lederløst jihad, har jeg forklart hvorfor jeg likevel bruker den som teoretisk rammeverk for denne oppgaven, selv om jeg samtidig argumenterer for utviklingen av en fjerde bølge. Spørsmålet i så måte er om bølge-terminologien, som Sageman bruker, passer. Jeg har også forklart hvorfor og hvordan internett er viktig for den tredje bølgen, og forsøkt å knytte *Inspire* inn i den diskusjonen.

Med lederløst jihad forklart, kan jeg nå starte på selve analysen av den religiøse legitimeringen av lederløst jihad som man finner i *Inspire*. Første skritt på veien dit er å redegjøre for den religiøse legitimeringen av jihad generelt.

¹⁸² Ibid., s. 122-123.

4 Den religiøse legitimeringen av jihad

Anwar al-Awlaki skrev i andre utgave av *Inspire* en artikkel hvor han svarte på en rekke konklusjoner gjort av en samling islamske lærde på en konferanse i den tyrkiske byen Mardin i mars 2010. Konferansens formål var kollektivt å studere forholdsgrunnet mellom muslimer og den øvrige verden, deriblant konsepter som jihad, lojalitet og fiendskap. Det ble bestemt at hovedtemaet skulle være Ibn Taymiyyas (1263-1328) *fatwa* (en religiøs kjennelse) som gjaldt klassifiseringen av byen Mardin i hans levetid.¹⁸³ Derfor fikk dokumentet som konferansen utstedte navnet *The New Mardin Declaration* ("Den Nye Mardinerklæringen"). Den foreligger i en engelsk originalutgave, og er dermed leselig for *Inspires* tiltenkte målgruppe. Konferansedeltakerne kom blant annet frem til at situasjonen på Ibn Taymiyyas tid ikke er sammenlignbar med dagens situasjon. Derfor mente de at al-Qaidas bruk av den originale Mardinerklæringen for å rettferdiggjøre jihad er illegitim. Al-Awlaki var uenig i denne og andre konklusjoner som ble fattet på konferansen og skrev derfor et tilsvarende som ble publisert i *Inspire*. Der argumenterte han blant annet for retten til å erklære jihad og for en åpnere tolkning av hvilke tilfeller det er tillatt å erklære jihad. Begge deler er essensielle for å forstå hvordan lederløst jihad religiøst begrunnes i *Inspire*. Dette kapittelet handler derfor om dette, men først vil jeg kort gjøre rede for den historiske bakgrunnen for den originale Mardinerklæringen.

4.1 Historisk bakgrunn

Mongolene invaderte det abbasidiske kalifat og lyktes med å innta Bagdad, abbasidenes hovedstad, i 1258. Dermed brakte de abbasidekalifatet, som hadde styrt store deler av den muslimske verden i omkring 500 år, til ende. Den mongolske grenen som stod for erobringene i Midtøsten var Ilkhanatet og ble grunnlagt av Hulagu Khan, Djengis Khans barnebarn og Kublai Khans bror. Ilkhanene var opprinnelig sjamanister og positivt innstilt til kristendom og buddhisme, men etter å ha erobret Jerusalem i 1292 erklærte de sunni-islam som statsreligion, muligens for å styrke forholdet mellom styresmaktene og deres persiske undersåtter i Iran.¹⁸⁴ I dag er Iran et sjiamuslimsk land, men på det tidspunktet var det fortsatt overveiende

¹⁸³ Mardin: The Abode of Peace, *The New Mardin Declaration*, s. 1.

¹⁸⁴ George Grigore. "The Historical Context of "Fatwā of Mardin" Given by Ibn Taymiyya". I *1. st International Symposium of Mardin History Papers*, red. av İbrahim Özcoşar og Hüseyin H. Güneş (Istanbul: İmak Ofset Basım Yayın, 2006), s. 347.

sunnimuslimsk. Det var først under safavidene (1502-1736) at sjia-islam ble statsreligion i Iran.¹⁸⁵ Etter den mongolske erobringen av Anatolia i 1243, ble Mardin styrt av en av ilkhanenes vasaller. Denne ordningen vedvarte til Ilkhanatet opphørte å eksistere omtrent hundre år senere¹⁸⁶, og var følgelig gjeldende i Ibn Taymiyyas levetid. Selv om mongolene hadde konvertert til islam, styrte de ikke i henhold til sharia. De styrte etter Djengis Khans yassa-lover, og han var ikke muslim. Lovverket var i strid med flere sharia-bestemmelser. Det var for eksempel tillatt å innta både alkohol og svinekjøtt.¹⁸⁷

Ibn Taymiyya var en islamsk lærd som tilhørte Hanbali-skolen, men begynte å skrive *fatwaer* uten å følge noen av de tradisjonelle sunnimuslimske lovskolene. I stedet forsvarte han de profetiske tradisjonene med argumenter som var hentet fra Koranen og *sunna* (den profetiske tradisjonen), noe som var uvanlig på den tiden. Dette bidro til å gjøre ham upopulær blant tradisjonelle lærde¹⁸⁸, men han var populær blant lekfolk. Antall sørgende i begravelsen hans vitnet om det. I gravprosesjonen hans kan det ha vært så mange som 15 000-16 000 kvinner og over 200 000 menn.¹⁸⁹

Mange lurte på hvilken status Mardin hadde ettersom styresettet var som det var. Hvilket "hus" tilhørte byen? Var det fiendtlig (ikke-muslimsk) eller fredelig (muslimsk) territorium? Var det nødvendig å gjøre *hijra* (emigrere) fra byen til fordel for et muslimsk land? Disse og andre lignende spørsmål ble forelagt Ibn Taymiyya.¹⁹⁰ Svaret hans er kjent som Mardinfatwaen eller Mardinerklæringen, og ble skrevet etter at ilkhanene hadde blitt sunnimuslimer.

Konklusjonen hans var at dersom en muslim boende i Mardin ikke var i stand til å praktisere religionen sin måtte vedkommende emigrere til et muslimsk land. Dersom det var mulig å

¹⁸⁵ The Editors of Encyclopædia Britannica. *Safavid dynasty*. Encyclopædia Britannica, oppdatert 02/09-2014, <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/516019/Safavid-dynasty> (15/05-2015).

¹⁸⁶ Grigore. "The Historical Context of "Fatwā of Mardin" Given by Ibn Taymiyya", s. 348.

¹⁸⁷ Ibid., s. 349.

¹⁸⁸ Ibid., s. 345.

¹⁸⁹ Caterina Bori. "Ibn Taymiyya *wa-Jamā'atu-hu*: Authority, Conflict and Consensus in Ibn Taymiyya's Circle". I *Ibn Taymiyya and his Times*, red. av Yosef Rapoport og Shahab Ahmed (Karachi: Oxford University Press Pakistan, 2010), s. 41.

¹⁹⁰ Grigore. "The Historical Context of "Fatwā of Mardin" Given by Ibn Taymiyya", s. 348.

praktisere islam i fred i Mardin var emigrasjon fortsatt å foretrekke, men ikke obligatorisk.¹⁹¹ Han klassifiserte Mardin som verken islams (fredens) eller de ikke-troendes (krigens) hus. I stedet mente han at en tredje type kategori var nødvendig:

Is Mardin a territory of war or peace? It is about a city with a composite status (*murakkab*) where both aspects can be found. It is not in the circumstances of a peace territory where Islamic precepts apply for the reason that the army is formed by Muslims. Nor it is in the circumstances of a war territory of which inhabitants are non-believers. It is a third type of territory where the Muslim shall be treated as he should be, and he who steps out of Islam law shall be confronted as he should be.¹⁹²

I denne tredje typen territorium skulle muslimer bli behandlet slik de burde, og de som ikke overholdt sharia skulle bli konfrontert.

Ibn Taymiyya mente at mongolene bare hadde en overflatisk praktisering av islam. For eksempel var det ingen av dem som utførte *hadj* (pilegrimsreisen til Mekka), selv om de hadde de nødvendige midlene for å gjøre det. Videre likestilte ilkhaneene yassa-lovene og Koranen, samt Muhammed og Djengis Khan. Yassa-lovene likestilte også muslimer med polyteister, jøder og kristne. Dette førte til at Ibn Taymiyya skrev en *fatwa* mot mongolene.¹⁹³ Av flere årsaker konkluderte han med at det var tillatt å føre krig mot mongolene, som på dette tidspunktet lå i krig med det sunnimuslimske mamelukk-sultanatet i Egypt. I moderne tid har denne argumentasjonen blitt overført til nye situasjoner. GI, organisasjonen som stod bak attentatet mot den egyptiske presidenten, Anwar Sadat, i 1981, er et eksempel på dette. Fordi Sadat ikke hadde implementert sharia i Egypt, mente de at det var tillatt for dem å føre krig mot staten. Mona Hassan skriver at de brukte en selektiv forståelse av Ibn Taymiyyas *fatwa* for å legitimere dette synspunktet.¹⁹⁴

Dette er det historiske bakteppet for Den Nye Mardinerklæringen, som al-Awlaki argumenterer mot.

¹⁹¹ Ibid.

¹⁹² Ibn Taymiyya sitert i Ibid.

¹⁹³ Ibid., s. 349.

¹⁹⁴ Mona Hassan. "Modern Interpretations and Misinterpretations of a Medieval Scholar: Apprehending the Political Thought of Ibn Taymiyya". I *Ibn Taymiyya and his Times*, s. 358.

4.2 Al-Awlakis generelle respons

I Den Nye Mardinerklæringen (heretter referert til som Erklæringen) er det nedskrevet syv konklusjoner¹⁹⁵ og syv råd¹⁹⁶, i tillegg til en innledning. Bare de delen av Erklæringen som er direkte relevante for oppgaven vil bli behandlet her.

Allerede i første avsnitt av al-Awlakis artikkel skinner det gjennom at han er uenig med konklusjonene som er fattet. Han oppfordrer alle muslimer til å respektere sine lærde. Det gagnar ingen å nedverdige de lærde som representerer Allahs religion, men hvis noen lærde, uansett hvor kunnskapsrike de måtte være, viker fra den rette vei, må muslimer komme med råd til dem.¹⁹⁷ For å underbygge sin påstand viser al-Awlaki til to eksempler som handler om Omar ibn al-Khattab, som var en følgesvenn av Muhammed og en av de fire rettlejede kalifene (kalif: 634-644). I det første eksempelet spør Omar muslimene hva de vil gjøre dersom han viker fra den rette veien. De svarer at da vil de drepe ham med sverdene sine. Dette eksempelet utbroderes ikke videre av al-Awlaki, men gitt eksempelets potensielt voldelige karakter, er det nærliggende å tro at han er av den oppfatning at de som viker fra den rette veien, risikerer å bli drept. I det andre eksempelet blir Omar rettet på av en eldre kvinne. Omar erkjenner at han tok feil og at kvinnen hadde rett. Dette er noe dagens muslimer kan lære av, mener al-Awlaki. Disse eksemplene, som viser hvordan en stor autoritet i islam lot seg kritisere, åpner opp for at dagens lærde også kan kritiseres. Det er tydelig at al-Awlaki har deltakerne på Mardinkonferansen i tankene, og det kommer også frem at han selv forbeholder seg retten til å kritisere dem han måtte ønske. Avsnittet avsluttes med at al-Awlaki slår fast at han respekterer de lærde, men at islam er en religion som er sentrert rundt prinsipper, ikke mennesker.¹⁹⁸ Det han kommuniserer her er at de lærde ikke er hevet over islam. Islam har visse prinsipper som ligger til grunn, og om en gruppe lærde skulle gå

¹⁹⁵ De syv konklusjonenes temaer var: 1) At drap på muslimer og ikke-muslimer ikke kan rettferdiggjøres ut i fra Ibn Taymiyyas *fatwa*. 2) Den islamske inndelingen av verden i "hus". 3) Ekstremisme, *takfir* (å erklære at andre muslimer er vantro) og vold i islams navn for å endre både muslimske og ikke-muslimske samfunn. 4) Jihad kan bare erklæres av statsoverhoder. 5) I hvilke tilfeller jihad er legitimt. 6) Betingelsene for utstedelsen av *fatwaer*. 7) *Al-walā' wa al-barā'* (lojalitet og fiendskap) kan ikke brukes for å erklære at muslimer har forlatt islam.

¹⁹⁶ De syv rådene inkluderte oppfordringer til å avholde en årlig konferanse i Europa som tar for seg islams fredskonsept og fredelig sameksistens, etableringen av et senter for studiet av islams politiske teori og at Erklæringen burde sendes til forskjellige juridiske akademier i den muslimske verden for å forbedre og spre den. For alle rådene, se Mardin: *The Abode of Peace, The New Mardin Declaration*, s. 4-5.

¹⁹⁷ al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 33.

¹⁹⁸ Ibid.

sammen og komme frem til noe som viker fra disse grunnprinsippene, endrer ikke prinsippene seg. De lærde har veket fra den rette vei, mener al-Awlaki. Hva han anser for å være den rette vei går frem av artikkelen hans.

Bakgrunnen for de endrede forholdene i dag kontra på Ibn Taymiyyas tid oppgis i Erklæringen å være at muslimer nå er bundet av internasjonale avtaler. Gjennom disse avtalene har fred og sikkerhet blitt oppnådd for hele menneskeheten, står det i Erklæringen.¹⁹⁹ Denne påstanden reagerer al-Awlaki kraftig på. Han spør retorisk om hele menneskeheten virkelig lever i fred. Nyter muslimene godt av fred og sikkerhet? Eller betyr de ikke noe så lenge det er de vestlige samfunnene som nyter det? Følger disse lærde med på nyhetene, spør han. Påstanden er et slag i ansiktet for den palestinske enken og den afghanske foreldreløse, og det er respektløst ovenfor millioner av muslimer rundt omkring i verden som lider på grunn av det internasjonale samfunnet, skriver han.²⁰⁰

Hva så med påstanden om at muslimer er bundet av internasjonale avtaler? Al-Awlaki spør om hvorfor muslimer er bundet av dem og hvem som har bundet dem, og svarer selv på spørsmålene. Det internasjonale samfunnet ble født ved undergangen til det siste islamske kalifatet.²⁰¹ Vestmaktene kom i en dominerende posisjon etter at de hadde utslettet det osmanske kalifatet og delt det opp i innflytelsessfærer seg i mellom, skriver han. De ødela kalifatet, skaffet seg kontrollen over det internasjonale samfunnet og kom deretter med disse avtalene. Muslimene var ikke ved forhandlingsbordet, hadde ingen representasjon ved det og ble ignorert i beslutningsprosessen, hevder han. Basert på det spør han igjen om hvorfor muslimene er bundet av disse avtalene. Hva slags *fiqh* eller logikk gjør disse avtalene bindende for muslimer?²⁰² Han lar spørsmålene henge i luften, og trekker frem kriger demokratiske nasjoner har deltatt i de siste tiårene: 2. verdenskrig, Korea-krigen, Vietnam-krigen og krigene i Irak og Afghanistan. Det palestinske spørsmålet har vært et skamfullt kapittel i menneskehetens historie, mener han. For ikke å glemme det han karakteriserer som et folkemord på europeiske muslimer i Bosnia-Hercegovina, mens europeerne ikke foretok

¹⁹⁹ Mardin: The Abode of Peace, *The New Mardin Declaration*, s. 2.

²⁰⁰ al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 33.

²⁰¹ Kalifatet han refererer til er det osmanske. Artikkelen ble skrevet i 2010. Abu Bakr al-Baghdadi erklærte det islamske kalifatet for gjenopprettet under fanen til IS i 2014. Hvorvidt al-Awlaki ville ha anerkjent det kalifatet blir et åpent spørsmål, ettersom han døde i 2011.

²⁰² al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 33-34.

seg noe. "Så eksakt hva mener de med at "fred og sikkerhet har blitt oppnådd for hele menneskeheten?" (min oversettelse), spør han retorisk.²⁰³

Al-Awlaki utfordrer Erklæringen på hvorvidt dagens situasjon kan sammenlignes med situasjonen på Ibn Taymiyyas tid. I Erklæringen fremheves det at muslimer er bundet av internasjonale avtaler, og at disse har sørget for fred og sikkerhet for hele menneskeheten. Al-Awlaki er uenig i begge deler. Muslimene deltok ikke i utformingen av avtalene, hvorfor er de da bundet av dem? Menneskeheten lever ikke i fred og sikkerhet. Husker ikke de lærde de nevnte krigene? Hva med palestinerne og afghanerne? Dessuten er det mange muslimer som lider på grunn av det internasjonale samfunnet. Det samme internasjonale samfunnet som har skrevet de internasjonale avtalene. Er det riktig som det hevdes i Erklæringen, at det tyder på at situasjonen på Ibn Taymiyyas tid var annerledes enn den er i dag? Al-Awlaki henvender seg fortrinnsvis til magasinetts lesere, ikke de lærde. Det er leserne som må overbevises om at hans standpunkt er det rette.

Etter å ha satt spørsmålsteget ved de innledende kommentarene i Erklæringen, beveger al-Awlaki seg videre til behandlingen av de ulike konklusjonene. I sin artikkel tar han for seg hver enkelt konklusjon og kommenterer dem fortløpende. Jeg trekker ut det som er viktigst for denne oppgaven.

4.3 Hvem kan erklære jihad?

For å kunne oppfordre til lederløst jihad må man først være i stand til å erklære jihad. Hvem som kan erklære jihad er blant sakene det konkluderes med i Erklæringen. I dens fjerde konklusjon står det blant annet at bare de som leder samfunnet, altså reelle statsledere, har mulighet til å erklære jihad i henhold til sharia. Det er fordi en slik beslutning er en politisk avgjørelse med store konsekvenser. Følgelig kan ingen individuelle muslimer eller muslimske grupper erklære, eller delta i, jihad på egenhånd.²⁰⁴ Dette kan man se på som et svar på at både individer og grupper har erklært jihad uten samtykke fra statsledere i den muslimske verden. Det kanskje mest kjente tilfellet er Osama bin Ladens *fatwa* om jihad mot Amerika. Dersom al-Awlaki og AQAP godtar erklæringens påstand om at de ikke har rett til å erklære jihad, har de heller ingen mulighet til å oppfordre til lederløst jihad. Al-Awlaki godtar ikke

²⁰³ al-Awlaki sitert i Ibid., s. 34.

²⁰⁴ Mardin: *The Abode of Peace, The New Mardin Declaration*, s. 3.

påstanden og svarer med referanser til to klassiske lærde, henholdsvis Ibn Qudamah (1147-1223) og Ibn Rushd, i Vesten best kjent som Averroës (1126-1198):

There is no explicit evidence that the permission of the Imam is needed for jihad. But the scholars deducted such a requirement from other evidence and because jihad is an act of worship with critical and encompassing consequences. However, the scholars also mentioned a few exceptions to this rule. The one exception relevant to our discussion here is in the situation where there is no Imam or in the case where it is known that the Imam does not promote jihad. In such a case, the scholars stated that both the offensive and defensive forms of jihad should not be stopped but should be carried out by the *ummah*. Ibn Qudamah stated that in the absence of the Imam, jihad should not be stopped and the spoils of war should be divided among the fighters according to the rules of shari'ah. Ibn Rushd states that: "obeying the Imam is mandatory unless the Imam orders the Muslims to commit a sin, then he should not be obeyed, and preventing Muslims from fighting obligatory jihad is a sin."²⁰⁵

Ja, det er riktig at de lærde utviklet kravet om at bare statsledere kan erklære jihad, ettersom jihad har drastiske konsekvenser, skriver al-Awlaki, men hevder at det finnes unntak fra regelen. Det unntaket som er mest relevant er der hvor muslimene ikke har noen leder eller lederen ikke fremmer jihad. I slike tilfeller skal både offensivt og defensivt jihad fortsette og utføres av den muslimske *ummah* (det muslimske samfunnet/den muslimske nasjonen). Den foregående setningen kan forstås som en legitimering av lederløst jihad, selv om det ikke eksplisitt sies. For å stadfeste poenget sitt referer al-Awlaki til både Ibn Qudamah og Ibn Rushd. Ibn Qudamah slo fast at dersom det ikke er noen muslimsk leder, skal jihad fortsette og krigsbyttet deles blant krigerne i henhold til sharia. Ibn Rushd skrev at å følge lederen er obligatorisk, med mindre lederen beordrer muslimene til å begå en synd. Da skal han ikke adlydes. Å forhindre muslimer fra å delta i obligatorisk jihad er en synd, siterer al-Awlaki Ibn Rushd på. Hva Ibn Rushd legger i "obligatorisk jihad" går ikke frem av al-Awlakis artikkel.

Al-Awlaki fastslår at det som står i Erklæringen om hvem som har retten til å erklære jihad i hovedsak er riktig, men at det finnes unntak fra den regelen. Han nevner ett av unntakene. På bakgrunn av det konkluderer han med at siden dagens situasjon er som den er, hvor det ikke finnes muslimske statsledere som fremmer jihad (eller at det kanskje ikke finnes noen muslimske statsledere²⁰⁶), er det legitimt for det muslimske storsamfunnet å fortsette med

²⁰⁵ al-Awlaki sitert i al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 37.

²⁰⁶ Dette behandles så vidt meg bekjent ikke av al-Awlaki, men det er mulig at han bare ville ha anerkjent en kalif som statsleder for et muslimsk land. Igjen minner jeg om at denne artikkelen er skrevet før Abu Bakr al-Baghdadi utropte seg selv til kalif.

jihad. Altså er det legitimt for AQAP å erklære jihad, i følge al-Awlaki. Nå som det er stadfestet at al-Awlaki hevder AQAPs rett til å erklære jihad, blir spørsmålet: under hvilke omstendigheter er det lov til å erklære jihad?

4.4 Hvorfor kan man erklære jihad?

I følge Erklæringens femte konklusjon er det ikke tillatt å erklære jihad som følge av religionsforskjeller eller for å ta krigsbytte:

The basis of the legitimacy of jihad is that it is either to repel/resist aggression ("*Fight in the cause of Allah those who fight you, but do not transgress limits; for Allah loveth not transgressors*" — Surah al-Baqarah, 190), or to aid those who are weak and oppressed ("*And why should ye not fight in the cause of Allah and of those who, being weak, are ill-treated (and oppressed)?*" — Surah al-Nisa', 75), or in the defense of he [sic] freedom of worshiping ("*To those against whom war is made, permission is given (to fight), because they are wronged; — and verily, Allah is most powerful for their aid*" — Surah al-Hajj, 39). It is not legitimate to declare war because of differences in religion, or in search of spoils of war.²⁰⁷

Her listes det opp tre legitime grunner for jihad: å motstå aggresjon, hjelpe svake og undertrykte og forsvar av retten til fri gudsdyrkelse. Det slås også fast at det ikke er legitimt å erklære krig på grunn av religionsforskjeller eller for å ta krigsbytte. For å underbygge standpunktene siteres tre koranvers: 2:190²⁰⁸, 4:75²⁰⁹ og 22:39.²¹⁰ Al-Awlaki er enig i at de ovennevnte koranversene er gyldige grunner for jihad, men han hevder at jihad også kan erklæres av andre grunner. Han begynner med å sitere Muhammed, som sa:

I was instructed to fight mankind until they testify that there is no one worthy of worship except than Allah, and that Muhammad is the Messenger of Allah, they establish Şalah and they pay Zakah. Whoever does so have protected from me his blood and his wealth.²¹¹

²⁰⁷ Erklæringen sitert i Mardin: *The Abode of Peace, The New Mardin Declaration*, s. 4.

²⁰⁸ Norsk: "Kjemp for Guds sak mot dem som bekjemper dere, men gjør dere ikke skyldige i aggresjon. Gud liker ikke de aggressive" (2:186).

²⁰⁹ Norsk: "Hva er det med dere? At dere ikke vil kjempe for Guds sak, og for de svake" (4:77).

²¹⁰ Norsk: "De som bekjempes har kamptillatelse, fordi de har lidt urett. Gud evner fullt ut å gi dem hjelp". (22:40).

²¹¹ Muhammed sitert i al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 37.

Al-Awlaki oppgir to referanser til hvor sitatet er hentet fra, men han er ikke mer spesifikk enn at han oppgir henholdsvis Bukhari og Muslim som kilder. Sitatet finnes i flere varianter, og man finner det blant annet i Sahih Bukhari 1:2:24 og Sahih Muslim 1:33.²¹² I disse *hadithene* forteller Muhammed at han ble instruert til å slåss mot menneskeheten inntil den vitner om at det bare er Allah som er verdig å bli dyrket og at Muhammed er Allahs sendebud. Menneskeheten må dessuten forrette *salah* (bønnen) og betale *zakat* (den obligatoriske almissen muslimer må betale). Meningen med den ovennevnte *hadithen* er at muslimer har som oppdrag å bringe islam til resten av verden, skriver al-Awlaki. Han eksemplifiserer dette med to hendelser fra tidlig muslimsk historie, Ridda-krigene og krigene mot det persiske og bysantiske riket.

Etter Muhammeds død i 632 var det noen av de arabiske stammene som forlot islam. Abu Bakr, som etterfulgte Muhammed som muslimenes leder (han var kalif fra 632 til 634), gikk til krig mot disse stammene med formål om igjen å få dem til å akseptere og underkaste seg Allahs lover. Disse krigene har blitt kjent som Ridda-krigene. Al-Awlaki forteller at Abu Bakr ville gå til krig mot dem hvis de avslo å gi selv et bittelitt som de pleide å gi til Muhammed.²¹³

Abu Bakr førte også krig mot to av den tidens stormakter, henholdsvis det persiske og bysantiske riket.²¹⁴ I følge al-Awlaki var krigene mot begge rikene uprovoserte, og de ble ført med hensikt om å spre islam. For å underbygge påstanden siterer han den muslimske utsendingen til den persiske lederen:

Allah has sent us to deliver the servants of Allah out of servitude of one another into the service of Allah, and out of the narrowness of this world into the vastness of both this world and the afterlife and out of the oppression of religions into the justice of Islam.²¹⁵

Den muslimske utsendingen forteller at grunnen til at muslimene er i krig med perserne er at de ønsker å konvertere dem til islam. Al-Awlaki poengterer at det ikke uttrykkes noe ønske om å leve i harmoni med perserne, som hadde en annen religion (zoroastrisme). Tvert imot

²¹² Sahih Muslim 1:33. Tilgjengelig på: <http://muflihun.com/muslim/1/33>.

²¹³ Ibid., s. 38.

²¹⁴ Al-Awlaki omtaler Det bysantiske riket som Romerriket. Bysants er også kjent som Østromerriket som følge av delingen av Romerriket i en vestlig og østlig del.

²¹⁵ Utsendingen sitert i al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 38.

mener al-Awlaki at å gå til krig på grunn av religionsforskjeller er det tolerante og barmhjertige å gjøre. Det vil frelse de vantro, både på jorda og i det hinsidige. Unntak ble gjort for jøder og kristne så lenge de betalte *jizya* (en skatt) i ydmykhet, samtidig som det ble gjort tydelig for dem at deres religiøse praksiser var falske og at de ville ende opp i helvetet. De tidlige muslimene lot jøder og muslimer få vite dette, og gjorde det fordi de brydde seg om dem, hevder al-Awlaki.²¹⁶

Han oppsummerer legitimiteten for jihad på grunn av religionsforskjeller på følgende måte:

The pagans of Arabia were fought because they were pagans, the Persians were fought because they were Zoroastrians and the Romans were fought because they were Christian. The great Muslim Sultan Mahmud Sabaktakeen fought against the Hindus because they were Hindus and he personally led a campaign deep into the land of India with the sole objective of destroying the most revered idol in all of India. He was fighting because of this "difference of religion" our esteemed scholars of Mardin are discounting.²¹⁷

Muslimene førte krig mot andre fordi de hadde en annen religion, skriver al-Awlaki. Utover de allerede nevnte eksemplene, trekker han denne gangen også inn hinduene. De ble bekjempet fordi de var hinduer, og den muslimske sultanen Mahmud Sabaktakeen ledet personlig et felttog dypt inn i India for å ødelegge et av de mest ærede avgudsbildene, for å bruke al-Awlakis ordlegging, i landet.

Ved hjelp av historiske eksempler argumenterer derfor al-Awlaki for at hans tolkning av den ovennevnte *hadith* er riktig, og følgelig at det som det konkluderes med i Erklæringen er feil.

Etter at han har argumentert ut fra *hadith* og historiske eksempler vender al-Awlaki seg til Koranen: "And fight them until there is no fitnah and [until] the religion, all of it, is for Allah" (8:39).²¹⁸

Både Ali og Mawdudi mener at 8:39 tar opp igjen det som allerede har blitt nevnt i Koranens 2:193. I Alis oversettelse av det verset står det: "And fight them on Until there is no more

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ al-Awlaki sitert i Ibid.

²¹⁸ Norsk: "Kjemp mot dem til det ikke lenger finnes forfølgelse, og all religion tilegnes Gud!" (8:40).

Tumult or oppression, And there prevail Justice and faith in God".²¹⁹²²⁰ I sin kommentar til 2:193 skriver Ali:

Justice and Faith. The Arabic word is *Dīn*, which is comprehensive. It implies the ideas of indebtedness, duty, obedience, judgment, justice, faith, religion, customary rites, etc. The clause means : "until there is *Dīn* for God."²²¹

Kjernen i det Ali skriver er hva som ligger i det arabiske ordet *dīn*. Han nevner blant annet lydighet, rettferdighet, tro og religion som noe av det man kan legge i ordet, og forklarer deretter at verset betyr at man skal kjempe inntil all *dīn* tilhører Allah. Fordi 8:39 er å regne som en bekreftelse av 2:193, i henhold til Ali, betyr det at også 8:39 viser til at man skal kjempe inntil all *dīn* tilhører Allah. Hva Ali legger i å kjempe går ikke frem av kommentaren hans. Han gjør heller ikke noe forsøk på å forklare det, noe som gjør tolkningen hans åpen for debatt.

Mens Ali er litt vag i behandlingen av dette verset, er Mawdudi tydeligere. Også han skriver at 8:39 er en gjentakelse av 2:193. I følge Mawdudi viser 8:39 til formålet muslimer er påkrevd å føre krig for. Dette formålet er todelt. Det første er å fjerne all ugagn, men hva han legger i begrepet ugagn forklarer han ikke. Dermed er også dette åpent for diskusjon. Det andre formålet er å opprette en tilstand hvor all lydighet er tilegnet Allah. Mawdudi skriver videre at det bare er disse formålene muslimer har lov til å føre krig for, og at det ikke passer seg for troende muslimer å krige av verdslige grunner.²²² Deretter viser han til sin kommentar om 2:193 for en forklaring av begrepene *fitnah* og *dīn*.

Fitnah viser i denne sammenhengen til at man har lydigheten sin hos noe(n) annet/annen enn Allah. Hensikten med en muslims krigføring er at *fitnah* skal opphøre og at all lydighet skal tilfalle Allah, skriver Mawdudi. Om *dīn* skriver han:

An investigation of the usages of the word *dīn* (which occurs in this verse) reveals that the core of its meaning is obedience. In its technical usage, the word refers to that system of life which arises as a

²¹⁹ Koranens 2:193 sitert i Ali, *The Holy Qur-an*, s. 76.

²²⁰ Norsk: "Bekjemp dem til det ikke lenger finnes prøvelser for troen, og forfølgelse, og religion tilhører Gud" (2:189).

²²¹ Ali sitert i Ali, *The Holy Qur-an*, s. 76.

²²² Sayid Abu Ala Mawdudi, *Tafheem ul-Quran*, overs. av Zafar Ishaque Ansari og Muhammad Akbar, 8:39, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/8/39?tafid=8165>.

result of a person recognizing as his Lord and Sovereign and committing himself to following his commands and ordinances. This explanation of the word *din* makes it quite clear that when some human beings establish their godhead and absolute dominance over others, this state of affairs is one of *fitnah*. Islam seeks to put an end to this and replace it by a state of affairs in which people live in obedience to the laws of God alone.²²³

I likhet med Ali mener Mawdudi at lydighet er en viktig komponent av *dīn*, men Mawdudis forståelse av ordet er smalere enn hva den er hos Ali. Mawdudi vektlegger lydigheten tyngre enn Ali, som later til å tillegge andre begreper lik tyngde som lydighet. Videre skriver Mawdudi at islams mål er å gjøre slutt på all *fitnah* og erstatte det med en tilstand hvor folk kun lever i samsvar med Allahs lover, altså sharia.

I motsetning til både Ali og Mawdudi, nevner ikke Shafi 2:193 i sin behandling av 8:39. Han skriver at 8:39 kan tolkes på to måter.

Den første tolkningen baserer Shafi på Abdullah ibn Abbas' (død ca. 687) *tafsir*. Som Mawdudi, skriver Shafi at muslimene må kjempe mot de vantrø til bare islam gjenstår, men til forskjell fra Mawdudi, skriver Shafi at verset bare er gyldig på den arabiske halvøy. I resten av verden kan andre religioner fortsette å eksistere, i henhold til øvrige koranvers og *hadith*.²²⁴

Den andre tolkningen henter Shafi fra Abdullah ibn Umar (død 693) med flere. I følge denne oppførte folket i Mekka seg dårlig mot muslimene, også etter at muslimene hadde forlatt byen til fordel for Medina. Selv da forfulgte de muslimene og drepte dem. I denne sammenhengen betyr verset at muslimene må fortsette å kjempe mot de vantrø inntil islam tar over, slik at man kan forsvare muslimer fra urett som påføres dem av andre, skriver Shafi. I følge denne forståelsen kan jihad mot islams fiender resultere i to ting: 1) At de slutter å undertrykke muslimer, enten ved at de selv blir muslimer eller ved at de beholder religionen sin, men slutter å trakassere og skade muslimene og inngår en troskapsavtale. 2) At de avviser begge ovennevnte muligheter og fortsetter sin konfrontasjonspolitik.²²⁵

²²³ Mawdudi sitert i Ibid, 2:193, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/2/193?tafid=8165>.

²²⁴ Shafi, *Ma'ariful Qur'an*, bind 4, s. 216.

²²⁵ Ibid., s. 216-217.

Hvis vi tar utgangspunkt i hvordan *Inspires* tiltenkte målgruppe kan forstå korankommentarene, låter al-Awlakis forståelse av verset troverdig. Både Ali og Mawdudi lar viktige begreper, henholdsvis "å kjempe" og "ugagn", stå åpne for tolkning. Man kan forstå dem både i al-Awlakis favør og ufavør. Den tiltenkte leseren vil etter all sannsynlighet forstå dem på en, for al-Awlaki, fordelaktig måte. Shafis kommentarer kan også forstås både i al-Awlakis favør og ufavør. Dersom man følger hans første forslag om at 8:39 bare er gyldig på den arabiske halvøy, vil det bety at enhver form for lederløst jihad alle steder utenom den arabiske halvøy er illegitim. Det andre forslaget favner derimot videre. Kjernen i det forslaget er at muslimene blir dårlig behandlet. Hvis det er tilfellet kan muslimene føre krig mot undertrykkerne inntil undertrykkelsen av muslimer opphører. Som dokumentert tidligere i kapitlet mener al-Awlaki at muslimer rundt omkring i verden blir undertrykt. Det er ikke urimelig å anta at den tiltenkte målgruppen deler al-Awlakis oppfatning på det punktet. I så fall vil Shafis forklaring åpne for at 8:39 gjør det mulig å erklære jihad på grunn av religionsforskjeller. Det samme gjør Alis og Mawdudis forklaringer, forutsatt av at man forstår deres åpne begrepsbruk på en bestemt måte. Heller ikke det er det urimelig å anta at den gjennomsnittlige *Inspire*-leseren gjør.

I Erklæringen står det også at det er illegitimt å erklære jihad for å ta krigsbytte. Også det mener al-Awlaki er galt. Han mener det er tillatt fordi Muhammed levde på 1/5 av 1/5 av krigsbyttet som muslimene tok fra de vantro. Dessuten var krigsbytte muslimenes viktigste inntektskilde i islams tidlige historie, i form av *jizya* og *kharaj* (en beskatning av erobret land).²²⁶ Denne grunnen blir på ingen måte like detaljert behandlet som religionsforskjeller, men den viser at al-Awlaki heller ikke godtar Erklæringens påstand om at krigsbytte i seg selv ikke er en gyldig grunn for jihad.

4.5 Terrorisering av de som lever i sikkerhet

Erklæringens første konklusjon fastslår at det ikke er tillatt å terrorisere de som lever i sikkerhet:

Ibn Taymiyya's fatwa concerning Mardin can under no circumstances be appropriated and used as evidence for leveling the charge of *kufr* (unbelief) against fellow Muslims, rebelling against rulers, deeming game their lives and property, terrorizing those who enjoy safety and security, acting

²²⁶ al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 38.

treacherously towards those who live (in harmony) with fellow Muslims or with whom fellow Muslims live (in harmony) via the bond of citizenship and peace. On the contrary, the fatwa deems all of that unlawful, notwithstanding its original purpose of supporting a Muslim state against a non-Muslim state. Ibn Taymiyya agrees with all of this, and follows, the precedent of previous Muslim scholars in this regard, and does not deviate from their position. *Anyone who seeks support from this fatwa for killing Muslims or non-Muslims has erred in his interpretation and has misapplied the revealed texts.*²²⁷

I denne konklusjonen listes det opp flere ting man ikke kan rettferdiggjøre ved bruk av Ibn Taymiyyas *fatwa*. Konklusjonens kjerne er at *fatwaen* ikke kan brukes for å rettferdiggjøre drap, verken på muslimer eller ikke-muslimer. Heller ikke de som lever i sikkerhet er det legitimt å ramme. Enhver som søker å bruke *fatwaen* til dette formålet har feiltolket den, hevdes det i Erklæringen. Al-Awlaki utkrystalliserer tre punkter fra denne konklusjonen: 1) Det er ikke tillatt å anklage andre muslimer for *kufir* (vantro). 2) Det er ikke tillatt å gjøre opprør mot undertrykkende herskere. 3) Det er ikke tillatt å terrorisere de som lever i sikkerhet. Han er uenig med samtlige punkter. For denne oppgaven er det punkt 3 som er det mest interessante. Hvis al-Awlaki og AQAP hadde godtatt den konklusjonen, ville det ha betydning at det ville vært illegitimt for dem å oppfordre til lederløst jihad. Fordi al-Awlaki behandler punktene samlet, skal jeg kort dokumentere hans innsigelser til de to første punktene før jeg retter hovedfokuset mot punkt 3.

Al-Awlakis første innsigelse er at Erklæringens ordlyd ikke er korrekt i henhold til islamsk rettsvitenskap. Han mener at ordleggingen er i tråd med den advokater og fredsaktivister bruker. Det hadde ikke vært et problem hvis konklusjonen hadde vært i overensstemmelse med islamsk lov, men det er den ikke, skriver al-Awlaki.

Muslimer skal ikke beskyldes andre muslimer for *kufir*, skriver al-Awlaki, og sier seg således enig med Erklæringen i at det er hovedregelen. Dersom en muslim begår *kufir bawah* (åpenlys vantro, det vil si handlinger som gjør det åpenbart at vedkommende ikke er muslim) må derimot beskyldningen om *kufir* rettes mot dem, mener han.²²⁸ Det gis ingen eksempler på hva slike handlinger kan være, og han forklarer heller ikke i nærmere detalj om hvorfor en muslim kan anklage en annen muslim for *kufir*. Ingen av de andre artiklene hans i *Inspire* belyser dette. Det nærmeste man kommer, er en av al-Awlakis kommentarer senere i samme artikkel,

²²⁷ Erklæringen sitert i Mardin: The Abode of Peace, *The New Mardin Declaration*, s. 2-3.

²²⁸ al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 34.

hvor han tar avstand fra *khawarij*.²²⁹ *Khawarij* er bare et fenomen som manifesterer seg under islamsk styre, mener al-Awlaki. Han er av den oppfatning at selv om det finnes grupper av denne typen i dag, er de ikke noe stort problem. Et langt større problem i dag er motsatsen til *khawarij*, *irja'*. *Irja'* går ut på at uansett hvilke handlinger en muslim utfører, vil vedkommende fortsatt være muslim. Al-Awlaki eksemplifiserer det med at hvis en muslim implementerer en lov som erstatter Allahs lov, vil personen fortsatt være muslim, i henhold til *irja'*.²³⁰

Også i spørsmålet om undertrykkende herskere anerkjenner al-Awlaki at de fleste klassiske lærde er enige om at muslimer ikke skal gjøre opprør mot en muslimsk hersker, uansett hvor undertrykkende herskeren måtte være. Hvis herskeren derimot gjør noe som bryter med islam, mener al-Awlaki at det er obligatorisk å gjøre opprør. Han hevder at det er bred enighet blant de klassiske lærde om dette.²³¹

Når det gjelder spørsmålene om å anklage andre muslimer for *kufir* og opprør mot herskere, synes jeg det er interessant at al-Awlaki beskylder de lærde som har forfattet Erklæringen for ikke å ordlegge seg slik kutymen innen islamsk rettsvitenskap er. Selv skriver han nemlig ikke mer enn noen generelle bemerkninger om saken, og viser ikke til konkrete bevis på at han har rett.

I spørsmålet om legitimiteten til å terrorisere de som lever i sikkerhet, svarer han i langt større detalj enn for de to foregående punktene:

The declaration goes on to claim that we may not terrorize those who enjoy safety and security. To throw out such a blanket statement that we are not allowed to terrorize those who enjoy safety and security in light of the present state of the world is another reckless statement. According to these scholars, we the Muslims are not allowed to terrorize the Israelis, or the Americans, or the British who are living in safety and security while millions of Muslims are being terrorized by them. We are told to never mind the insecurity of the Palestinian or the Chechen or the Kashmiri. Never mind them. We are

²²⁹ Brukes i dag noen ganger om grupper som tar til orde for *takfir* (å erklære at andre muslimer ikke er muslimer). Opprinnelig var *khawarij* en gruppe som kjempet sammen med Ali (kalif 656-661) mot to opprørsgrupper. Etter at Ali hadde meglet seg frem til en løsning med en av opprørsgruppene, brøt *khawarij* med ham fordi de mente at ved å megle med dem hadde han forrådet Allah ved å godta menneskers dømmekraft fremfor Allahs. Konflikten endte med at Ali ble drept i et attentat av *khawarij*. For mer om *khawarij*, se f.eks. Khaled Abou El Fadl, *Speaking in God's Name: Islamic Law, Authority and Women* (Oxford: Oneworld, 2001), s. 23.

²³⁰ al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 36.

²³¹ Ibid., s. 34.

simply not allowed to terrorize, period. No. We do not agree with that. We do not agree with that because Allah says: {And prepare for them what you can of strength and steeds of war that you may terrorize with it the enemy of Allah and your enemy} [*al-Anfāl*:60]. We say that whoever terrorizes us, we will terrorize them and we will do what we can to strip them of their safety and security as long as they do us the same.²³²

Al-Awlaki hevder at millioner av muslimer terroriseres av land som Israel, USA og Storbritannia. Til tross for det hevdes det i Erklæringen at muslimer ikke har lov til å terrorisere dem fordi de lever i sikkerhet, bemerker han. Dette er han sterkt uenig i, og oppgir Koranens 8:60²³³ som en av årsakene til at han ikke er enig med Erklæringens konklusjon. I denne sammenhengen er kjernen i dette koranverset "that you may terrorize with it the enemy of Allah and your enemy".

Den delen av verset²³⁴ er det bare Shafi som kommenterer av de *tafsir*-forfatterne jeg bruker. Han skriver at det viser at det egentlig formålet med å anskaffe og lagre militærutstyr, enten det skal brukes på eget initiativ eller i forsvar, er ikke å drepe og bli drept. Derimot er meningen at muslimene skal bryte ned styrken til *kufir* (de vantro) og *shirk* (polyteistene), og overvelde dem i en slik grad at de lar seg undertrykke. I noen tilfeller vil det bare være mulig gjennom skrift og tale, mens det i andre tilfeller bare vil la seg gjøre ved å slåss og drepe.²³⁵

Shafi later til å ha en bredere forståelse av verset enn al-Awlaki. Mens al-Awlaki bruker verset som en begrunnelse for hvorfor det er legitimt å terrorisere fienden, skriver Shafi at versets formål er å bryte ned ikke-muslimenes styrke og undertrykke dem. Det kan gjøres ved å drepe dem, men også gjennom skrift og tale. I følge Shafi er altså ikke drap den eneste mulige forklaringen på verset, slik al-Awlaki gir inntrykk av, men drap er likefullt en mulig tolkning. Ettersom det er en viss grad av samsvar mellom Shafi og al-Awlaki, kan man se på al-Awlakis forklaring som snever, men til en viss grad troverdig. Det er riktignok under den forutsetning at man forsøker å se det gjennom brillene til *Inspires* tiltenkte målgruppe. En annen forutsetning er at man velger å legge vekt på den delen av Shafis forklaring som bygger

²³² al-Awlaki sitert i *Ibid.*, s. 34-35.

²³³ Norsk: "Gjør klar mot dem alt dere har av stridskrefter og rytteri, så dere kan sette skrekk i Guds og deres fiende" (8:62).

²³⁴ Første del av verset blir behandlet i kapittel 6. Relevansen for den delen er liten her, men stor der.

²³⁵ Shafi, *Ma'arifur Qur'an*, bind 4, s. 264.

opp under al-Awlakis forklaring, men enten ser bort i fra eller nedprioriterer den delen som ikke gjør det.

Al-Awlakis religiøse grunnlag for å tillate terrorisering av de som lever i sikkerhet virker noe tynn, men samtidig mulig. Derfor er det mulig for ham, *Inspire* og AQAP å oppfordre til terrorisering av de områdene hvor den tiltenkte målgruppen befinner seg. Dette er nok et skritt på veien mot en religiøs legitimering av lederløst jihad.

4.6 *Fatwaer*

Spørsmålet om *fatwaer* er et alvorlig tema, og det er strenge krav knyttet til utstedelsen av dem, står det i en av Erklæringens konklusjoner. Utstederen må blant annet være fullt kvalifisert innen akademisk kunnskap og *fatwaen* må oppfylle bestemte krav.²³⁶ Dette er al-Awlaki helt enig i, men legger til at dagens muslimer skal vokte seg for enhver *fatwa* som forsøker å omfortolke velbegrunnede, aksepterte og gyldige *fatwaer* gitt av klassiske lærde som den muslimske *ummah* anerkjenner som oppriktige og kunnskapsrike menn.²³⁷ For å poengtere synet sitt siterer han Abdullah ibn Masud, en av Muhammeds følgesvenner og blant de første konvertittene til islam (død ca. 650): "Follow those who have passed away because the living is not secure from *fitnah*".²³⁸ "Følg de som har gått bort, for de levende er ikke sikret mot *fitnah* (prøvelser som kan få en person til å miste sin religion)". Dette er en oppfordring til leserne om at de bør se til islams klassiske lærde fremfor nåtidens lærde, og er i realiteten en diskreditering av Den Nye Mardinerklæringen.

4.7 Al-Awlakis avsluttende kommentarer

Avslutningsvis i hans artikkel, konkluderer al-Awlaki med at de muslimske lærde bør fokusere mer på rettferdighet enn fred. Med rettferdighet mener han oppreisning fra land han ser på som okkupanter, deriblant USA, i den forstand at det blir slutt på all okkupasjon av muslimske land. Hans forståelse av hva som utgjør et muslimsk land baserer seg på historie. Av artikkelen hans går det frem at alt land som en eller annen gang har vært under muslimsk

²³⁶ Mardin: The Abode of Peace, *The New Mardin Declaration*, s. 4.

²³⁷ al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 39.

²³⁸ Abdullah ibn Masud sitert i Ibid.

styre, er muslimsk. I artikkelen omtaler han for eksempel Spania som okkupanter. Ikke bare fordi spanjolene styrer Ceuta og Melilla i Nord-Afrika, men fordi de kontrollerer den iberiske halvøy.²³⁹ Det siste muslimske emiratet på den iberiske halvøy, Granada, falt i 1492. Med den presedensen betyr det at en rekke land omfattes av al-Awlakis okkupantbeskrivelse.

Når det gjelder veien videre for den muslimske *ummah* har den allerede blitt staket ut av Muhammed, skriver al-Awlaki. Han avslutter sin religiøse argumentasjon med to Muhammed-sitater hentet fra *hadith*: "A group of my ummah will continue fighting until the Day of Judgment".²⁴⁰²⁴¹ I det andre sitatet forteller Muhammed at han ble instruert til å slåss inntil all tilbedelse tilegnes Allah.²⁴² Al-Awlaki oppgir ingen referanser til hvor han har hentet førstnevnte *hadith* fra, men en variant av det finner man blant annet i Sahih Muslim 20:4721, hvor det står:

A group of people from my Umma will continue to fight in obedience to the Command of Allah. (...) They will remain ill [sic] this condition until the Hour overtakes them.²⁴³

I følge al-Awlaki står AQAP last og brast med de to ovennevnte *hadithene*. De vil slåss for å oppfylle dem og de vil fortsette å kalle til seg folk på dette grunnlaget.²⁴⁴

Videre mener al-Awlaki at de lærde som gikk sammen om Den Nye Mardinerklæringen har gjemt seg bak et islam som verken underbygges av *fiqh* eller islams historie. Han hevder at de har gjort det i frykt for å utfordre maktene som ønsker å beholde *status quo*. Al-Qaida blir verken skadet eller skremt av de som forråder saken, og jihad vil fortsette i sine ulike former frem til dommedag, avslutter han med.²⁴⁵

²³⁹ Ibid., s. 35.

²⁴⁰ Muhammed sitert i Ibid., s. 40.

²⁴¹ Norsk: "En gruppe av min *ummah* vil fortsette å slåss til dommedag".

²⁴² Sitatet er gjengitt på s. 46.

²⁴³ Muhammed sitert i Sahih Muslim 20:4721, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/muslim/20/4721>.

²⁴⁴ al-Awlaki. "The New Mardin Declaration", s. 40.

²⁴⁵ Ibid.

4.8 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg fokusert på de religiøse argumentene som brukes i *Inspire* for å skape legitimitet rundt deres forståelse av jihad. Jeg har dokumentert den religiøse begrunnelsen for hvorfor al-Qaida kan erklære jihad uten statslederens aksept. Videre har jeg dokumentert under hvilke omstendigheter det er legitimt å erklære jihad og hvorfor det er lov til å terrorisere de som lever i sikkerhet, i henhold til *Inspire*. Jeg har også kort dokumentert hva al-Awlaki og *Inspire* synes om *fatwaer* som omfortolker det de oppfatter som velbegrunnede og aksepterte *fatwaer*, og jeg har sett på hvorfor det er uaktuelt for al-Qaida å legge ned våpnene.

Ved hjelp av *tafsir* har jeg også dokumentert at det er en viss grad av samsvar mellom al-Awlakis forklaringer og forklaringene fra *tafsir*. Jeg poengterer at selv om det er samsvar mellom forklaringene, betyr ikke det nødvendigvis at al-Awlakis tolkning av islam er riktig. Det trenger heller ikke bety at den er feil. Alt det betyr er at den religiøse argumentasjonen som presenteres kan virke troverdig og overbevisende for magasinetts lesere.

Det jeg har gått gjennom i dette kapitlet er viktige temaer for lederløst jihad. For at det skal være religiøst legitimt å oppfordre til lederløst jihad, må al-Qaida ha lov til å erklære jihad. Etter at det er stadfestet at de hevder denne retten, må de ha grunner for å erklære jihad. Som jeg har dokumentert fremhever de religionsforskjeller som en gyldig grunn for å føre krig. Følgelig kan de etter egen forståelse erklære jihad mot alle ikke-muslimer. Det fremlegges også argumenter for vold og terrorisering. Dette bygger opp under deres argumentasjon om at det er legitimt å føre jihad mot de vantro.

I dette kapitlet konkluderer jeg derfor med at al-Qaida presenterer en religiøs legitimering av sin rett til å erklære jihad, som er en avgjørende brikke for oppfordringen til lederløst jihad.

I neste kapittel skal jeg dokumentere hvorfor al-Qaida anser sivile som legitime mål.

5 Sivile mål

Nå som vi kjenner til hvordan det religiøse grunnlaget for å erklære jihad begrunnes i *Inspire*, skal vi gå dypere i materien og se på hvem det er legitimt å ramme i jihadistiske angrep. Dette er et spørsmål som vies en del spalteplass, og som tas opp av både Anwar al-Awlaki og Adil al-Abab i to uavhengige artikler.

Sistnevnte var i følge Morten Storm den religiøse emiren i AQAP og blant de ledende figurene i organisasjonen.²⁴⁶ Det ble også hevdet av andre kilder at al-Abab var blant de fremtredende medlemmene i AQAP, og det ble sagt at han var fjerde øverst i organisasjonens hierarki.²⁴⁷ Storm lot seg fascinere av al-Ababs religiøse kunnskaper og hans syn på jihad da de møttes i Jemen.²⁴⁸ Al-Abab ble drept i et droneangrep i oktober 2012.²⁴⁹

Spørsmålet jeg konkret skal ta for meg i dette kapittelet er den religiøse begrunnelsen som gis av al-Awlaki og al-Abab for å ramme sivilister. Begrunnelsene deres utfyller hverandre i den forstand at al-Abab har et sterkt fokus på Koranen, mens al-Awlaki i større grad baserer seg på klassiske lærde. Ettersom al-Abab har det største koranfokuset av dem, tar jeg for meg hans begrunnelse først, før jeg beveger meg videre til al-Awlakis begrunnelse. Aller først skal jeg forklare hvorfor det å ramme sivilister er relevant for lederløst jihad.

Personene som utgjør den tredje bølgen med islamistisk terrorisme har ingen eller lite militær trening. De har heller ikke tilgang til tyngre våpen, og mange av våpnene deres holder lav kvalitet. Det er derfor urealistisk å tenke seg at disse personene skal kunne ta opp kampen mot militære eller andre tungt beskyttede mål. Sivile er et mykere og mer realistisk mål. Derfor er det viktig at sivile anses som legitime mål.

²⁴⁶ Storm, *Agent Storm*, s. 102.

²⁴⁷ Bill Roggio. *AQAP's top sharia official killed in recent drone strike*. The Long War Journal, oppdatert 20/10-2012, http://www.longwarjournal.org/archives/2012/10/aqaps_top_sharia_off.php (03/05-2015).

²⁴⁸ Storm, *Agent Storm*, s. 102.

²⁴⁹ Roggio. *AQAP's top sharia official killed in recent drone strike*.

5.1 Adil al-Ababs begrunnelse

Artikkelen hvor al-Abab forklarer hvorfor det er legitimt å ramme sivile mål er stilet som en spørsmål og svar-artikkel. Utformingen og oppbygningen av artikkelen tyder på at dette er en *fatwa*, selv om det ikke eksplisitt nevnes. I den svarer han på flere spørsmål relatert til al-Qaida, deriblant spørsmål knyttet til AQAPs krigføring i Jemen. Det spørsmålet han svarer på som er relevant for denne oppgaven lyder: "What is the ruling on targeting those who are referred to as "civilians" in the West?"²⁵⁰, eller "Hva er bestemmelsen når det gjelder å ha dem som kalles "sivile" i Vesten som mål?", som det kan oversettes til.

5.1.1 Sivilister og militære

Før han svarer på spørsmålet, slår al-Abab fast én ting. Å dele folk inn i sivilister og militære har ingenting med islam å gjøre. Det har intet grunnlag i Koranen eller i *sunnah*. Dette er en ny klassifisering, skriver han, og han beklager seg over at denne klassifiseringen blir brukt av dem som taler i islams navn og som bruker den som utgangspunkt for sine kjennelser.²⁵¹

Etter å ha forkastet klassifiseringen i militære og sivilister, går han inn på alternative former for kategorisering basert på sharia. Han forklarer hvordan sharia deler opp de vantro i to grupper: de som er i krig med muslimene og de som ikke er det. Den første gruppen er det i følge al-Abab tillatt å drepe, men de i den andre gruppen skal man ikke skade.²⁵²

Før jeg ser på den religiøse begrunnelsen al-Abab fremlegger for å kunne skade og drepe de vantro i den første gruppen, skal jeg se på hvilke krav han setter for at en person eller gruppe ikke kan skades. Det må, som nevnt, ikke være en krigstilstand mellom den vantro og muslimene. Dersom kravene til det oppfylles, er den vantros liv og eiendom trygge. Personer kan oppnå dette på tre måter: 1) De tilhører *ahl adh-dhimma* (forklaring følger under). 2) De har blitt garantert sikkerhet. 3) De tilhører et folk som har en avtale med muslimene.²⁵³

²⁵⁰ Spørsmålet sitert i Adil al-Abbab. "Q&A with Shaykh Adil al-Abbab on targeting non-Muslim civilians and Yemeni soldiers" *Inspire*, nr. 4 (vinter 2010), s. 20.

²⁵¹ Ibid.

²⁵² Ibid.

²⁵³ Ibid.

En person som tilhører *ahl adh-dhimma* er en person som bor i muslimsk territorium, oppfyller kravene til å betale *jizya* og som etterlever en del andre krav, skriver al-Abab. Disse kravene inkluderer blant annet: ikke å skade muslimer, ikke å ta seg inn på den arabiske halvøy, ikke offentlig bedrive ting som er forbudt innen islam, i tillegg til flere bestemmelser som al-Abab henviser til de lærdes bøker for en videre forklaring på.²⁵⁴ Når det gjelder kravet om at man ikke må ta seg inn på den arabiske halvøy, begrunnes det med en *hadith* hvor det står: "Drive the polytheist out of the Arabian Peninsula".²⁵⁵ Al-Abab oppgir ingen referanse til denne *hadithen*, men den finnes i flere varianter. En av dem er å finne i Sahih Bukhari 4:52:288: "Expel the pagans from the arabian [sic] peninsula", "Utvis hedningene fra den arabiske halvøy".

En person som har fått garantert sikkerheten sin er en som gjester muslimenes land i en tidsavgrenset periode. Personen må ha fått utstedt et bevis på at sikkerheten er garantert fra muslimenes leder. Formålet med besøket kan for eksempel være å lære om islam eller at man er en utsending fra et ikke-muslimsk land.²⁵⁶

En person som tilhører et folk som har en avtale med muslimene er en som tilhører en nasjon som har en fredsavtale med muslimene.²⁵⁷

Hvilke personer oppfyller ingen av disse kravene i samtiden? Jo, forklarer al-Abab, det gjør verken amerikanerne eller europeerne. De amerikanske og europeiske velgerne har valgt regjeringer som fører krig mot muslimer, og derfor er alle amerikanere og europeere i en krigstilstand med den muslimske verden. Deres myndigheter dreper muslimer i Palestina, Afghanistan og Irak, og bekjemper dem som ønsker å innføre sharialover. Amerikanerne og europeerne er berettigede mål fordi de er vantro og i en krigstilstand med muslimene. Det finnes ingen avtale mellom dem og muslimene, og det vil det heller ikke gjøre før vestlige myndigheter stanser aggresjonen mot muslimer. Ei heller oppfyller amerikanerne og europeerne kravene til *ahl adh-dhimma*.²⁵⁸ Følgelig er vestlige²⁵⁹ personer legitime mål.

²⁵⁴ Ibid., s. 20-21.

²⁵⁵ *Hadith* sitert i Ibid., s. 21.

²⁵⁶ Ibid.

²⁵⁷ Ibid.

²⁵⁸ Ibid.

5.1.2 Hvorfor er sivile legitime mål?

Hvilket religiøst grunnlag påberoper al-Abab å ha for å hevde at vestlige personer er legitime mål? Jeg skal systematisk gå gjennom det han legger frem i støtte for sin sak, og starter med koranversene og hans forklaringer av dem.

"And when the sacred months have passed, then kill the polytheists wherever you find them" (9:5)²⁶⁰ er det første koranverset han siterer. Al-Abab forklarer at Allah i dette verset beordrer muslimene å drepe dem som assosierer andre guder med Allah. "This proves that the bases for killing the disbelievers is their disbelief" ("Dette beviser at grunnlaget for å drepe de vantro er deres vantroenhet"), skriver han.²⁶¹ Unntaket fra denne ordren er i de tilfellene hvor det foreligger en avtale, for eksempel en våpenhvileavtale, mellom muslimene og de vantro, som forklart over. Begrunnelsen for unntaket henter al-Abab i en *hadith*:

Whoever kills a person with a covenant will not smell paradise and the smell of paradise can be found from a distance of forty years.²⁶²

Heller ikke her oppgir al-Abab en referanse til hvor *hadithen* er hentet fra, men i Sahih Bukhari 4:53:391 står det:

Whoever killed a person having a treaty with the Muslims, shall not smell the smell of Paradise though its smell is perceived from a distance of forty years.²⁶³

Hvordan tolkes koranverset al-Abab siterer (9:5) av andre? For best mulig å forstå verset og dets korankommentarer vil jeg først sitere det i sin helhet slik det foreligger på norsk. Deretter vil jeg se på forklaringene til henholdsvis Mawdudi, Ali og Shafi:

Men, når de fredlyste måneder er til ende, så drep avgudsdyrkerne hvor dere finner dem - pågrip dem, beleir dem, legg bakhold for dem overalt! Men hvis de omvender seg, forretter bønner og betaler det rituelle bidrag, så la dem dra sin vei. Gud er tilgivende, - nåderik.

²⁵⁹ Al-Abab omtaler personene som vestlige, og europeere og amerikanere om hverandre.

²⁶⁰ Norsk: "Når de fredlyste måneder er til ende, så drep avgudsdyrkerne hvor dere finner dem" (9:5).

²⁶¹ Al-Abab sitert i al-Abbab. "Q&A with Shaykh Adil al-Abbab on targeting non-Muslim civilians and Yemeni soldiers", s. 20.

²⁶² *Hadith* sitert i Ibid.

²⁶³ Norsk: "Den som dreper en person som har en avtale med muslimene vil ikke lukte paradisetts lukt, selv om dets lukt blir oppfattet på en distanse av førti år".

Mawdudi og Ali vier mye av forklaringen av verset til hvilke måneder som utgjør de fredlyste måneder. De fredlyste måneder blir ikke behandlet av al-Abab, og er derfor ikke viktig for denne oppgaven. Leserne som eventuelt måtte være interessert i dette temaet, kan finne forklaringer på dette i både Mawdudis og Alis kommentarer.

Mawdudi skriver at 9:5 forklarer at det ikke er tilstrekkelig å angre vanstro og *shirk* (avgudsdyrkelse) for avgudsdyrkerne. De må forrette bønner og betale det rituelle bidrag i tillegg. Hvis de ikke gjør det vil det ikke forstås som at de har forlatt sin vanstro og omfavnet islam.²⁶⁴

Ali forklarer at når krig blir uunngåelig mellom muslimene og avgudsdyrkerne, må muslimene kjempe hardt. Det kan innebære å slakte, fange, beleire og legge seg i bakhold for fienden med mer. Hvis fienden skulle angre seg, er det muslimenes plikt å godta det og sørge for fred. Denne angeren må være oppriktig, og det bevises ved at avgudsdyrkeren forretter bønner og betaler det rituelle bidrag.²⁶⁵

Shafi kommenterer at muslimene ikke er personlig mot sine fiender, men at de er motstandere av deres vantroenhet. Denne motstanden mot deres vantroenhet har muslimene fordi de ønsker det beste for ikke-muslimene. De vantro vil få store rikdommer, både i denne verdenen og i det hinsidige, hvis de omfavner islam. Dersom de derimot skulle nekte å ta imot islam vil de ikke bare bli ødelagt og drept i denne verdenen, men de vil også få sin straff etter døden.²⁶⁶ Han trekker frem de samme kravene som Mawdudi og Ali gjør med tanke på hvordan en vantro skal kunne bevise at vedkommende har omfavnet islam. Det holder ikke å gjenta trosbekjennelsen. Man må angre på at man har vært en vantro, forrette bønner og betale det rituelle bidrag. Inntil de vantro oppfyller alle de tre foregående kravene, vil krig fortsatt være en mulighet muslimene kan vurdere.²⁶⁷

Alle de tre kommentatorene er enige om versets relevante grunnprinsipper. Samtlige åpner for at krig kan føres mot de vantro fordi de er vantro, og at den kan fortsette inntil de vantro lar seg omvende til islam. Dette er det samme som al-Abab påstod da han skrev at grunnlaget for

²⁶⁴ Mawdudi, *Tafheem ul-Quran*, 9:5, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/9/5?tafid=8165>.

²⁶⁵ Ali, *The Holy Qur-an*, s. 439.

²⁶⁶ Shafi, *Ma'ariful Qur'an*, bind 4, s. 311.

²⁶⁷ Ibid., s. 312.

å drepe de vantro er deres vantroenhet. I dette spørsmålet er det altså samsvar mellom hva Mawdudi, Ali og Shafi skriver på den ene siden og al-Abab på den andre. Et relevant spørsmål som ikke besvares av noen av partene, er hva de legger i det å være vantro i henhold til 9:5. Den vanligste forståelsen av 9:5 er at den gjelder for alle ikke-muslimer med unntak av *ahl al-kitab* (Bokens folk). *Ahl al-kitab* refererer til jøder og kristne (noen lærde inkluderer også zoroastrere). Al-Abab er riktignok inne på dette i sin behandling av *ahl adh-dhimma*, hvor han oppgir at å betale *jizya* er blant forutsetningene for å kunne inngå som en del av *ahl adh-dhimma*. *Jizya* foreskrives av Koranens 9:29²⁶⁸, og kan tradisjonelt bare betales av ikke-muslimer tilhørende *ahl al-kitab*. Hvorvidt al-Ababs bruk av 9:5 da har relevans for å legitimere drap på amerikanere og europeere blir et spørsmål man kan utlede fra denne diskusjonen, ettersom mange amerikanere og europeere er kristne. Det er ikke min hensikt å svare på dette, men jeg anerkjenner at det kan være et aktuelt spørsmål.

Christian Müller er enig med al-Abab i at en som inngår i *ahl adh-dhimma* må respektere det muslimske styret og betale *jizya*, men legger til at noen, for eksempel barn, er unntatt fra å betale.²⁶⁹ Hvis en *dhimmi* (betegnelsen på en person som tilhører *ahl adh-dhimma*) opprettholder alle kravene som stilles for å inneha statusen²⁷⁰, plikter lederen for det muslimske samfunnet å beskytte personen mot eksterne fiender og interne undertrykkere. I tillegg får vedkommende også en viss grad av juridisk beskyttelse.²⁷¹ En ikke-muslim som ikke lever under muslimsk styre, og som er bosatt i *dar al-harb* (krigens hus) kalles en *harbi*. Disse er det legitimt for den muslimske lederen å føre jihad mot inntil de enten konverterer til islam eller betaler *jizya*, i følge Ibn 'Abd al-Barr (en muslimsk lærd av Maliki-skolen, død 1071). Hvis det er nødvendig kan muslimene inngå våpenhvile med de vantro.²⁷² Basert på dette virker det som om al-Ababs forklaring om under hvilke forutsetninger det ikke er tillatt for muslimer å angripe ikke-muslimer sammenfaller med tradisjonelle tolkninger.

²⁶⁸ Norsk: "Bekjemp dem som ikke tror på Gud og Dommens dag, som ikke forbyr det Gud og Hans sendebud har erklært forbudt, og som ikke bekjenner Sannhets religion, av skriftfolkene, til de pungen ut med tributt i ydmykhet" (9:29).

²⁶⁹ Christian Müller. "Non-Muslims as part of Islamic law: Juridical casuistry in a fifth/eleventh-century law manual". I *The Legal Status of Dimmi-s in the Islamic West: (Second/Eighth-Ninth/Fifteenth Centuries)*, red. av Maribel Fierro og John Tolan. Turnhout: Brepols Publishers, 2013, s. 32.

²⁷⁰ Merk at det er flere krav til en *dhimmi*-status enn jeg har listet opp her. Den interesserte leser kan lese mer om dette for eksempel i Christian Müllers artikkel som jeg har henvist til over.

²⁷¹ Müller. "Non-Muslims as part of Islamic law", s. 37-38.

²⁷² Ibid., s. 31-32.

For å understreke at muslimer slåss mot de vantro fordi de er vantro siterer al-Abab ytterligere to koranvers, henholdsvis 9:36 og 9:123: "And fight against the disbelievers collectively as they fight against you collectively"²⁷³ og "O you who have believed, fight those adjacent to you of the disbelievers and let them find in you harshness".²⁷⁴ For å fremme sin forståelse av koranversene han siterer, refererer han til *hadithen*, hvor det står:

I was instructed to fight the people until they say: 'There is no one worthy of worship but Allah.' Whoever says 'There is no one worthy of worship but Allah', has protected his life and wealth from me except with its right and to Allah is his accountability.²⁷⁵

Al-Abab oppgir at konteksten for den andre *hadithen* er at Muhammed gir råd til en som skal utnevnes til leder for en hær: "Fight in the path of Allah, fight those who disbelieve in Allah".²⁷⁶²⁷⁷ Denne gangen oppgir al-Abab kildehenvisninger til hvor *hadithene* er hentet fra, men han oppgir bare bøkene eller opphavsmannen, og ingen direkte referanser.

Når det gjelder den første *hadithen* er det den samme som ble sitert av al-Awlaki i kapittel 4 for å legitimere jihad på grunn av religionsforskjeller, og varianter av den er fortsatt å finne i Sahih Bukhari 1:2:24 og Sahih Muslim 1:33. Den andre *hadithen* oppgir al-Abab at er hentet fra Buraidah, men han angir ikke hvilken bok den er hentet fra. I Sahih Muslim 19:4924 kan vi likevel lese at både opphavet til denne *hadithen* og gjengivelsen av den samsvarer med hva al-Abab hevder.²⁷⁸

Koranversene al-Abab siterer forklares også av Mawdudi, Ali og Shafi. For å få en bedre forståelse av deres kommentarer om 9:36 må jeg gjengi verset i sin helhet:

Gud har satt månedenes antall til tolv i Guds bok den dag Han skapte himmel og jord: Fire av dem er fredlyste, - dette er rett religion, gjør ingen urett mot hverandre i dem. Men, kjemp alle mot de vantro, så som de alle kjemper mot dere, og vit at Gud er med de gudfryktige.

²⁷³ Norsk: "Men, kjemp alle mot de vantro, så som de alle kjemper mot dere" (9:36).

²⁷⁴ Norsk: "Dere som tror, bekjemp de vantro som bor i nærheten! La dem finne hårdhet i dere!" (9:124).

²⁷⁵ *Hadith* sitert i al-Abbab. "Q&A with Shaykh Adil al-Abbab on targeting non-Muslim civilians and Yemeni soldiers", s. 20.

²⁷⁶ *Hadith* sitert i Ibid.

²⁷⁷ Norsk: "Kjemp i Allahs navn og på Allahs måte. Kjemp mot dem som ikke tror på Allah".

²⁷⁸ Sahih Muslim 19:4924. Tilgjengelig på: <http://muflihun.com/muslim/19/4294>.

Alle de tre kommentatorene har et sterkt fokus på månedene. Ali vier omtrent hele kommentaren til å forklare det, og forteller at bakgrunnen var at de arabiske avgudsdyrkerne utnyttet det muslimske forbudet mot å slåss i de fredlyste månedene. Verset ble åpenbart slik at muslimene fikk retten til å forsvare seg i samtlige av årets måneder, og ikke ble skadelidende av at avgudsdyrkerne utnyttet forbudet til sin fordel.²⁷⁹ Også Mawdudi skriver om månedene, men legger til at dersom avgudsdyrkerne ikke avstår fra å slåss mot muslimene i disse månedene skal muslimene gjøre felles front mot dem på samme måte som avgudsdyrkerne gjorde felles front mot muslimene.²⁸⁰ For en lengre forklaring henviser Mawdudi til 2:194²⁸¹, hvor han stort sett gjentar det Ali skriver.²⁸²

Shafi vier også spalteplass til å forklare månedene og bakgrunnen for verset, men hans forklaring skiller seg lite fra den jeg allerede har dokumentert hos Ali og Mawdudi. I likhet med al-Abab behandler Shafi den siste delen av verset. Han skriver at versets første del har beskrevet og gjendrevet en gitt praksis blant avgudsdyrkerne i Mekka, men at det i versets siste del er en tilbakevending til kommandoen gitt i 9:5. Så fort avtaletiden er utløpt er jihad obligatorisk mot alle de vantro, skriver han.²⁸³

Verken Mawdudi eller Ali behandler den delen av verset som al-Abab retter sitt fokus mot i særlig grad. De forstår heller verset dit hen at det skal beskytte muslimene fra å bli angrepet i måneder muslimene i utgangspunktet ikke hadde lov til å slåss, med de nevner ingenting som taler i al-Ababs favør eller disfavør. Shafis forklaring av versets siste del er derimot mer på linje med al-Ababs forklaring. 9:36 nevnes spesifikt som en bekreftelse av 9:5 av Shafi, og, som dokumentert over, var det langt på vei samsvar om forståelsen av 9:5. I dette tilfellet er det for lite materiale til at jeg kan konkludere med om al-Ababs forståelse av 9:36 kan virke troverdig for magasinetts lesere basert på lett tilgjengelig *tafsir*.

I sin behandling av 9:123 skriver Mawdudi at verset ved første øyekast kan tyde på at muslimene bare har blitt beordret til å kjempe mot de vantro som bor i nærheten av dem, men

²⁷⁹ Ali, *The Holy Qur'an*, s. 450.

²⁸⁰ Mawdudi, *Tafheem ul-Quran*, 9:36, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/9/36?tafid=8165>.

²⁸¹ Norsk: "Den fredlyste måned mot den fredlyste måned. Det fredlyste krever gjengjeldelse. Så, hvis noen angriper dere, så angrip ham på tilsvarende måte. Frykt Gud, og vit at Gud står de gudfryktige bi" (2:190).

²⁸² Mawdudi, *Tafheem ul-Quran*, 2:194, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/2/194?tafid=8165>.

²⁸³ Shafi, *Ma'arif ul-Qur'an*, bind 4, s. 377.

det mener han ikke er tilfellet. Han noterer at "de vantro som bor i nærheten" er en referanse til hyklerne (personer som er muslimer i navnet, men som ikke etterlever islam) som gjorde stor skade på det muslimske samfunnet ved å blande seg med de oppriktige muslimene, og henviser til 9:73 for en forklaring på det.²⁸⁴ 9:73 foreligger som følger i norsk språkdrakt: "Hør, Profet! Strid mot de vantro og hyklerne! Vær hård mot dem! Helvete blir deres herberge. Et sørgelig endeligt!" (9:74). Mawdudi skriver at dette verset markerer en endring i holdningen ovenfor hyklerne. Inntil dette verset ble åpenbart hadde man vært ettergivende ovenfor dem av to grunner. Den første var at muslimene ikke var sterke nok til å ta sjansen på å stride innbyrdes samtidig som de kjempet mot andre, og den andre var at de som fortsatt tvilte skulle få tilstrekkelig med tid til å oppnå troen. Holdningsendringen ble foreskrevet fordi den arabiske halvøy på dette tidspunktet var underlagt muslimsk kontroll, og det var ikke ønskelig at man skulle ha en potensiell femte kolonne som kunne samarbeide med de utenlandske fiendene i krigene som var i ferd med å tilta. Verset tar til orde for at enhver hykler skal utstøtes fra samfunnet og ikke ha mulighet til å utøve innflytelse over det på noen måte. Dersom hykleren på en eller annen måte gjør seg skyldig i forræderi, skal denne prøves for en domstol og straffes, skriver Mawdudi.²⁸⁵ Hva slags straff han eventuelt måtte ha i tankene skriver han ingenting om.

Med 9:123 gjentas kravet fra 9:73 om at man må renske vekk hyklerne fra det muslimske samfunnet, men Mawdudi mener at ordleggingen er noe annerledes og at 9:123 krever at muslimene skal føre jihad mot hyklerne for å knuse den interne trusselen. Forskjellen i ordbruken mellom 9:73 ("Strid mot de vantro og hyklerne") og 9:123 ("Bekjemp de vantro som bor i nærheten") mener Mawdudi betyr at hyklerne i henhold til 9:123 ikke lenger kan kalles muslimer. Fra og med åpenbaringen av 9:123 blir de klassifisert som vantro, i følge Mawdudi.²⁸⁶

Ali er ikke like detaljert i sin forklaring som Mawdudi. Han er rett og slett vag. I følge Ali handler verset om at man må stå opp mot ondskapen²⁸⁷, men han definerer ikke hva denne ondskapen består av eller hvordan man skal stå opp mot den.

²⁸⁴ Mawdudi, *Tafheem ul-Quran*, 9:123, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/9/123?tafid=8165>.

²⁸⁵ Ibid., 9:73, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/9/73?tafid=8165>.

²⁸⁶ Ibid., 9:123.

²⁸⁷ Ali, *The Holy Qur-an*, s. 478.

Shafi opererer med en litt annerledes oversettelse av "bekjemp de vantro som bor i nærheten". I stedet skriver han "fight those disbelievers who are near you".²⁸⁸ Det kan oversettes til "bekjemp de vantro som er i nærheten av deg" (min oversettelse). Forskjellen i ordlyden kan kanskje virke ubetydelig, men som det går frem av Shafis kommentar av verset medfører denne forskjellen en litt annerledes forståelse av det. "Bekjemp de vantro som er i nærheten av deg" mener Shafi at kan referere til flere ting. Det kan bety at muslimene skal føre jihad mot de vantro som bor i nærheten, slik den norske oversettelsen antyder, men det kan også vise til slektskap eller andre nære sosiale bånd. Grunnen til at Shafi mener at å forstå det i en slektssammenheng kan være riktig er fordi jihad utføres med omtanke for dem den føres mot. Derfor skal slektninger og andre nære bekjentskaper ha førsterett på dette. Shafi mener at det er i tråd med det som ble åpenbart for Muhammed: "And warn your relatives against the punishment of Allah" (26:214).²⁸⁹ Etter å ha klarlagt disse mulige formålstolkningene, eksemplifiserer han begge mulighetene. Da Muhammed begynte å motta åpenbaringer startet han med å dele budskapet med familien sin, før sirkelen vokste. Det samme prinsippet gjaldt da muslimene kjempet mot de vantro. De startet med de som bodde i nærheten av Medina, for eksempel Banu Nadir. Etter å ha bekjempet dem tok muslimene kontrollen over hele den arabiske halvøy. Da den arabiske halvøy var underlagt muslimsk kontroll angrep muslimene de vantro i Bysants.²⁹⁰ Uavhengig av om den eller andre forståelsen av verset er riktig, er Shafis poeng at man hele tiden skal starte med det som er nært for deretter å bygge seg utover etter hvert som man er klar for det. Når det gjelder "la dem finne hårdhet i dere", skriver Shafi at poenget med det er at de vantro må konfronteres på en måte som gjør at de ikke kan oppfatte motstanderen sin (det vil si muslimene) som svake.²⁹¹

Mawdudi og Shafi har altså sprikende forklaringer hva gjelder 9:123. Mens Mawdudi mener at verset viser til hyklerne som utgjør en intern trussel for det muslimske samfunnet, er Shafi av den oppfatning at det kan referere til både slekt og de vantro. Shafi nevner ikke hyklerne med et ord. Det gjør heller ikke Ali. Den eneste av kommentatorene som tolker verset på en måte som kan ligne på al-Ababs forståelse, er Shafi. Han refererer til krigføringen mot de vantro, og nevner både jødiske og kristne fiender. Selv om Mawdudis tolkning er den som er

²⁸⁸ Koranens 9:123 sitert i Shafi, *Ma'ariful Qur'an*, bind 4, s. 503.

²⁸⁹ Norsk: "Advar din familie og dine nærmeste" (26:214).

²⁹⁰ Shafi, *Ma'ariful Qur'an*, bind 4, s. 503-504.

²⁹¹ *Ibid.*, s. 504.

lengst unna al-Ababs, har den likevel visse lignende elementer i seg. Hyklerne skal ikke lenger kalles muslimer etter åpenbaringen av 9:123, men som vantro. Mawdudi åpner likevel ikke for at det skal føres jihad mot dem. Han vil at de skal isoleres og ufarliggjøres i den grad det lar seg gjøre. De av dem som eventuelt måtte utgjøre en reell sikkerhetsrisiko får man heller straffeforfølge. Det skiller seg tydelig fra al-Ababs forståelse, som går ut på at de vantro skal bekjempes for sin vantroenhet.

Noe av *tafsir* er i tråd med det al-Abab forfekter, men andre ting går i mot. For den tiltenkte målgruppen kan al-Ababs presentasjon av verset følgelig fremstå som troverdig, ettersom det er elementer som kan anses for å bygge opp under den. Samtidig krever det at man ser bort i fra materialet som tyder på det motsatte, for graden av samsvar mellom *tafsir* og al-Abab er i beste fall ullen.

De siste eksemplene al-Abab gir for å vise at det er tillatt for muslimer å kjempe mot ikke-muslimer fordi de er vantro er en historie om Muhammed og et sitat fra Ibn Qudamah.

Historien om Muhammed går ut på at han sendte noen av sine følgesvenner for å snikmyrde Ibn Abi al-Haqiq (en jøde som tilhørte Banu Nadir-stammen). Ibn Hajar (en muslimsk lærd av Shafi'i-skolen, 1372-1449) konkluderte i følge al-Abab med flere ting på bakgrunn av denne historien. Blant Ibn Hajars konklusjoner var at det er tillatt å snikmyrde den vantro som har hørt islams kall, men som nekter å følge det. Han skal også ha tatt til orde for at hærer kan sendes til de vantros land og ta til fange dem de måtte finne, og at det deretter er opp til hærene om de vil henrette fangene eller holde dem i live.²⁹² Ibn Qudamah siteres på at han skal ha uttalt at blodet til en vantro som tilhører krigens folk (det vil si en *harbi*) er tillatt, og at det ikke gis noen sikkerhet for denne.²⁹³

På grunnlag av alle de ovennevnte årsakene konkluderer al-Abab med at det er legitimt å ramme vestlige personer, og at AQAP ikke er i tvil om denne legitimiteten. Hva og/eller hvem man skal ramme kommer an på hva man er kapabel til, skriver al-Abab. Militære og økonomiske mål bør prioriteres, men hvis det ikke lar seg gjøre er det mulig å sikte seg inn på de som det i utgangspunktet er ulovlig å ramme. I visse situasjoner er det likevel tillatt å ramme dem, og dette hevder al-Abab at det er bred enighet om på tvers av Hanafi-, Maliki-,

²⁹² al-Abbab. "Q&A with Shaykh Adil al-Abbab on targeting non-Muslim civilians and Yemeni soldiers", s. 20.

²⁹³ Ibid.

Shafi'i- og Hanbali-skolene.²⁹⁴ Han utdyper ikke denne påstanden, og forklarer ikke hvorfor det er tillatt å ramme dem man i utgangspunktet ikke skal skade utover at det visstnok er konsensus om dette blant lovskolene. Det gjør derimot Anwar al-Awlaki i en artikkel i en senere utgave av *Inspire*.

5.2 Anwar al-Awlakis begrunnelse

I følge al-Awlaki hadde mange lesere sendt inn spørsmål til magasinet om hvorvidt det er legitimt å peke seg ut ikke-stridende i land som er i krig med muslimene. Derfor skrev han en artikkel om emnet.²⁹⁵ Dette til tross for at al-Abab allerede hadde svart på spørsmålet i et tidligere nummer. Interessant nok utfyller de to artiklene hverandre, og det er liten grad av overlapping og motsigelser. Legg også merke til at al-Awlaki tar utgangspunkt i at dette gjelder for land som er i krig med muslimene. I al-Ababs artikkel ble det forklart hvorfor amerikanerne og europeerne er i krig med muslimene. Her tas det for gitt. Hvorvidt det er fordi al-Abab allerede har avklart spørsmålet skal jeg ikke spekulere i.

5.2.1 Stridende og ikke-stridende

I likhet med al-Abab skriver al-Awlaki at hovedregelen er at drap av ikke-stridende er forbudt. Han viser til tre *hadither* for å stadfeste det: 1) "Ibn Umar narrated that the Messenger of Allah prohibited the killing of women and children".²⁹⁶²⁹⁷ 2) "Do not kill an old man or a child or a woman".²⁹⁸²⁹⁹ 3) "The Messenger of Allah found a woman killed in one of his battles and said: She is not a fighter".³⁰⁰³⁰¹ Al-Awlaki oppgir ingen direkte referanser, men skriver at den første *hadithen* er hentet fra Bukhari og Muslim, mens i de to andre refereres

²⁹⁴ Ibid., s. 21.

²⁹⁵ Anwar al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims". *Inspire*, nr. 8 (vår 2011), s. 41.

²⁹⁶ *Hadith* sitert i Ibid.

²⁹⁷ Norsk: "Ibn Umar fortalte at Allahs sendebud forbød drap av kvinner og barn".

²⁹⁸ *Hadith* sitert i al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims", s. 42.

²⁹⁹ Norsk: "Ikke drep en gammel mann, et barn eller en kvinne".

³⁰⁰ *Hadith* sitert i al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims", s. 42.

³⁰¹ Norsk: "Allahs sendebud fant en drept kvinne i ett av slagene hans, og sa: Hun er ikke en kriger".

det bare til hvem som fortalte det og hvor stor kildetroverdighet hver enkelt *hadith* har. Nærmere ettergang av *hadith* viser at den første er hentet fra Sahih Bukhari 4:52:258, men de øvrige to har vist seg vanskelige å oppspore. Muligens fordi de er hentet fra bøker som ikke er tilgjengelige på engelsk. I dette tilfellet gjør ikke det noe. Al-Awlaki argumenterer for at hovedregelen er at muslimer ikke skal drepe kvinner, barn og eldre, hvilket ikke er et kontroversielt standpunkt.

På bakgrunn av denne hovedregelen har muslimske lærde brukt begrepene *muqatilah* (stridende) og *ghayr muqatilah* (ikke-stridende) for å klassifisere de vantro som er i krig med muslimene, skriver al-Awlaki. Det er konsensus om at kvinner og barn ikke intensjonelt skal myrdes, men han dweler ved ordet intensjonelt. Han forklarer at det betyr at muslimer ikke skal velge seg ut kvinner og barn som mål, de skal ikke drepes dersom de tas til fange og, hvis det er mulig, skal de skilles fra de stridende i krig.³⁰² Et interessant apropos er at al-Awlakis inndeling av stridende og ikke-stridende kan late til å være i konflikt med al-Ababs påstand om at det i islam ikke gjøres forskjell på sivilister og militære. Det trenger det ikke å være. Al-Awlaki redegjør for hvorfor man ikke skal intensjonelt myrde kvinner, barn og eldre, men mannlige sivilister nevnes ikke som en del av den ikke-stridende kategorien. Følgelig er det ikke en motsetning mellom al-Ababs og al-Awlakis påstander, selv om det ved første øyekast kan virke sånn.

I de tilfellene hvor de ikke-stridende ikke er atskilt fra de stridende er det likevel tillatt å ramme dem. For å bevise det henviser al-Awlaki til Muhammeds praksis og de lærde.

5.2.2 **Bayat**

På Muhammeds tid var det en form for krigføring som ble kalt *bayat*. Dette var nattlige angrep og foregikk mens det var mørkt. I mørket var det vanskelig å se forskjell på menn, kvinner og barn, hvilket resulterte i at både kvinner og barn ble drept i kamphandlingene. Al-Awlaki argumenterer for at denne formen for krigføring er tillatt i islam, og viser til Muhammeds svar da han ble spurt om kvinnene og barna som ble rammet i *bayat*: "They belong to them".³⁰³³⁰⁴ Al-Awlaki oppgir ingen referanse til hvor denne er hentet fra, men den

³⁰² al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims", s. 42.

³⁰³ Muhammed sitert i Ibid.

³⁰⁴ Norsk: "De hører til dem".

finnes blant annet i Sahih Muslim 19:4321.³⁰⁵ I følge al-Awlaki viser dette at det i en slik situasjon er tillatt å drepe både kvinner og barn. Han viser også til Ahmad ibn Hanbal (grunnlegger av Hanbali-skolen, 780-855). På spørsmål om *bayat*, skal Hanbal ha sagt: "And is the fighting against the Romans but *bayat*?"³⁰⁶³⁰⁷ Al-Awlaki mener at dette ikke bare beviser at Hanbal gikk god for *bayat*, men at det også var den vanligste formen for krigføring muslimene tok i bruk mot Bysants.³⁰⁸

Bestemmelsen for *bayat* gjelder også for bombeangrep i bykjernene til land som er i krig med muslimene, mener al-Awlaki. Muslimenes sverd gjorde ikke forskjell på menn, kvinner og barn i mørket. Hvorfor skal bombing av befolkede områder i de vantros land da forbys, spør han. For å befestе argumentet sitt om *bayat*, siterer han nok en gang Hanbal: "We do not know of anyone who discouraged *bayat*".³⁰⁹³¹⁰

Al-Awlaki viser også til bestemmelsen for bruken av kastemaskiner. Han skriver at Muhammed brukte kastemaskiner mot Taif (år 630), og at Amr ibn al-Aas, en muslimsk militærleder mest kjent for å ha ledet erobringen av Egypt (død 664), brukte dem under beleiringen av Alexandria (erobret av muslimene i 641). Prosjektilene kastemaskinene skjøt ut traff byene, og gjorde ikke forskjell på menn, kvinner eller barn. Al-Awlaki lar Ibn Rushd (Averroës) oppsummere bestemmelsen for bruken av kastemaskiner:

It is the consensus of the jurists that it is allowed to set up catapults against the forts of the disbelievers whether there are women and children in them or not because of what was narrated to us that the Messenger of Allah set up mangonel against the people of al-Taif.³¹¹

Al-Awlaki siterer Ibn Rushd på at det er enighet blant de lærde om at det er lov til å bruke kastemaskiner, i dette tilfellet konkretisert som katapulter, mot de vantros festninger, uavhengig av om det er kvinner og barn i dem. Bakgrunnen for denne bestemmelsen er

³⁰⁵ Tilgjengelig på: <http://muflihun.com/muslim/19/4321>.

³⁰⁶ Hanbal sitert i al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims", s. 42.

³⁰⁷ Norsk: "Og er ikke kampene mot romerne *bayat*?"

³⁰⁸ al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims", s. 42.

³⁰⁹ Hanbal sitert i Ibid.

³¹⁰ Norsk: "Vi vet ikke om noen som har frarådet *bayat*".

³¹¹ Ibn Rushd sitert i al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims", s. 42.

historien om at Muhammed brukte kastemaskiner ved Taif. Denne forklaringen sier også al-Shafi'i (grunnlegger av Shafi'i-skolen, 767-820) seg enig i, i følge al-Awlaki. Al-Shafi'i legger dessuten til at dette har vært praksisen blant de rettlejede forfedrene helt tilbake til Muhammeds følgesvenner.³¹² Al-Mawardi (tilhørte Shafi'i-skolen, 972-1058), i Vesten bedre kjent som Alboacen, rapporterer om det samme, og presiserer at forbudet mot å drepe kvinner og barn bare gjelder dersom de tas til fange. Så lenge de oppholder seg i *dar al-harb* kan de rammes på samme måte som mennene, fordi det er tillatt å ramme folket i *dar al-harb*, skriver al-Mawardi i følge al-Awlaki.³¹³

Slik tilfellet var med *bayat* fører også bruken av kastemaskiner til at ikke-stridende mister livet, skriver al-Awlaki. Kastemaskiner er ikke treffsikre våpen, og han ser derfor ingen forskjell på bruken av bomber og kastemaskiner. Han mener derfor at det er legitimt for muslimer å angripe befolkningen i *dar al-harb* med bomber, skytevåpen og andre typer våpen som med sikkerhet vil medføre tap av ikke-stridende. Dessuten poengterer han at han ikke har fremlagt bevisene for å behandle fienden slik fienden behandler muslimene. Med den oppførselen han mener at Vesten utviser ovenfor den muslimske verden er det hevet over enhver tvil at bevisene ikke holder vann for de som argumenterer til fordel for den vestlige befolkningen.³¹⁴

5.2.3 Drap av ikke-stridende og fortsettelsen av jihad

Selv om han allerede har konkludert med at det er legitimt for muslimer å angripe befolkningen i *dar al-harb* med bomber, skytevåpen med mer, fortsetter al-Awlaki å presentere bevis for å fremme sin sak.

Al-Awlaki skriver at Zakariyya al-Ansari (tilhørte Shafi'i-skolen, 1420-1520) var av den oppfatning at det er lov til å bruke kastemaskiner mot festninger selv om prosjektilene kan treffe ikke-stridende. Dermed er det ikke mulig for fienden å utnytte det og få stoppet muslimenes jihad eller på en annen måte beholde festningen.³¹⁵

³¹² Ibid., s. 42-43.

³¹³ Ibid., s. 43.

³¹⁴ Ibid.

³¹⁵ Ibid.

Al-Nawawi (tilhørte Shafi'i-skolen, 1233-1277) skriver i følge al-Awlaki at hvis det er en muslim, en muslimsk fange, en kjøpmann, en vantro som er garantert fred eller en kombinasjon av disse, er det ulike oppfatninger innen Shafi'i-skolen om hvorvidt det er tillatt å angripe med kastemaskiner, ild eller lignende. Den første oppfatningen er at dersom det ikke er nødvendig å angripe er det anbefalt ikke å gjøre det, men det er ikke forbudt. Grunnen til det er at jihad ikke skal stanse fordi en muslim er hos de vantro. Hvis det er nødvendig å angripe er det tillatt å gjøre det. Den andre oppfatningen er at man ikke skal ta hensyn til hvorvidt det er nødvendig å angripe. Dersom angrepet kan medføre en muslims død bør man ikke angripe. Den tredje forklaringen er at hvis andelen muslimer er tilsvarende andelen vantro skal man avstå fra å angripe. Hvis andelen muslimer derimot er mindre enn andelen vantro, er det tillatt, fordi den største skadelidende ikke vil være muslimene. Al-Awlaki gjengir al-Nawawi på at Shafi'i-skolens offisielle standpunkt er at det er tillatt å angripe selv om det er muslimer blant de vantro. Grunnen er at muslimene som angriper er viktigere enn muslimene som oppholder seg blant de vantro. Hvis muslimer blir drept i et angrep er de å regne som martyrer.³¹⁶

Ibn Qudamah, som tilhørte Hanbali-skolen, er i følge al-Awlaki av samme oppfatning som al-Nawawi. Dersom fienden gjemmer seg bak kvinner, barn eller andre som ikke skal drepes, er det likevel lov til å angripe med intensjon om å drepe de stridende. Dette er lov uavhengig av om det pågår kamphandlinger eller ikke.³¹⁷ Hvis det er muslimer til stede der muslimene angriper, skriver Ibn Qudamah at hvis det er mulig å erobre stedet uten å bruke kastemaskiner eller lignende skal man gjøre det, ettersom det vil spare unødig spilt blod. Dersom det ikke er mulig å erobre stedet uten den typen hjelpemidler, er det likevel tillatt å ta dem i bruk, fordi et forbud mot det vil bety at man har avvirket jihad.³¹⁸

Al-Awlaki kommenterer at dette bare er et utdrag av bevisene for at fortsettelsen av jihad trumfer alle andre hensyn, og at ethvert hensyn som medfører en hemning av jihad skal annulleres.³¹⁹ Han oppsummerer deretter kort det han allerede har skrevet, deriblant en gjentakelse av bestemmelsen for drap av ikke-stridende. Han spør om muslimene skal kaste ut

³¹⁶ Ibid., s. 43-44.

³¹⁷ Ibid., s. 44.

³¹⁸ Ibid., s. 44-45.

³¹⁹ Ibid., s. 45.

1400 år med krigsmetoder ut av vinduet, og innføre nye og urettferdige regler for jihad. Det er viktig at dagens muslimer forstår dette, slik at de ikke legger unødvendige bånd på seg når de fører jihad, ved for eksempel bare tillate angrep mot militære mål.³²⁰

5.2.4 Hvilke typer angrep er legitime?

På grunnlag av all informasjonen al-Awlaki har lagt frem, konkluderer han med at følgende angrepsformer er tillatt: eksplosiver, skytevåpen og bruk av gift-, kjemiske- eller biologiske våpen. Til sistnevnte type angrep presenterer al-Awlaki flere bevis som jeg straks kommer tilbake til.

Eksplosiver kan brukes i befolkede områder i *dar al-harb*. Sprengstoff har, som han allerede har gjort rede for og gjentar her, en tilsvarende effekt som kastemaskiner.³²¹

Bruk av skytevåpen i et angrep av typen som ble utført i Mumbai i 2008, som var rettet mot befolkningen, er tillatt. Al-Awlaki trekker paralleller mellom denne typen angrep og *bayat*. Skytteren kan skyte tilfeldig inn i en folkemasse, men bør unngå å drepe kvinner og barn i den grad det er mulig.³²²

Gift-, kjemiske- og biologiske våpen er også tillatt, og al-Awlaki anbefaler denne typen angrep på det sterkeste på grunn av effekten slike angrep har på fienden.³²³

5.2.5 Legitimiteten av gift-, kjemiske- og biologiske våpen

For å dokumentere at denne typen angrep er tillatt, gjengir al-Awlaki nok en gang de lærde.

I al-Awlakis gjennomgang av al-Mawardis (Alboacen) syn gjentas legitimiteten i å angripe selv om det er kvinner og barn blant fienden. Det nye elementet som trekkes frem her er at det er tillatt å angripe selv når fienden ikke forventer det, slik Muhammed gjorde med Banu Mustaliq-stammen (år 627). Angrepsmetodene som spesifikt nevnes som lovlige av al-Mawardi er angrep om natten og å sette husene i brann, bruk av slanger og skorpioner, rive

³²⁰ Ibid., s. 45-46.

³²¹ Ibid., s. 46.

³²² Ibid.

³²³ Ibid.

husene mens fienden fortsatt er inne i dem, skape flom, stenge vanntilførselen og alt annet som fører til deres ødeleggelse.³²⁴

Al-Awlaki gjengir al-Sarakhsi (tilhørte Hanafi-skolen, død ca. 1096) som gjengir Muhammad ibn al-Hasan al-Shaybani (tilhørte Hanafi-skolen, død 805) på at det er lov for muslimer å forgifte fiendens drikkevann med blod, avføring og gift. Det er lov fordi Allah har beordret muslimene til å svekke fienden. Alt som svekker fienden er en oppfyllelse av Allahs ordre, og alt som svekker fienden kan gi belønning: "Nor do they inflict any injury upon an enemy but is written to their credit as a deed of righteousness" (9:120).³²⁵ Det er ingen grunn til å avstå fra å angripe selv om det er muslimer, kvinner, barn eller andre som ikke skal drepes til stede blant de stridende. Det er umulig ikke å ramme dem og samtidig oppfylle ordren om å undertrykke de vantro, og det som er umulig å unngå blir alltid tilgitt, siteres al-Shaybani på.³²⁶

Shafi forklarer at det ovennevnte verset ble åpenbart for å sette på plass de muslimene som ikke hadde deltatt i Slaget ved Tabuk (år 630) uten gyldig grunn. Verset forteller om belønningene som venter for de som deltar i jihad, skriver han, og legger til at det å sørge for skade eller tap hos fienden, eller å bruke en strategi som gjør fienden forbannet, regnes som en del av jihad.³²⁷ Ali oppgir også Slaget ved Tabuk som versets bakgrunn, men han legger til at lærdommen fra verset er generell. Han fokuserer på belønningen man får ved å tjene Allah i alle slags former.³²⁸ Det er med andre ord ingenting i *tafsir* som taler al-Shaybanis gjengitte bruk av 9:120 imot.

³²⁴ Ibid.

³²⁵ Norsk: "Og heller ikke skal de ta de skritt som opphisser de vantro, eller oppnå noe (skade?) fra en fiende uten at dette godskrives dem som fortjenstfull sak". I sin helhet lyder verset: "Det passer seg ikke for Medinafolket eller ørkenaraberne omkring dem å bli tilbake (når Guds sendebud drar ut), og heller ikke å sette hensynet til seg selv fremfor ham. Dette fordi hverken tørst, strabaser eller sult vil ramme dem for Guds sak, og heller ikke skal de ta de skritt som opphisser de vantro, eller oppnå noe (skade?) fra en fiende uten at dette godskrives dem som fortjenstfull sak. Gud lar ikke deres lønn gå tapt som handler vel" (9:121).

³²⁶ al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims", s. 46.

³²⁷ Shafi, *Ma'arifur Qur'an*, bind 4, s. 492.

³²⁸ Ali, *The Holy Qur'an*, s. 477.

Al-Awlaki gjengir den maliki-lærde Ibn Farhoon på at fienden skal bekjempes på enhver måte, og med ild om nødvendig.³²⁹

En annen maliki-lærd, al-Kharashi (død 1689), skriver i følge al-Awlaki at det er tillatt å krige mot fienden med alle midler hvis de ikke responderer på det muslimene kaller dem til.³³⁰ Det er en referanse som kan innebefatte en omfavnelse av islam.

Al-Shafi'i siteres på at dersom fienden forsvarer seg på noen som helst måte, er det tillatt å slå til ved hjelp av alt som kan skade dem, inkludert bruken av slanger og skorpioner. Det er også lov til å brenne ned trærne deres (mer om dette temaet i neste kapittel), ødelegge bygningene deres og alt av deres eiendeler som ikke har en sjel.³³¹

Den hanbali-lærde al-Bahuti (død 1641) skriver i følge al-Awlaki at det er lov til å bruke slanger og skorpioner sammen med kastemaskinene.³³²

Al-Shawkani (tilhørte salafi-bevegelsen, 1759-1839), også omtalt som ash-Shawkani, mener i følge al-Awlaki at Allah har beordret muslimene til å drepe de vantro uten å spesifisere hvordan de skal drepes. Alle drapsmetoder er derfor tillatt. Skyting, flom og å kaste de vantro fra store høyder er blant drapsmetodene som oppgis som eksempler.³³³

Flere av de lærde al-Awlaki siterer nevner spesifikt bruken av slanger og skorpioner som legitime drapsmåter. Som kjent dreper slanger og skorpioner vanligvis ved hjelp av gift, selv om det finnes noen unntak. Basert på de lærdes uttalelser, konkluderer al-Awlaki med at det er legitimt å ta i bruk gift og andre metoder som kan føre til massedrap av de vantro som er i krig med muslimene. USA, Storbritannia og Frankrike nevnes spesifikt som gode mål, men også andre land som er i krig med muslimene er det mulig å angripe. Å påføre disse landene mest mulig skade er blant de beste måtene en muslim kan tilbe Allah på i vår tid, avslutter al-Awlaki.³³⁴

³²⁹ al-Awlaki. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims", s. 46.

³³⁰ Ibid., s. 46-47.

³³¹ Ibid., s. 47.

³³² Ibid.

³³³ Ibid.

³³⁴ Ibid.

5.3 Oppsummering

I dette kapittelet har jeg presentert to artikler som forsøker å forklare at sivile er legitime mål. Adil al-Ababs spørsmål og svar-artikkel presenterte aktuelle koranvers og *hadith*, mens Anwar al-Awlaki fokuserte på hva ulike lærde har ment om saken. Sammen utfyller artiklene hverandre og presenterer et langt mer fullstendig bilde av den religiøse legitimeringen av sivile mål enn hva artiklene ville ha gjort alene. Til og med al-Ababs påstand om at det er tillatt å ramme ikke-stridende, men som han ikke forklarte, forklares i al-Awlakis artikkel. Hvorvidt det var et bevisst valg for å rette opp mangelen i al-Ababs artikkel eller ei, vites ikke.

Jeg har dokumentert at al-Ababs bruk av koransk materiale kan virke troverdig for den tiltenkte leseren av *Inspire*. Også al-Awlaki fremstår troverdig, ettersom han i stor grad siterer klassiske lærde. Mye av det han gjengir er riktignok å finne i arabiske bøker, som ikke er offentlig tilgjengelig i engelsk oversettelse. Dermed er det vanskelig for personer som ikke kan arabisk å dobbeltsjekke påstandene hans. I den kategorien finner vi *Inspires* tiltenkte målgruppe. De kan i liten grad arabisk, og vil derfor ikke være i stand til å dobbeltsjekke påstandene på egenhånd. Det av al-Awlakis materiale det er mulig å etterprøve vil dog fremstå som troverdig for *Inspires* lesere.

Ingen av artiklene nevner spesifikt noe som kan forstås som en direkte oppfordring til lederløst jihad, men mellom linjene fremgår det likevel at det er et ønsket utfall. I sin utredning om det religiøse grunnlaget for drap på sivilister, skriver al-Abab om mulige angrepsmål. Innledningsvis i kapittelet nevnte jeg at militære mål i nesten alle tilfeller vil være uoverkommelige for personer fra den tredje bølgen av global islamistisk terrorisme, som utgjør målgruppen for *Inspire*. Al-Abab skriver at dersom det ikke er mulig å ramme militære og økonomiske mål, kan man slå til mot andre mål. Ut i fra sammenhengen og på grunnlag av al-Awlakis utdypende artikkel, forstår man at det er en referanse til sivile mål.

Den samme konklusjonen kan man komme frem til i al-Awlakis artikkel. Han nevner flere mulige angrepsmetoder som han baserer på sin religiøse utlegning av temaet. Angrepsmetodene han lister opp krever mindre av angriperen, og passer derfor godt for en som mangler kamperfaring eller annen nyttig erfaring som kreves for å utføre et mer komplisert angrep. Det fremstår for meg derfor som tydelig at artiklene er skrevet med tanke på å legitimere og oppfordre til lederløst jihad.

6 Open Source Jihad

I det første kapittelet nevnte jeg en artikkelserie som går i *Inspire* kalt "Open Source Jihad" (OSJ), eller "åpen kilde-jihad" som den blir hetende på norsk. Serien går i hvert ordinære nummer av *Inspire*, og tar for seg alt fra grunnleggende våpentrening til fremstilling av det eksplosive stoffet acetonperoksid. Totalt er serien å finne i ti av de tretten utgavene som har blitt utgitt, og i noen numre er det flere artikler som hører til serien.

Formålet med dette kapittelet er å se nærmere på denne artikkelserien, og se hvilken religiøs argumentasjon som ligger til grunn for den. Det skal jeg gjøre ved å se på det generelle religiøse budskapet som frembringes i serien og ved å foreta et dybdestudium av serien ved konkret å se på den religiøse legitimeringen av skogbranner.

6.1 Seriens mål

Det uttalte målet for artikkelserien, og *Inspire* for øvrig, er å frigjøre undertrykte nasjoner fra vestlig hegemoni. OSJ er primært laget for muslimer, men andre som ønsker å ta det i bruk i kampen mot Amerika og dets allierte er hjertelig velkomne til å gjøre det.³³⁵ AQAP kan ikke føre noen form for kontroll med hvem som tar i bruk OSJ og til hvilket formål de(n) bruker det. Teoretisk sett er det derfor mulig å bruke artikkelserien mot al-Qaida, selv om det ikke er seriens mål. At artikkelserien og *Inspire* hovedsakelig er tiltenkt muslimer bekreftes av en annen utgave av magasinet, hvor det står at "målet er å bemyndige unge muslimer" (min oversettelse).³³⁶

Den mest kjente aksjonen hvor OSJ var involvert, var, som tidligere nevnt, bombeangrepet mot Boston-maratonen i 2013. Det var helt etter malen AQAP har lagt for dagen med denne artikkelserien: to muslimer som skapte kaos i USA ved bruk av enkle hjelpemidler. I innledningen til en av artiklene i serien står det: "In this section, the OSJ, we give our readers suggestions on how to wage their individual jihad".³³⁷ Det sies rett ut at dette er råd for hvordan leserne kan føre individuelt jihad. Derfor er det hevet over enhver tvil at

³³⁵ AQ Consultant. "You Ask, We Answer". *Inspire*, nr. 10 (vår 2013), s. 57.

³³⁶ AQ Chef sitert i AQ Chef. "Car Bombs Inside America". *Inspire*, nr. 12 (vår 2014), s. 64.

³³⁷ Yahya Ibrahim sitert i Yahya Ibrahim. "The Ultimate mowing machine". *Inspire*, nr. 2 (høst 2010), s. 53.

artikkelseriens formål er å påvirke folk til å begå handlinger som vil falle inn under kategorien lederløst jihad.

For AQAP er det ønskelig at aksjonene som utføres som følge av OSJ er så store som mulige, men det oppfordres også til mindre aksjoner. De utfyller hverandre, fordi:

Small operations occupy the enemy's time. Hitting him in his backyard drives him crazy. So these small operations of today, are the stepping stone of tomorrow's victory, by the Grace of Allah. Rely on Allah, and answer His call; *Jihad*.³³⁸

Selv små operasjoner krever oppmerksomhet. Sammen legger de mindre aksjonene grunnlaget for morgendagens seier, påstår det. Det hevdes også at mindre operasjoner kan gi større belønning (*ajr*) enn de største, avhengig av aksjonens hensikt.³³⁹

Det er også ønskelig for AQAP at muslimer begår disse aksjonene i Vesten. Dette kommer frem av flere artikler i *Inspire*, både i og utenom OSJ. Som dokumentert i kapittel 2, oppfordrer Nasir al-Wuhayshi til jihad i Vesten.³⁴⁰ Det samme gjør Anwar al-Awlaki.³⁴¹

6.2 OSJs religiøse budskap

OSJ-serien består i hovedsak av oppskrifter, råd og andre tips for å gjennomføre en aksjon, deriblant hvordan man minimerer sjansen for å bli oppdaget og pågrepet mens man fortsatt er i planleggingsfasen. I den første artikkelen i serien gis det en kort forklaring på hvorfor man skal følge oppfordringen om å benytte seg av OSJ, og artikkelforfatteren siterer Koranens 4:84:

So fight in the cause of Allāh; you are not held responsible except for yourself. And inspire the believers [to join you] that perhaps Allāh will restrain the [military] might of those who disbelieve. And Allāh is greater in might and stronger in [exemplary] punishment.³⁴²

³³⁸ AQ Consultant sitert i AQ Consultant. "You Ask, We Answer", s. 57.

³³⁹ Ibid.

³⁴⁰ Al-Malahem Staff. "Interview with Shaykh Abu Basir", s. 17.

³⁴¹ Anwar al-Awlaki. "Shaykh Anwar's Message to the American People and Muslims in the West". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010), s. 58.

³⁴² Norsk: "Så kjemp for Guds sak! Du har bare ansvar for deg selv. Og oppmuntre de troende. Kanskje Gud vil holde de vantros makt i tømme! Gud er større i makt, - og større i straff" (4:86).

Shafi forklarer at verset ble åpenbart etter Slaget ved Uhud (år 625). Der kjempet muslimene mot Quraysh-stammen, som styrte Mekka. Det var mens muslimene forberedte seg på å konfrontere fienden ved Badr (invasjonen av Badr fant sted i 626) at Shafi mener at 4:84 ble åpenbart. Etter Slaget ved Uhud vegret mange av muslimene seg for å delta i et nytt slag. Noen fordi de var skadet og andre grunnet rykter. Verset ble åpenbart Muhammed slik at han skulle være klar over at han måtte føre jihad, uavhengig av om han fikk med seg noen andre, skriver Shafi. Med verset i hånd fikk Muhammed med seg flere følgesvenner og da de ankom Badr skal Allah angivelig ha skremt Quraysh-stammen, slik at de flyktet.³⁴³ Shafis tolkning av verset baserer seg på denne historiske konteksten. Muhammed måtte oppmuntre muslimene til å delta i slaget, men utover det var han ikke ansvarlig for hva de gjorde.³⁴⁴ Stort mer enn det skriver ikke Shafi om 4:84.

Ali har en lignende oppfatning av verset som Shafi. De rettskafne er det sentrale begrepet i Alis forklaring. Uansett hvor sterk fienden er, vil Allah alltid være sterkere. Hvis fienden planlegger å straffe de rettskafne fordi de er rettskafne, vil Allahs straff være desto større og mer effektiv, skriver han.³⁴⁵ Spørsmålet er hva Ali konkret legger i begrepet de rettskafne. Det kommer ikke tydelig frem i forklaringen hans. Det mest nærliggende er å tenke seg at de rettskafne viser til muslimene, og at dersom noen angriper muslimer fordi de er muslimer, vil Allah straffe angriperen.

I den sammenhengen *Inspire* bruker verset fremstår det for meg som tydelig at de bruker verset for å forklare at alle leserne er ansvarlige for seg selv. Gitt artikkelens kontekst, skjønner jeg bruken av koranverset dit hen at det er opp til hver enkelt muslim å følge *Inspires* oppfordring om å ta i bruk OSJ og agere deretter. Det er ikke urimelig å anta at det er tankegangen bak bruken av dette verset, når vi vet at Shafi forklarte at bakgrunnen for åpenbaringen av det var at Muhammed skulle oppmuntre muslimer til å delta i et slag, men at han ikke var ansvarlig for muslimene utover det. *Inspire* oppmuntrer muslimer til å delta i sitt slag, og kan således se på det som at de ikke er ansvarlige for muslimene utover denne oppmuntringen. Dessuten ser al-Qaida på seg selv som rettskafne muslimer, og leserne kan

³⁴³ Shafi, *Ma'ariful Qur'an*, bind 2, overs. av Muhammad Shamim, tilgjengelig på: <https://ia902707.us.archive.org/2/items/maarifulquran-english-pdf/MaarifulquranEnglishPdf-Vol2-Page001-672ByMuftiShafiUsmaniRah.pdf>, s. 522.

³⁴⁴ Ibid., s. 523.

³⁴⁵ Ali, *The Holy Qur-an*, s. 206.

derfor se på Alis forklaring som oppløftende for denne saken. I følge Ali lover 4:84 at Allah skal straffe de som angriper de rettskafne. En aksjon inspirert av OSJ kan tenkes å være et eksempel på denne typen straff i leserens tankegang.

Andre grunner som nevnes som bakgrunnen for OSJ er at jøder og kristne har vanæret Muhammed og at vestlige myndigheter fører krig mot muslimske land med støtte fra den vestlige befolkningen.³⁴⁶ Det hevdes også at det er mange muslimer som har et sterkt ønske om å forsvare den muslimske *ummah*, men at de tror at de må komme seg til et sted hvor jihadistene har treningsleirer. Det er ikke tilfellet, skrives det, og artikkelforfatteren henvender seg direkte til muslimene i Amerika og Europa:

There is a better choice and easier one to give support to your *ummah*. That is individual work inside the West such as the operations of Nidāl Hassan and Faisal Shahzād, With a few "failed" operations - as they claim - the director of national intelligence was forced to resign. With a few more "failed" operations we may have the resignation of the President of the United States.³⁴⁷

I stedet for å reise til den muslimske verden for å slutte seg til en jihadistisk gruppe, oppfordrer *Inspire* interesserte muslimer til å begå angrep i Vesten. Det gjør ingenting om aksjonen feiler i de vestliges øyne, slik som Faisal Shahzads forsøk på å detonere en bilbombe ved Times Square i New York gjorde. Det var såkalte mislykkede forsøk som dette som medførte at den amerikanske etterretningslederen måtte gå av³⁴⁸, og med noen få flere mislykkede operasjoner som denne kan det hende at den amerikanske presidenten trekker seg. Konsekvensene en slik aksjon kan ha for gjerningspersonen advares det mot å tenke over. Umar Farouk Abdulmutallab, Nidal Hassan og Faisal Shahzad trekkes frem som eksempler på arresterte personer. Til tross for at de sitter i fengsel, er de som helter å regne, og de er eksempler til etterfølgelse. Dessuten vil fengslingen føre til økt status for dem, forutsatt av at de klarer å forbli oppriktige og målrettede. For å underbygge denne påstanden vises det til en *hadith*: "If Allāh loves a people, He would put them through trials".³⁴⁹³⁵⁰ Det blir ikke oppgitt

³⁴⁶ The AQ Chef. "Make a bomb in the kitchen of your Mom". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010), s. 33.

³⁴⁷ The AQ Chef sitert i Ibid.

³⁴⁸ Dette er en referanse til avgangen til etterretningslederen Dennis C. Blair. Blair var i stillingen i 16 måneder, og flere potensielle trusler ble ikke fanget opp, deriblant Umar Farouk Abdulmutallab. Han bordet et fly som skulle fra Amsterdam til Detroit 1. juledag 2009, med hensikt om å detonere eksplosiver mens flyet var i lufta. Aksjonen var mislykket og gjerningsmannen ble pågrepet. Til tross for at dette ikke ble oppdaget, vektla amerikanske medier politiske uenigheter mellom Blair og Det Hvite Hus minst like mye som at amerikansk etterretning hadde feilet i å oppdage reelle terrortrusler.

³⁴⁹ *Hadith* sitert i The AQ Chef. "Make a bomb in the kitchen of your Mom", s. 33.

noen referanse til hvor denne *hadithen* er hentet fra, men man finner en variant av den i Jami` at-Tirmidhi 2396. Avslutningsvis hevdes det at resultatet av disse prøvelsene vil være paradisetts øverste nivåer, Allahs behag og evig glede i det hinsidige.

I kapittel 2 nevnte jeg de viktigste koranversene som *Inspires* redaksjon hele tiden har i bakhodet når de lager magasinene. For OSJ-serien gjaldt dette Koranens 8:60: "And prepare for them the utmost of your power".³⁵¹ Yahya Ibrahim, som er en gjenganger i *Inspire*, skriver at 8:60 oppfylles gjennom OSJ, og at denne serien er den mest skremmende delen av magasinet for de vantro.³⁵²

Ali forklarer at den historiske konteksten for verset var at kavaleriet i islams tidlige tider var svakt, og følger opp med versets generelle betydning. Muslimer skal til enhver tid ruste seg på best mulig måte for å være i stand til å ta opp kampen mot sine fiender. Denne kampen kan være fysisk, moralsk og spirituell.³⁵³ Shafi sier seg enig i denne forklaringen, men forklarer at det er tilstrekkelig at muslimer anskaffer seg de våpenmaterialer de kan få tak i, selv om de måtte være færre og av dårligere kvalitet enn hva deres fiender rår over.³⁵⁴ Denne forklaringen passer som hånd i hanske for OSJ. Ellers skriver Shafi mye av det samme som Ali, muslimer må alltid være best mulig rustet til kamp. Shafi nevner alt fra utstyr til fysisk fostring og militærtaktikk. Våpnene skal helst være så moderne som mulige, og han nevner spesifikt kjernefysiske våpen, stridsvogner, jagerfly og ubåter som eksempler på moderne våpen muslimer bør strebe etter å besitte. Også kunnskap og vitenskap nevnes som felt som bør utvikles for å beskytte islam mot de vantro. Måltrettet forskning vil for eksempel falle inn under jihads fane, skriver han.³⁵⁵ Mawdudi er langt på vei enig med både Ali og Shafi. Den største forskjellen er at Mawdudi i større grad vektlegger viktigheten av at muslimene til enhver tid har en stående hær, slik at de alltid er forberedte på de trusler som kan oppstå.³⁵⁶

³⁵⁰ Norsk: "Hvis Allah elsker et folk vil han sette dem på prøvelser".

³⁵¹ Norsk: "Gjør klar mot dem alt dere har av stridskrefter" (8:62).

³⁵² Ibrahim. "Inspired by 'Inspire'", s. 19.

³⁵³ Ali, *The Holy Qur-an*, s. 430.

³⁵⁴ Shafi, *Ma'arifur Qur'an*, bind 4, s. 262

³⁵⁵ *Ibid.*, s. 263.

³⁵⁶ Mawdudi, *Tafheem ul-Quran*, 8:60, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/8/60?tafid=8165>.

Den utvalgte *tafsir*-litteraturen fokuserer fortrinnsvis på hvor viktig det er for muslimene å være forberedt for å kunne svare på eventuelle farer som måtte oppstå. Det er likevel en viss grad av samsvar mellom *tafsir* og *Inspires* bruk av 8:60 for å forklare OSJ. Shafi skriver at i de tilfellene hvor det ikke er mulig å ha bedre våpen enn fienden, er det tilstrekkelig å ruste seg med det man har tilgjengelig. Det er nettopp det som er tanken bak OSJ, og derfor er OSJ viktig for legitimeringen av lederløst jihad.

Med den generelle religiøse argumentasjonen dokumentert, skal jeg ta et dybdestudium i legitimeringen av en konkret oppfordring fra OSJ: skogbranner.

6.3 Den religiøse legitimeringen av skogbranner

En av OSJ-artiklene fokuserer på å starte skogbranner. Det presenteres en detaljert gjennomgang av når, hvor og hvordan man skal gå frem for å starte en mest mulig effektiv skogbrann. I tillegg får man en detaljert innføring i hvorfor det er religiøst legitimt å starte skogbranner i de vantros land. Før jeg ser nærmere på hvorfor det er tillatt å starte skogbranner i henhold til *Inspire*, skal jeg se på hvorfor skogbranner er et aktuelt virkemiddel.

Al-Qaida har en strategi om å påføre de vestlige landene økonomiske tap. Det kommer blant annet til uttrykk i en spesialutgave av *Inspire* viet "Operation Hemorrhage" ("Operasjon Blødning"). Operation Hemorrhage var en operasjon hvor AQAP smuglet to pakker med eksplosiver ombord i transportfly. Pakkene ble oppdaget før de detonerte. I følge denne utgaven av *Inspire* var den totale kostnadsrammen for operasjonen \$4200³⁵⁷, mens det vil koste Vesten flere milliarder amerikanske dollar og flere hundre tusen arbeidstimer å tette sikkerhetshullet.³⁵⁸ Strategien om å blø ut fiendens økonomi forstås som pålagt av Allah. Det kommer til syne gjennom trykningen av en helsides reklame, hvor Koranens 8:36 siteres:

Indeed, those who disbelieve spend their wealth to divert people from the way of Allah. So they will spend it; then it will be for them a source of regret; then they will be overcome.³⁵⁹

³⁵⁷ Al-Malahem Media. "Letter from the Editor". *Inspire*, nr. 3 (november 2010), s. 3.

³⁵⁸ Yahya Ibrahim. "\$4,200". *Inspire*, nr. 3 (november 2010), s. 15.

³⁵⁹ Norsk: "De vantro gir av sin eiendom for å legge hindringer for Guds vei. Og det vil de fortsette med, så blir det dem til plage, og så blir de overvunnet" (8:36).

Shafi forklarer at 8:36 ble åpenbart før Slaget ved Uhud (år 625), og gjaldt Quraysh-stammens forsøk på å bygge opp en hær som kunne slå muslimene etter at sistnevnte hadde beseiret dem ved Badr året før.³⁶⁰ Sykehus, utdanningsinstitusjoner og veldedige organisasjoner nevnes spesifikt av Shafi som moderne eksempler på at de vantro bruker store pengesummer på å lokke muslimer vekk fra Allah, og at det finnes mange eksempler på at denne typen fremstøt mislykkes.³⁶¹ Poenget mitt her er at 8:36 brukes i *Inspire* for å underbygge AQAPs verdensforståelse, og at det aktivt etterleves ved at AQAP forsøker å blø ut den vestlige økonomien, slik at Vestens verdenshegemoni skal opphøre. Skogbranner nevnes som et mulig ledd i denne strategien. Det kommer til uttrykk ved at det vises til en skogbrann i California i 2009, som AQAP for øvrig ikke skal ha hatt noen befatning med. Den skal i følge *Inspire* ha gjort skader for omkring to milliarder amerikanske dollar.³⁶²

Utover det økonomiske aspektet, er det også et fryktaspekt inne i bildet. Frykt er det viktigste kravet AQAP setter til enhver militær operasjon. I følge artikkelen som omhandler skogbranner trakk Muhammed frem frykt som ett av de kraftigste våpnene muslimer har til rådighet: "Allah made me victorious by frightening [my enemies] for a distance of one month's journey".³⁶³³⁶⁴ Denne gangen oppgis Bukhari som referanse til hvor *hadithen* er hentet fra, og ganske riktig finnes den i Sahih Bukhari, nærmere bestemt både i 1:7:331 og 1:8:429. På bakgrunn av *hadithen* konkluderes det med at frykt er en av de viktigste metodene man beseirer en fiende på.³⁶⁵

I tillegg til de økonomiske og fryktmessige grunnene nevnes en tredje komponent som viktig med tanke på ildspåsettelse. Det er vanskelig å kontrollere en brann, selv med moderne hjelpemidler. Den eneste som er i stand til det, hevdes å være Allah. Derfor må man søke hjelp fra Allah og sette sin lit til at Allah lar brannen gjøre mest mulig skade.³⁶⁶

³⁶⁰ Shafi, *Ma'arifur Qur'an*, bind 4, s. 213.

³⁶¹ Ibid., s. 213-214.

³⁶² The AQ Chef. "It is of your freedom to ignite a firebomb". *Inspire*, nr. 9 (vinter 2012), s. 36.

³⁶³ Muhammed sitert i Ibid.

³⁶⁴ Norsk: "Allah gjorde meg seierrik ved å skremme mine fiender tilsvarende en avstand av en måneds reise".

³⁶⁵ The AQ Chef. "It is of your freedom to ignite a firebomb", s. 36.

³⁶⁶ Ibid.

Nå som jeg har vist hva målet med skogbrannene er, beveger jeg meg videre til å se på hvorfor det er tillatt å starte dem sett fra AQAPs religiøse synsvinkel. Det påstås at å brenne skoger, gårder, frukthager og enger i de vantros land er tillatt i henhold til islam.³⁶⁷ For å bevise at dette standpunktet er riktig, viser artikkelforfatteren til alle de fire lovskolene innen sunni-islam: Hanafi, Maliki, Shafi'i og Hanbali. I tillegg argumenteres det ut i fra Zahiri-lovskolen og andre klassiske lærde. Før jeg tar for meg gjennomgangen av hver enkelt lovskole, skal jeg først se på Harith Al Nadaris (også kjent som Muhammad al-Murshidi, drept i et amerikansk droneangrep 31. januar 2015) egne argumentasjon for sitt synspunkt.

Det første han gjør er å vise til Koranens 59:5:

What you cut down of the date-palm trees (of the enemy) Or you left them standing on their stems. It was by Allah's Permission.³⁶⁸

Deretter forklarer Al Nadari i hvilken sammenheng verset ble åpenbart, og han baserer seg på Muhammed ibn Jarir al-Tabari (839-923). I følge al-Tabari ble det åpenbart etter at Muhammed hadde kuttet ned og brent palmetrærne til Banu Nadir-stammen, en av Medinas tre jødiske stammer, etter at Banu Nadir hadde klaget til Muhammed og spurt ham hvorfor han hadde brent palmetrærne deres. Verset ble åpenbart som en bekreftelse på at det hadde skjedd med Allahs tillatelse.³⁶⁹ Denne rekkefølgen bekreftes av både Sahih Bukhari og Sahih Muslim, som Al Nadari også dokumenterer i artikkelen:

Allah's Messenger had the date-palm trees of Bani al-Nadir cut down at a place called Al-Buwaira. Allah then revealed: "(...)" (59:5).³⁷⁰

It is narrated on the authority of 'Abdullah that the Messenger of Allah ordered the date-palms trees of Banu Nadir to be burnt and cut. These palms were at Buwaira. Qutaibah and Ibn Rumh in their versions of the tradition have added: So Allah, the Glorious and Exalted, revealed the verse: "(...)" (lix.5).³⁷¹

³⁶⁷ Harith Al Nadari. "The ruling of burning the forests in the land of the *kuffar* enemies". *Inspire*, nr. 9 (vinter 2012), s. 45.

³⁶⁸ Norsk: "Det dere har hugget ned av palmetrær, eller latt stå på sine røtter, - dette var med Guds tillatelse" (59:5).

³⁶⁹ Al Nadari. "The ruling of burning the forests in the land of the *kuffar* enemies", s. 45.

³⁷⁰ Sahih Bukhari 5:59:365. Norsk: "Allahs sendebud fikk Banu Nadirs palmetrær hugget ned ved et sted som kalles Al-Buwaira. Deretter åpenbarte Allah 59:5".

³⁷¹ Sahih Muslim 19:4324. Tilgjengelig på: <http://muflihun.com/muslim/19/4324>. Norsk: "Det har blitt fortalt på 'Abdullahs autoritet at Allahs sendebud beordret Banu Nadirs palmetrær brent og kuttet. Disse palmetrærne var

Det siste Al Nadari gjør før han tar for seg hver enkelt lovskole, er å sitere al-Nawawi som bruker en lignende argumentasjon for hvorfor det er tillatt å hugge ned og brenne de vantros trær. I følge Al Nadari er dette et standpunkt som deles av mange av de lærde, deriblant Malik ibn Anas (grunnlegger av Maliki-skolen, 711-795) og Abu Hanifa (grunnlegger av Hanafi-skolen, 699-767). Interessant nok nevner Al Nadari også at dette standpunktet ikke deles av alle lærde, og nevner blant annet Abu Thawr (764-854) som en som ikke deler standpunktet.³⁷² Hvordan Abu Thawr argumenterer mot legitimiteten skriver Al Nadari om senere i artikkelen, og jeg kommer tilbake til dette senere i kapittelet.

Uenigheten blant de lærde om dette temaet, kommer også til uttrykk i de *tafsir*-verkene jeg har konsultert. Ali skriver at all unødig nedkapping av frukttrær, annen ødeleggelse av avlinger og tøylesløs ødeleggelse i krig er forbudt i henhold til både islamsk lov og praksis. Han medgir dog at noe ødeleggelse kan være nødvendig for å sette fienden under press. I et slikt tilfelle vil det være tillatt, men man må, så langt det er mulig, unngå å hugge ned trær i krig.³⁷³ Av korankommentatorene jeg har brukt er det bare Ali som unnlater å bemerke at det er uenighet blant de lærde om legitimiteten av å hugge ned fiendens trær. Dette bemerker derimot både Shafi og Mawdudi. I likhet med Al Nadari, nevner Shafi Abu Hanifa som en av de lærde som godtar dette. Shafi nevner Ibn Humam (tilhørte Hanafi-skolen, død 1457) som en av dem som ikke godtar hogst og brenning av trær, samt ødeleggelse av gårder og avlinger, uten vilkår. Ibn Humam mener at det kun er tillatt som en siste utvei, det vil si bare hvis fienden ikke kan slås på noen annen måte enn å ta i bruk denne typen virkemidler eller at det ikke er sannsynlig at muslimene vil gå seirende ut. Poenget med å tillate disse virkemidlene er å svekke fiendens styrke. Ødeleggelse av fiendens eiendeler vil svekke den.³⁷⁴

Mawdudi forteller den samme historien om versets tilblivelse som tidligere dokumentert, men med noe variasjon. Først nevner han at verset ble åpenbart fordi det var usikkerhet blant muslimene om hvorvidt de hadde gått for langt da de hugget ned og brant trærne. Han gjengir også Abdullah ibn Masud (død ca. 650) som hevdet at muslimene bare hugget ned de

ved Buwaira. Qutaibah og Ibn Rumh har i sine versjoner av tradisjonen lagt til: Så Allah, den ærerike og opphøyde, åpenbarte verset 59:5.

³⁷² Al Nadari. "The ruling of burning the forests in the land of the *kuffar* enemies", s. 46.

³⁷³ Ali, *The Holy Qur'an*, s. 1522.

³⁷⁴ Shafi, *Ma'arifur Qur'an*, bind 8, overs. av Maulana Ahmed Khalil Aziz, tilgjengelig på: <https://ia802707.us.archive.org/2/items/maarifulquran-english-pdf/MaarifulquranEnglishPdf-Vol8-Page001-960ByMuftiShafiUsmaniRah.pdf>, s. 375.

palmetrærne som var på slagmarken. Mawdudi mener derfor at å hugge ned og brenne fiendens trær er legitimt, men bare i krigssituasjoner.³⁷⁵

Det er altså noe støtte for Al Nadaris argumentasjonsrekke. Både Shafi og Mawdudi åpner for at det er legitimt å hugge ned og brenne fiendens trær, mens Ali er mer restriktiv. Klassiske lærde som enten støtter eller motsetter seg denne legitimiteten nevnes også av Al Nadari, Shafi og Mawdudi.

Med den generelle innføringen i dette spørsmålet dokumentert, skal jeg se på Al Nadaris begrunnelse for at han har støtte for sitt standpunkt i de ulike sunnimuslimske lovskolene.

6.3.1 Hanafi-skolen

Av de lærde som tilhører Hanafi-skolen gjengir Al Nadari både Abu Yusuf (død 798) og al-Kasani (død 1191). I følge Al Nadari siterer de Koranens 59:5 som en begrunnelse for hvorfor det er tillatt å hugge ned og brenne fiendens trær. Al-Kasani siterer også Koranens 59:2, og argumenterer på bakgrunn av dette for at det er tillatt å brenne fiendens festninger, drukne dem med vann og bruke kastevåpen mot dem: "They destroyed their houses by their [own] hands and the hands of the believers".³⁷⁶ På bakgrunn av 59:2 og 59:5 er det, i følge al-Kasani, tillatt å ta i bruk de ovennevnte virkemidlene for å bekjempe fienden.³⁷⁷

Ingen av korankommentatorene jeg har konsultert har en detaljert forklaring på 59:2. De oppgir i hvilken sammenheng verset ble åpenbart, men kommer ikke med noen tolkningsforslag. Jeg lar derfor 59:2 stå ubehandlet.

6.3.2 Maliki-skolen

I sin omhandling av Maliki-skolen viser Al Nadari til flere lærde innen denne tradisjonen. Først tar han for seg Ibn al-Qasim (750-806) som viser til en samtale hvor spørsmålet om nedhugging og brenning av trær ble diskutert. I den samtalen ble det blant annet spurt om hva Malik ibn Anas mente om dette. Til det skal han ha svart at det ikke er noe galt med det, og ha henvist til Koranens 59:5. Hver gang dette spørsmålet ble tatt opp etter det, skal Malik ha vist

³⁷⁵ Mawdudi, *Tafheem ul-Quran*, 59:5, tilgjengelig på: <http://muflihun.com/59/5?tafid=8165>.

³⁷⁶ Norsk: "Så de ødela sine hus, med egne hender, og de troendes innsats" (59:2).

³⁷⁷ Al Nadari. "The ruling of burning the forests in the land of the *kuffar* enemies", s. 46.

til og tolket dette verset. Dessuten fastslo han at Muhammed hadde hugget ned Banu Nadirs palmetrær.³⁷⁸

Al Nadari fortsetter argumentasjonen ved å nevne Muhammad ibn Yusuf al-Abdari, bedre kjent som al-Mawwaq (død 1491). Han siterte også Ibn al-Qasim på at det ikke var noe galt med å fjerne de vantros tilgang på mat og vann, selv om det skulle være muslimer blant dem. Det samme mente al-Ashhab (død 820), som Al Nadari også nevner, og han la til at det ikke var noe i veien for å hugge ned alle typer trær. Begrunnelsen var Koranens 9:120: "nor do they tread on any ground".³⁷⁹ Sammenhengen mellom utdraget av 9:120 og retten til å stifte skogbranner fremstår noe uklart uten en forklaring. Al Nadari gjør ikke noe forsøk på å forklare sammenhengen. I sin helhet lyder 9:120 slik det er gjengitt i Shafis *tafsir*:

It was not for the people of Madinah and for those around them of the Bedouins to stay behind abandoning the Messenger of Allah, nor to prefer their own lives to his life. That is because whatever thirst or fatigue or hunger strikes them in the way of Allah, and whenever they step into a place which infuriates the infidels, and whenever they make gain from an enemy, a virtuous deed is credited to their account. Surely, Allah does not destroy the reward of the virtuous.³⁸⁰³⁸¹

I noen andre koranoversettelser, deriblant *Sahih International*, oversettes "and whenever they step into a place which infuriates the infidels" med "nor do they tread on any ground that enrages the disbelievers".³⁸²

En komplett forklaring av Koranens 9:120 er å finne i kapittel 5.2.5. Kort fortalt oppgir Shafi at verset forteller om belønningene som venter dem som deltar i jihad. Å sørge for skade eller tap hos fienden inngår som en del av jihad.³⁸³ Ali fokuserte på den andre siden på belønningen som venter på dem som tjener Allah i alle slags former.³⁸⁴ Basert på disse

³⁷⁸ Ibid.

³⁷⁹ Norsk: "Og heller skal de ikke ta de skritt som opphisser de vantro" (9:121).

³⁸⁰ Koranens 9:120 sitert i Shafi, *Ma'ariful Qur'an*, bind 4, s. 492.

³⁸¹ Norsk: "Det passer seg ikke for Medinafolket eller ørkenaraberne omkring dem å bli tilbake (når Guds sendebud drar ut), og heller ikke hensynet til seg selv fremfor ham. Dette fordi hverken tørst, strabaser eller sult vil ramme dem for Guds sak, og heller ikke skal de ta de skritt som opphisser de vantro, eller oppnå noe (skade?) fra en fiende uten at dette godskrives dem som fortjenstfull sak. Gud lar ikke deres lønn gå tapt som handler vel" (9:121).

³⁸² Koranens 9:120 sitert i *Sahih International*, tilgjengelig på: <http://quran.com/9/120>.

³⁸³ Shafi, *Ma'ariful Qur'an*, bind 4, s. 492.

³⁸⁴ Ali, *The Holy Qur-an*, s. 477.

forklaringene, og i særdeleshet Shafis forklaring, gir gjengivelsen av 9:120 i Al Nadaris *Inspire*-artikkel mer mening. 9:120 kan vise til at man ved å hisse opp de vantro man er i krig med, vil man bli belønnet av Allah. En slik type opphisselse forstår Al Nadari, blant annet på grunnlag av al-Ashhab, at kan være nedhugging av trær. I tillegg til dette nevner også al-Ashhab at Muhammed fikk Banu Nadirs palmetrær hugget ned og brent.³⁸⁵

6.3.3 Shafi'i-skolen

Al Nadari begrunner retten til å starte skogbranner innen Shafi'i-skolen ved å vise til skolens grunnlegger, al-Shafi'i, og den, i følge Al Nadari, veltalende al-Sherbini (død 1570).

I følge Al Nadari mente al-Shafi'i at det ikke var noe galt i å hugge ned fruktbare trær, sabotere bygninger og brenne det som hører til fiendens land. Det er også tillatt for muslimene å brenne det de har nok av, for eksempel mat, forutsatt av at det ikke har en sjel. Dette fordi Muhammed hugget ned og brente trærne som tilhørte Banu Nadir, folket i Khaybar og folket i Taif. Også al-Shafi'i viser til Koranens 59:5, og forteller at verset ble åpenbart i forbindelse med nedhuggingen og brenningen av Banu Nadirs trær.³⁸⁶

Al-Sherbini var i følge Al Nadari også av den oppfatning at det er tillatt for muslimene å sabotere fiendens bygninger, hugge ned trærne deres og ødelegge alt som ikke tilhører dyreverdenen med det formål å bekjempe og beseire fienden. Dette hevdet han med bakgrunn i 59:5. I følge Al Nadari viser al-Sherbini dessuten til al-Mawardi (Alboacen) for å forklare at det er obligatorisk å gjennomføre aksjoner som hemmer fienden hvis man er avhengig av å utføre dem for vinne. Dersom muslimene ikke kan forvente å vinne er det også tillatt å ødelegge bygninger og trær for å hisse opp og ramme de vantro. For å underbygge denne påstanden viser al-Sherbini til 9:120 og 59:2.³⁸⁷

6.3.4 Hanbali-skolen

Innenfor Hanbali-skolen viser Al Nadari til Ibn Qudamah. Når det gjelder skogbranner og ødeleggelsen av fiendens trær, deler Ibn Qudamah trærne inn i tre forskjellige kategorier:

³⁸⁵ Al Nadari. "The ruling of burning the forests in the land of the *kuffar* enemies", s. 46.

³⁸⁶ Ibid., s. 47.

³⁸⁷ Ibid.

- 1) Trær som er til hinder for muslimene. De forhindrer muslimene fra å nå fienden sin. Fienden kan bruke trærne til å gjemme seg eller muslimene trenger treverket for å tette hull, bruke det som skjold for en katapult eller lignende. I slike tilfeller er det tillatt å fjerne trærne, og Ibn Qudamah kjenner ikke til at det er noen uenighet rundt dette.³⁸⁸
- 2) Trær som ganger muslimene. Hvis trærne fungerer som matkilder som muslimene er avhengige av, hvis muslimenes krøtter er avhengige av trærnes skygge eller lignende, er det forbudt å fjerne trærne, ettersom det rammer muslimene.³⁸⁹
- 3) Trær som verken er til hinder eller nytte for muslimene, men som fienden vil opphisses og svekkes av dersom de fjernes. I et slikt tilfelle er det i følge Ibn Qudamah uenighet blant de lærde³⁹⁰, og han viser til de to motstridende standpunktene:
 - a. Det er ikke tillatt. Her henvises det til en *hadith* som tilskrives Abu Bakr. Han skal ha fått instruksjoner som tilskrives Muhammed. Dessuten er det sløseri. Det sammenlignes med å drepe et dyr uten at slaktingen har et praktisk formål. Dette er standpunktet til blant andre Abu Thawr.³⁹¹
 - b. Det er tillatt. Ibn Qudamah nevner blant andre Malik ibn Anas og al-Shafi'i som eksempler på lærde som godtar dette. Begrunnelsen for at nedhuggingen er tillatt er, slik jeg har dokumentert i andre eksempler, Koranens 59:5 og *hadithen* hvor det fremgår at Muhammed brant og hugget ned Banu Nadirs palmetrær.³⁹²

6.3.5 Zahiri-skolen

I Al Nadaris lesning, er det i følge Ibn Hazm (994-1064) tillatt å brenne polyteistenes trær, mat, avlinger og boliger. Bakgrunnen for Ibn Hazms konklusjon er koranversene 59:5 og

³⁸⁸ Ibid.

³⁸⁹ Ibid.

³⁹⁰ Ibid.

³⁹¹ Ibid.

³⁹² Ibid.

9:120. Han bemerker dessuten at Muhammed fikk Banu Nadirs palmetrær hugget ned.³⁹³ Al Nadari redegjør ikke for hvorvidt han eller Ibn Hazm regner kristne for å være polyteister. Noen muslimer ser på kristendommen som en polyteistisk religion grunnet treenighetslæren.

6.3.6 *Mujtahideen*

Den delen av artikkelen som er viet til *mujtahideen*, tar for seg lærde som har en slik kunnskap om islam at de er i stand til å komme frem til legitime kjennelser basert på bevisene. De to som plasseres i denne kategorien av Al Nadari er Ibn Taymiyya og Muhammad ibn Ismail al-Sanani (død 1768/1769). Det fremgår ikke av artikkelen hvorvidt Al Nadari rangerer *mujtahideen* høyere enn øvrige lærde, eller om han i det hele tatt opererer med en rangering av de lærde.

Som nevnt i kapittel 4 tilhørte Ibn Taymiyya opprinnelig Hanbali-skolen, men begynte å fatte kjennelser basert på bevisene. Hans bidrag til diskusjonen om det er tillatt å hugge ned og brenne trær er av Al Nadari gjengitt kort, men konsist. Ibn Taymiyya slår fast at de lærde er enige om at det er tillatt å hugge ned trær og ødelegge bygninger som tilhører fienden når det er behov for det.³⁹⁴

I følge Al Nadari viser også Muhammad ibn Ismail al-Sanani til det faktum at Muhammed sørget for at palmetrærne til Banu Nadir ble brent og hugget ned. Al-Sanani mener at det er en indikasjon på at det er legitimt å ødelegge eiendelene til *ahl al-harb* (krigens folk; de som er i krig med islam/muslimer). Som mange av de andre lærde, refererer også al-Sanani til Koranens 59:5. Han konkluderer med at et flertall av de lærde er enige om at det er tillatt å brenne og ødelegge fiendens land, men bemerker samtidig at blant andre Abu Thawr sa seg uenig i dette på bakgrunn av den nevnte *hadithen* som tilskrives Abu Bakr. Til denne innvendingen svarer al-Sanani at grunnen til at Abu Bakr nektet hærene sine å brenne fiendens land var fordi han visste at muslimene mest sannsynlig kom til å overta landet, og at han av den grunn ville bevare det. Det var bare fordi han skjønnte at det gagnet muslimene ikke å herje landet at han unnlot å beordre landet brent, hevder al-Sanani.³⁹⁵

³⁹³ Ibid., s. 48.

³⁹⁴ Ibid.

³⁹⁵ Ibid.

6.3.7 Al Nadaris konklusjon

Etter å ha sett på bevis fra Koranen, Muhammeds *sunnah* og sitater fra lærde fra forskjellige tider og skoler, konkluderer Al Nadari med at å brenne skoger i de vantros land er en legitim handling i henhold til islam. Selv om han har lagt frem bevis for at det også er tillatt å ødelegge mer enn fiendens skoger, er det bare skogbranner han konkluderer med at er legitimt. De andre handlingene behandler han ikke i sin konklusjon. Skogbranner er en del av å føre jihad for Allah, skriver han, og avslutter artikkelen med å hylle Allah.³⁹⁶

6.4 Oppsummering

I dette kapittelet har jeg sett nærmere på artikkelserien "Open Source Jihad" og den religiøse argumentasjonen som ligger til grunn for serien. Etter å ha gitt en generell oversikt over seriens målsetning og religiøse bakteppe, valgte jeg å foreta et dybdestudium av legitimeringen av skogbranner fordi den er et godt eksempel på religiøs argumentasjon i *Inspire*. I artikkelen har Harith Al Nadari en grundig gjennomgang om nedhuggingen og nedbrenningen av fiendens skoger. Han viser til alle de fire store sunnimuslimske lovskolene, så vel som Zahiri-skolen og lærde han definerer som *mujtahideen*. Artikkelen er svært detaljert og Al Nadari er nøye med å oppgi referanser. Al Nadaris detaljnivå når det gjelder hans sitering av autoriteter innen islamsk tradisjon, og det faktum at de etterprøvbare påstandene hans later til å få en viss gehør hos de uavhengige *tafsir*-kildene jeg har konsultert, bidrar til at artikkelen fremstår som troverdig. Dette vil spesielt være tilfellet for den tiltenkte målgruppen for *Inspire*, som allerede deler noe av Al Nadaris verdenssyn.

Det viktigste i dette kapittelet er hvordan OSJ blir religiøst legitimert. Som jeg har nevnt er det fremste målet med serien å påvirke den tredje bølgen med islamistiske terrorister til å følge oppfordringene i *Inspire* generelt og OSJ spesielt. Det betyr at den religiøse legitimeringen av denne serien er essensiell for den religiøse legitimeringen av lederløst jihad. Dette legitimeringsforsøket har jeg dokumentert både generelt og spesielt. AQAP ser dermed på individuelle aksjoner mot Vesten som religiøst legitime, i dette tilfellet særlig eksemplifisert gjennom retten til å starte skogbranner.

³⁹⁶ Ibid.

7 Konklusjon

Formålet med denne oppgaven har vært å dokumentere hvordan al-Qaida på Den arabiske halvøy forsøker religiøst å legitimere lederløst jihad, slik det kommer til uttrykk gjennom deres engelskspråklige magasin *Inspire*, og å vurdere hvorvidt den religiøse legitimeringen kan fremstå som troverdig for magasinets lesere. Det har jeg gjort ved å legge stein på stein. Først ga jeg en introduksjon til både al-Qaida og *Inspire*, slik at det skulle være klart i hvilken sammenheng materialet inngår i. Deretter redegjorde jeg for teorien om lederløst jihad. Etter det startet selve analysearbeidet. Jeg har dokumentert hvordan *Inspire* religiøst hevder retten til å erklære jihad og at religionsforskjeller trekkes frem som en gyldig grunn for jihad. Videre viste jeg hvorfor sivilister anses som religiøst legitime mål og hvilken betydning det har for lederløst jihad. Til sist forklarte jeg hvordan "Open Source Jihad" religiøst legitimeres. OSJ er den artikkelserien som i størst grad bygger opp under lederløst jihad i *Inspire*, og serien er tett bundet opp mot teorien. En legitimering av OSJ er i realiteten en legitimering av lederløst jihad. Sammenhengen mellom leddene i denne oppgaven har jeg allerede forklart, men jeg gjentar det her. Det ville ikke vært fruktbart å gått rett på en analyse av hvordan lederløst jihad religiøst legitimeres, ettersom det ikke ville ha forklart hvordan jihad begrunnes. For at det skal kunne eksistere et lederløst jihad, må det først etableres at det finnes et jihad. Det dokumenterte jeg at det gjorde i kapittel 4. Forklaringen av den religiøse begrunnelsen av sivile mål i kapittel 5 hadde som formål å berede grunnen for den legitimeringen av lederløst jihad. Bakgrunnen for den dokumentasjonen er at sivilister er et enklere mål å ramme for utrente personer med manglende våpenkapasitet, og derfor det mest åpenbare målet for den tredje bølgen av globale islamistiske terrorister. Følgelig fungerer kapittel 5 også som en legitimering av lederløst jihad, selv om det ikke er like eksplisitt som kapittel 6. OSJ er, som nevnt over, i realiteten en legitimering av lederløst jihad. I dette kapittelet valgte jeg å fokusere på den religiøse argumentasjonen som ligger til grunn for å stifte skogbranner. Til sammen utgjør denne oppgaven en fullverdig oversikt over hvordan lederløst jihad blir religiøst legitimert i *Inspire*.

Det er ingen tvil om at det gjøres et forsøk på å legitimere lederløst jihad, slik oppgaven har vist. Legitimeringsforsøket gjøres ved å vise til aktuelle koranvers, *hadith*, islams tidlige historie og autoriteter innenfor de store sunnimuslimske lovskolene. Til sammen utgjør disse kildene et helhetlig bilde, og basert på analysene jeg har gjort underveis kan bildet fremstå troverdig for magasinets målgruppe. Det er også mulig for leserne å få en viss grad av

bekreftelse i de utvalgte *tafsirene*, som ligger enkelt tilgjengelig for dem. Enkelte lesere av magasinet kan derfor tenkes å bli overbevist om at lederløst jihad er religiøst legitimt. Jeg understreker nok en gang at det ikke betyr at islamforståelsen som kommer til uttrykk i *Inspire* verken er rett eller gal. Det har ikke vært målet mitt å vurdere det spørsmålet. Jeg poengterer også at troen på at lederløst jihad er religiøst legitimt alene ikke er tilstrekkelig for å forklare en radikaliseringsprosess, men det kan fungere som et ledd i den.

Jeg har dessuten reist spørsmål om hvorvidt Sagemans bølge-teori om global islamistisk terrorisme er utdatert gitt de senere års utvikling. Har det oppstått en fjerde bølge? Hvorvidt det er tilfellet svarer jeg ikke på, ettersom det ville vært utenfor oppgavens overordnede tema. Jeg oppfordrer derfor til nærmere studier av hvorvidt dette er tilfellet, slik at teorien om lederløst jihad kan utvikles.

Basert på mine studier av *Inspire* er jeg ikke i tvil om at den trusselen AQAP utgjør mot den vestlige verden, både i form av organisasjonens egne angrep og angrep utført av sympatisører påvirket av for eksempel *Inspire*, ikke vil avta med det første. Deres religiøse selvforståelse fremstår på meg som en av årsakene til det. Andre årsaker spiller antakelig også inn, men de har ikke vært mitt studieobjekt og jeg kan derfor ikke konkludere med noe i det henseende.

Avslutningsvis oppfordrer jeg dessuten til videre studier av *Inspire* og lignende litteratur. I disse dager er kanskje *Dabiq*, som utgis av Den islamske staten, spesielt aktuelt. Jeg mener at det er mye å hente på å forsøke og forstå de jihadistiske gruppens religiøse selvforståelse. Magasinene de gir ut er gode kilder til en oversikt over den religiøse argumentasjonen som de mener legitimerer deres handlinger.

Register

Abdulmutallab, Umar Farouk, 84.

Ali, Abdullah Yusuf, 2.

ibn Anas, Malik, 89, 90, 93.

al-Awlaki, Anwar (biografi), 7, 17-19.

Azan, 7, 16.

al-Baghdadi, Abu Bakr, 12.

Bay'ah, 10, 18, 31.

Bayat, 73-75, 77.

Burke, Jason, 23, 32-33, 35.

Dabiq, 12, 16, 97.

Den islamske staten (IS), 6, 11-12.

Gaidi Mtaani, 13, 15-16.

ibn Hanbal, Ahmad, 74.

Hanifa, Abu, 89.

Hasan, Nidal Malik, 18, 84.

Hazm, Ibn, 93-94.

Ilkhanatet, 42-44.

Irja', 56.

Jihad Recollections, 15.

Khan, Hulagu, 42.

Khan, Samir, 7, 8, 15, 17, 19.

King, Jr., Martin Luther, 30.

Kufr, 54-56, 57.

Kufr bawah, 55.

bin Laden, Osama, 8, 9, 15, 32, 33, 34, 35, 47.

al-Mawardi (Alboacen), 75, 77, 92.

Mawdudi, Sayid Abu Ala, 3.

al-Qaida i Det islamske Maghreb (AQIM), 11.

al-Qaida på Den arabiske halvøy (AQAP), 6, 8, 9-11, 36, 37, 59, 71, 81, 82, 86-87.

al-Qaida på Det indiske subkontinentet (AQIS), 12.

Qudamah, Ibn. 48, 71, 76, 92-93.

Rushd, Ibn (Averroës), 48, 74.

Safavidedynastiet, 43.

Salafisme, 9, 32-33.

al-Shabaab, 12-13, 36.

al-Shafi'i, 75, 79, 92, 93.

Shafi, Mufti Muhammad, 3.

Shahzad, Faisal, 38, 84.

Storm, Morten, 10, 19, 36, 61.

al-Suri, Abu Mus'ab, 14, 23, 27-28, 33-34.

Shirk, 57, 65.

Stalin, Josef, 27.

Taliban, 12, 15, 33.

Taymiyya, Ibn, 42, 43-44, 55, 94.

The Islamic Emirate, 15.

Tsarnajev, Dzhokhar, 5.

Tsarnajev, Tamerlan, 5, 32.

al-Wuhayshi, Nasir Abd al-Karim, 10, 13-14, 19, 82.

Yassa-lovene, 43, 44.

al-Zawahiri, Ayman, 9, 12, 34, 40.

Litteraturliste

About El Fadl, Khaled. *Speaking in God's Name: Islamic Law, Authority and Women*. Oxford: Oneworld, 2001.

Ahmad, Tufail. *Issue III Of English-Language Taliban Magazine 'Azan' Celebrates New Milestones In Global Jihadi Movement, Rejects 'Democratic Victories' Of Islamist Parties, Stresses Jihad To Eliminate Non-Islamic Systems of Governance*. MEMRI, oppdatert 26/08-2013, <http://www.memrijttm.org/third-issue-of-taliban-magazine-azan-celebrates-new-milestones-in-global-jihadi-movement-rejects-democratic-victories-of-islamist-parties-stresses-jihad-to-eliminate-non-islamic-systems-of-governance.html> (02/04-2015).

Al-Awlaki, Anwar. "Targeting the Populations of Countries that are at War with the Muslims". *Inspire*, nr. 8 (vår 2011): s. 40-47.

Al-Awlaki, Anwar. "The New Mardin Declaration: An Attempt at Justifying the New World Order". *Inspire*, nr. 2 (høst 2010): s. 33-40.

Ali, Abdullah Yusuf. *The Holy Qur-an: Text, Translation & Commentary*. 3. utg. Lahore: Shaikh Muhammad Ashraf, 1938.

Al-Malahem Media. "How to communicate with us". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010): s. 65.

Al-Malahem Media. "Inspire is looking for...". *Inspire*, nr. 8 (høst 2011): s. 7.

Al-Malahem Media. "Inspire Responses: Responding to inquiries". *Inspire*, nr. 8 (høst 2011): s. 6-7.

Al-Malahem Media. "Letter from the Editor". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010): s. 2.

Al-Malahem Media. "Letter from the Editor". *Inspire*, nr. 3 (november 2010): s. 3.

Al-Malahem Media. "Uten tittel". *Inspire*, nr. 11 (vår 2013): s. 26.

Al-Malahem Staff. "Interview with Shaykh Abu Basir: The Head of al-Qa'idah in the Arabian Peninsula". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010): s. 13-17.

- Almond, Gabriel A., R. Scott Appleby og Emmanuel Sivan. *Strong Religion: The Rise of Fundamentalism around the World*. Chicago og London: The University of Chicago Press, 2003.
- Al Nadari, Harith. "My story with al Awlaki". *Inspire*, nr. 9 (vinter 2012): s. 9-13.
- Al Nadari, Harith. "The ruling of burning the forests in the land of the *kuffar* enemies". *Inspire*, nr. 9 (vinter 2012): s. 45-48.
- AQ Chef. "Car Bombs Inside America". *Inspire*, nr. 12 (vår 2014): s. 64-69.
- AQ Consultant. "You Ask, We Answer". *Inspire*, nr. 10 (vår 2013): s. 56-57.
- Ariel, Ben. *Al-Nusra Front Reaffirms Allegiance to Al-Qaeda*. Arutz Sheva, oppdatert 10/03-2015, <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/192377#.VQLxweG6S5I> (13/03-2015).
- As-Suri, Abu Mus'ab. "The Jihadi Experiences: Individual Terrorism Jihad and the Global Islamic Resistance Units". *Inspire*, nr. 5 (vår 2011): s. 29-32.
- Azan. "Contact us". *Azan*, nr. 1 (mars 2013): s. 79.
- Bangstad, Sindre. *Salafisme*. Store Norske Leksikon, oppdatert 22/12-2014, <https://snl.no/salafisme> (03/04-2015).
- Bayat, Asef. "Egypt and Its Unsettled Islamism". I *Post-Islamism: The Changing Faces of Political Islam*, redigert av Asef Bayat, s. 185-239. Oxford: Oxford University Press, 2013.
- Bayoumy, Yara og Mohammed Ghobari. *Both brothers behind Paris attack had weapons training in Yemen - sources*. Reuters, oppdatert 12/01-2015, <http://in.reuters.com/article/2015/01/11/france-shooting-yemen-idINKBN0KK0GY20150111> (13/04-2015).
- BBC. *Germans jailed over UK terror offences*. BBC, oppdatert 06/02-2012, <http://www.bbc.com/news/uk-16910536> (11/05-2015).

- Bori, Caterina. "Ibn Taymiyya *wa-Jamā'atu-hu*: Authority, Conflict and Consensus in Ibn Taymiyya's Circle". I *Ibn Taymiyya and his Times*, s. 23-52.
- Brachman, Jarret. *Anwar al-Awlaki*. Encyclopædia Britannica, oppdatert 10/09-2014, <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/1736723/Anwar-al-Awlaki> (18/03-2015).
- Burke, Jason. *Al-Qaeda: The True Story of Radical Islam*. 3. utgave. London og New York: Penguin, 2007.
- Cadwalladr, Carole. *Anonymous: behind the masks of the cyber insurgents*. The Guardian, oppdatert 08/09-2012, <http://www.theguardian.com/technology/2012/sep/08/anonymous-behind-masks-cyber-insurgents> (20/05-2015).
- Currie Sivek, Susan. "Packaging Inspiration: Al Qaeda's Digital Magazine *Inspire* in the Self-Radicalization Process". *International Journal of Communication*, vol. 7 (2013): s. 584-606.
- Dabiq. "A Call to all Muslim Doctors, Engineers, Scholars, and Specialists". *Dabiq*, nr. 1 (Ramadan 1435/juli 2014): s. 11.
- Dabiq. "A Call to Hijrah". *Dabiq*, nr. 1 (Ramadan 1435/juli 2014): s. 11.
- Dartnell, Michael Y. *Insurgency Online: Web Activism and Global Conflict*. Toronto, Buffalo og London: University of Toronto Press, 2006.
- Dreazen, Yochi J. og Evan Perez. *Suspect Cites Radical Imam's Writings*. The Wall Street Journal, oppdatert 06/05-2010, <http://www.wsj.com/articles/SB10001424052748704370704575228150116907566> (11/02-2015).
- Durante, Thomas. *Investigators discover Boston bombs were detonated by a remote control as suspect admits he learned to build the devices from Al Qaeda propaganda magazine*. The Daily Mail, oppdatert 23/04-2013, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2313782/Dzhokhar-Tsarnaev-Boston-Marathon-bomber-admits-learned-build-bomb-Inspire-magazine.html> (02/04-2015).

- Europol. *TE-SAT 2014: European Union Terrorism Situation and Trend Report 2014*. Haag: European Police Office, 2014.
- Finn, Peter og Greg Miller. *Anwar al-Awlaki's father speaks out against his, son's deaths*. The Washington Post, oppdatert 17/10-2011, http://www.washingtonpost.com/world/national-security/anwar-al-awlakis-family-speaks-out-against-his-sons-deaths/2011/10/17/gIQA8kFssL_story.html (23/03-2015).
- Grigore, George. "The Historical Context of of "Fatwā of Mardin" Given by Ibn Taymiyya. I *1. st International Symposium of Mardin History Papers*, redigert av İbrahim Özcoşar og Hüseyin H. Güneş, s. 345-351. Istanbul: Imak Ofset Basım Yayın, 2006.
- Haaretz og Reuters. *Islamic State and Nusra Front move toward alliance amid coalition strikes in Syria*. Haaretz, oppdatert 29/09-2014, <http://www.haaretz.com/news/middle-east/1.618222> (13/10-2014).
- Hall, John. *Two jihadis deported from Britain turn up fighting for ISIS in Iraq - one as a commander and the other a suicide bomber who blew himself up in propaganda video*. The Daily Mail, oppdatert 22/12-2014, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2883351/Two-jihadis-deported-Britain-turn-fighting-ISIS-Iraq-one-commander-suicide-bomber.html> (03/04-2015).
- Hashim, Ahmed S. "The Islamic State: From al-Qaeda Affiliate to Caliphate". Middle East Policy Council, <http://www.mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/islamic-state-al-qaeda-affiliate-caliphate> (20/05-2015).
- Hegghammer, Thomas. "Jihadi-Salafis or Revolutionaries?: On Religion and Politics in the Study of Militant Islamism". I *Global Salafism: Islam's New Religious Movement*, redigert av Roel Meijer, s. 244-266.. London: Hurst & Company, 2009.
- Hegghammer, Thomas. *Un-Inspired*. Jihadica, oppdatert 06/07-2010, <http://www.jihadica.com/un-inspired/> (13/10-2014).
- Hellmich, Christina. *Al-Qaeda: From Global Network to Local Franchise*. London og New York: Zed Books, 2011.

- Howden, Daniel. *Terror in Nairobi: the full story behind al-Shabaab's mall attack*. The Guardian, oppdatert 04/10-2013, <http://www.theguardian.com/world/2013/oct/04/westgate-mall-attacks-kenya> (13/03-2015).
- Ibrahim, Yahya. "\$4,200". *Inspire*, nr. 3 (november 2010): s. 15.
- Ibrahim, Yahya. "Inspired by 'Inspire'". *Inspire*, nr. 11 (vår 2013): s. 19.
- Ibrahim, Yahya. "Letter from the Editor". *Inspire*, nr. 9 (vinter 2012): s. 4.
- Ibrahim, Yahya. "The Ultimate mowing machine". *Inspire*, nr. 2 (høst 2010): s. 53-54.
- Isikoff, Michael, Pete Williams og Erin McClam. *Search of Tsarnaevs' phones, computers finds no indication of accomplice, source says*. NBC, oppdatert 23/04-2013, http://usnews.nbcnews.com/_news/2013/04/23/17877288-search-of-tsarnaevs-phones-computers-finds-no-indication-of-accomplice-source-says?lite (13/10-2014).
- Johnsen, Gregory D. *The Last Refuge: Yemen, Al-Qaeda, and America's War in Arabia*. New York og London: W. W. Norton & Company, 2013.
- Joscelyn, Thomas. *Al Nusrah Front says it will comply with Zawahiri's orders*. The Long War Journal, oppdatert 04/05-2014, http://www.longwarjournal.org/archives/2014/05/al_nusrah_front_issu.php (13/10-2014).
- Joscelyn, Thomas. *Al Qaeda in the Arabian Peninsula claims responsibility for Charlie Hebdo attack*. The Long War Journal, oppdatert 14/01-2015, http://www.longwarjournal.org/archives/2015/01/al_qaeda_in_the_arab_2.php (13/04-2015).
- Joscelyn, Thomas. *Paris terrorist reportedly claimed ties to Anwar al Awlaki, AQAP*. The Long War Journal, oppdatert 09/01-2015, http://www.longwarjournal.org/archives/2015/01/paris_terrorists_rep.php (23/03-2015).

- Katz, Rita. *AQAP Claim of Responsibility for Charlie Hebdo Attack Illustrates Group's Reach, Planning*. SITE Intelligence Group, oppdatert 14/01-2015, <http://news.siteintelgroup.com/blog/index.php/entry/343-aqap-claim-of-responsibility-to-charlie-hebdo-attack-illustrates-group%E2%80%99s-reach,-planning> (18/03-2015).
- Kepel, Gilles. *Jihad: The Trail of Political Islam*. Oversatt av Anthony F. Roberts. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2002.
- Khan, Samir. "The Central Issue". *Inspire*, nr. 4 (vinter 2010): s. 12-16.
- Langman, Lauren. "From Virtual Public Spheres to Global Justice: A Critical Theory of Internetworked Social Movements". *Sociological Theory* 2005, 23: s. 42-74.
- Leraand, Dag. *Al-Qaida i Maghreb*. Store Norske Leksikon, oppdatert 07/10-2014, https://snl.no/Al-Qaida_i_Maghreb (13/10-2014).
- Leraand, Dag. *Al-Qaida på Den arabiske halvøy*. Store Norske Leksikon, oppdatert 07/10-2014, https://snl.no/Al-Qaida_på_Den_arabiske_halføy (13/10-2014).
- Lemieux, Anthony F., Jarret M. Brachman, Jason Levitt og Jay Wood. "Inspire Magazine: A Critical Analysis of its Significance and Potential Impact Through the Lens of the Information, Motivation, and Behavioral Skills Model". *Terrorism and Political Violence*, vol. 26, nr. 2 (2014): s. 354-371.
- Lia, Brynjar. *Architect of Global Jihad: The Life of Al-Qaida Strategist Abu Mus'ab al-Suri*. London: Hurst & Company, 2007.
- Lofstad, Ralf. *Dzjokhar Tsarnajev dømt til døden for Boston-terroren*. Dagbladet, oppdatert 15/05-2015, <http://www.dagbladet.no/2015/05/15/nyheter/utenriks/usa/boston/boston-bombene/39202058/> (19/05-2015).
- Madhami, Aamer. *Cleric al-Awlaki dubbed 'bin Laden of the Internet'*. USA Today, oppdatert 30/09-2011, http://usatoday30.usatoday.com/news/nation/2010-08-25-1A_Awlaki25_CV_N.htm (13/10-2014).
- Mardin: The Abode of Peace. *The New Mardin Declaration*.

- Mawdudi, Sayid Abu Ala. *Tafheem ul-Quran*. Oversatt av Zafar Ishaque Ansari og Muhammad Akbar. Tilgjengelig på: <http://muflihun.com/1?tafid=8165>.
- Müller, Christian. "Non-Muslims as part of Islamic law: Juridical casuistry in a fifth/eleventh-century law manual". I *The Legal Status of Dimmi-s in the Islamic West: (Second/Eight-Ninth/Fifteenth Centuries)*, redigert av Maribel Fierro og John Tolan, s. 21-64. Turnhout: Brepols Publishers, 2013.
- Munson, Henry. *Fundamentalism: Islamic fundamentalism*. Encyclopædia Britannica, oppdatert 04/12-2014, <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/1191955/fundamentalism/252668/Islamic-fundamentalism#ref883315> (07/04-2015).
- Musharbash, Yassin. *Anwar al-Awlaki: The Death of Jihad's English-Language Mouthpiece*. Der Spiegel, oppdatert 30/09-2011, <http://www.spiegel.de/international/world/anwar-al-awlaki-the-death-of-jihad-s-english-language-mouthpiece-a-789427.html> (23/03-2015).
- Neumann, Peter, Maajid Nawaz og Matthew Levitt. *Combating Violent Extremism: The Counterradicalization Debate in 2011*. The Washington Institute for Near East Policy, oppdatert 07/01-2011, <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/combating-violent-extremism-the-counterradicalization-debate-in-2011> (15/04-2015).
- Neumann, Peter R. "The trouble with radicalization". *International Affairs*, vol. 89, utg. 4 (juli 2013): s. 873-893.
- Nilsen, Jannicke. *Aker Solutions-ansatt terrorsiktet av PST*. Teknisk Ukeblad, oppdatert 11/05-2015, <http://www.tu.no/industri/2015/05/11/aker-solutions-ansatt-terrorsiktet-av-pst> (14/05-2015).
- NTB. *Kjent skyldig i maraton-terror, risikerer dødsstraff*. NRK, oppdatert 08/04-2015, <http://www.nrk.no/verden/kjent-skyldig-i-maraton-terror-1.12300910> (11/05-2015).
- Overy, Richard. *The Dictators: Hitler's Germany, Stalin's Russia*. London: Penguin Books, 2005.

- Penketh, Anne. *French suspect in Brussels Jewish museum attack spent year in Syria*. The Guardian, oppdatert 01/06-2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/01/french-suspect-brussels-jewish-museum-attack-syria> (13/04-2015).
- Raghavan, Sudarsan. *Islamic militant group al-Shabab claims Uganda bombing attacks*. The Washington Post, oppdatert 12/07-2010, http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/07/12/AR2010071200476_2.html?sid=ST2010080504294 (13/10-2014).
- Rapoport, David C. "The Four Waves of Rebel Terror and September 11". *Anthropoetics: The Journal of Generative Anthropology* 8, nr. 1 (vår/sommer 2002). Tilgjengelig på: http://www.anthropoetics.ucla.edu/ap0801/terror.htm?goback=.gde_3131037_member_5798090843084578819.
- Rapoport, Yosef og Shahab Ahmed, red. *Ibn Taymiyya and his Times*. Karachi: Oxford University Press, 2010.
- Roggio, Bill. *Al Qaeda opens branch in the 'Indian Subcontinent'*. The Long War Journal, oppdatert 03/09-2014, http://www.longwarjournal.org/archives/2014/09/al_qaeda_opens_branc.php (13/10-2014).
- Roggio, Bill. *AQAP's top sharia official killed in recent drone strike*. The Long War Journal, oppdatert 20/10-2012, http://www.longwarjournal.org/archives/2012/10/aqaps_top_sharia_off.php (03/05-2015).
- Roggio, Bill og Thomas Joscelyn. *Shabaab formally joins al Qaeda*. The Long War Journal, oppdatert 09/02-2012, http://www.longwarjournal.org/archives/2012/02/shabaab_formally_joi.php (13/10-2014).
- Sageman, Marc. *Confronting al-Qaeda: Understanding the Threat in Afghanistan and Beyond*. Foreign Policy Research Institute, oppdatert 07/10-2009,

<http://www.fpri.org/articles/2009/10/confronting-al-qaeda-understanding-threat-afghanistan-and-beyond> (13/05-2015).

Sageman, Marc. *Leaderless Jihad: Terror Networks in the Twenty-First Century*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008.

Sayf, Abu. "Mhariri". *Gaidi Mtaani*, nr. 2 (Rajab 1433/juni 2012): s. 3.

Schmid, Alex P., red. *The Routledge Handbook of Terrorism Research*. London og New York: Routledge, 2011.

Shackleford, Rusty. *American Based Jihad Magazine Analyzed*. The Jawa Report, oppdatert 08-04-2009, <http://mynetjawa.mu.nu/archives/197166.php> (13/10-2014).

Shafi, Mufti Muhammad. *Ma'ariful Qur'an*. 2. bind, oversatt av Muhammad Shamim. Tilgjengelig på: <https://ia902707.us.archive.org/2/items/maarifulquran-english-pdf/MaarifulquranEnglishPdf-Vol2-Page001-672ByMuftiShafiUsmaniRah.pdf>.

Shafi, Mufti Muhammad. *Ma'ariful Qur'an*. 4. bind, oversatt av Muhammad Shameem og Muhammad Wali Raazi. Tilgjengelig på: <https://ia902707.us.archive.org/2/items/maarifulquran-english-pdf/MaarifulquranEnglishPdf-Vol4-Page001-708ByMuftiShafiUsmaniRah.pdf>.

Shafi, Mufti Muhammad. *Ma'ariful Qur'an*. 8. bind, oversatt av Maulana Ahmed Khalil Aziz. Tilgjengelig på: <https://ia802707.us.archive.org/2/items/maarifulquran-english-pdf/MaarifulquranEnglishPdf-Vol8-Page001-960ByMuftiShafiUsmaniRah.pdf>.

Sikkerhetsloven. Lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste.

Skillicorn, David B. og Edna F. Reid. Language use in the Jihadist Magazines *Inspire* and *Azan* (publisert 23/01-2014). Tilgjengelig på: <http://ssrn.com/abstract=2384167>.

Smelser, Neil J. (forfatter). *Social movement*. Encyclopædia Britannica, oppdatert 26/05-2013, <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/551335/social-movement> (03/03-2015).

Storm, Morten. *Agent Storm: My Life inside al-Qaeda*. Med bidrag av Paul Cruickshank og Tim Lister. London: Penguin Books, 2014.

- Sørensen, Øystein. *Drømmen om det fullkomne samfunn: Fire totalitære ideologier - én totalitær mentalitet?*. Oslo: Aschehoug, 2011.
- The AQ Chef. "It is of your freedom to ignite a firebomb". *Inspire*, nr. 9 (vinter 2012): s. 30-36.
- The AQ Chef. "Make a bomb in the kitchen of your Mom". *Inspire*, nr. 1 (sommer 2010): s. 33-40.
- The Editors of Encyclopædia Britannica. *Safavid dynasty*. Encyclopædia Britannica, oppdatert 02/09-2014, <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/516019/Safavid-dynasty> (15/05-2015).
- U.S. Department of State. *Terrorist Designations of Ansar al-Sharia as an Alias for Al-Qaida in the Arabian Peninsula*. U.S. Department of State, oppdatert 04/10-2012, <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/10/198659.htm> (12/03-2015).
- Usmani, Mufti Muhammad Taqi. *Shaykh Mufti Muhammad Shafi': The Grand Mufti of Pakistan*. Deoband.org, oppdatert 04/12-2011, <http://www.deoband.org/2011/12/history/biographies-of-scholars/shaykh-muhammad-shafi%E2%80%98-the-mufti-of-pakistan/> (14/05-2015).
- Vogt, Kari. *Islamisme*. Store Norske Leksikon, oppdatert 09/10-2014, <https://snl.no/islamisme> (07/04-2015).
- Weimann, Gabriel. "Lone Wolves in Cyberspace". *Journal of Terrorism Research*, vol. 3, utg. 2 (høst 2012): s. 75-90.